

KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUSARVIO 2025

Taloussuunnitelma vv. 2026–2027

Kaupunginhallitus	18.11.2024 § 196
Kaupunginhallitus	2.12.2024 § 219
Kaupunginvaltuusto	9.12.2024 §

Sisällys

1. KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUSARVIO VUODELLE 2025	2
SEKÄ TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026–2027.....	2
1.1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS.....	2
1.2. PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA	3
1.3. VÄESTÖ- JA TYÖVOIMA.....	3
1.4. KIURUVEDEN KAUPUNGIN STRATEGIA VUOSILLE 2022 - 2025	8
1.5. KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT	9
1.6. VALTIONOSUUSUUDISTUS.....	10
1.7. TE-UUDISTUS	10
2. VUOSIEN 2025 - 2027 TALOUSSUUNNITELMAN YLEISPERUSTELUT.....	11
2.1. YLEISET TALOUDELLISET NÄKYMÄT	11
2.2. KUNTATALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT	12
2.3. KUNTALAIN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVA SÄÄNTELY.....	13
2.3.1. TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	14
2.3.2. YHTEISTOIMINTANEUVOTTELU.....	14
2.4. VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIEN KEHITYS	15
2.5. TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT.....	17
2.5.1. KAUPUNGIN STRATEGIAN TAVOITTEET OHJAAVAT TOIMINTAA JA TALOUTTA	17
2.5.2. TULOJEN KEHITYS.....	18
2.5.3. MENOJEN KEHITYS.....	21
2.6. TULOSLASKELMA JA KOKONAISTALOUDEN KEHITYS	23
2.7. YHTEENVETO TALOUDEN KEHITYKSESTÄ SUUNNITELMAKAUDELLE.....	28
2.8. TALOUSARVION SITOVUUS.....	29
2.9. KAUPUNKIKONSERNI	32
3. TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026 - 2027	33
3.1. KÄYTTÖTALOUS	33
3.2. KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN / valtuustoon nähden sitova taso.....	75
3.3. TULOSLASKELMA (ulkoiset).....	77
3.4. TULOSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset)	78
3.5. RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset)	79
3.6. INVESTOINNIT.....	80
3.7. POISTOSUUNNITELMA.....	88
Liitteet.....	89

1. KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUSARVIO VUODELLE 2025 SEKÄ TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2026–2027

1.1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Olemme valmistelleet Kiuruveden kaupungin tulevan vuoden talousarviota haastavassa tilanteessa. Vastaavan edessä ovat kaikki muutkin Suomen kunnat ja kaupungit. Emme ole yksin.

Olemme viime vuosina tehneet ylijäämäisiä tilinpäätöksiä ja hoitaneet talouttamme hyvin, mutta tulevaisuuden näkymät eivät ole niin valoisia. Tilanne vaatii korjausliikettä ja toimia, jotta tulevaisuutemme on kestäväällä pohjalla niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti.

Kiuruveden kaupungin taseessa on kumulatiivista ylijäämää reilu kaksi miljoonaa euroa vuoden 2023 jälkeen, mutta ylijäämä on nopeasti käytetty ja vaarana on kriisikuntamenettely, jos emme tee mitään.

Tässä tilanteessa on järkevää ennakoiva talousstrategia sekä järkevä sopeutuminen. Tämän myötä Kiuruveden kaupungissa on käyty syksyn 2024 aikana yt-neuvotteluja, joiden toimeenpano ja vaikutukset alkavat näkyä vuonna 2025 ja varsinkin talouden suunnitteluvuosina 2026 sekä 2027.

Kiuruveden kaupungin talousarvio vuodelle 2025 osoittaa -723 666 € alijäämää, jota lähdetään kuromaan niin paljon kuin mahdollista. Yt-neuvottelujen taloudelliset vaikutukset alkavat näkyä vaiheittain.

Palvelulupaukset arvioitava tarkkaan tuleville vuosille ja vuosikymmenille. Lisäksi yhteistyötä on tiivistettävä naapurikuntien kanssa. Esimerkiksi rakennusvalvonnan yhteistyöselvitys naapurikuntien kanssa valmistuu joulukuussa 2024.

Myös rakenteellisia ratkaisuja on tehtävä kaupungin sisällä. Kiuruvedellä on parhaillaan menossa kouluverkko selvitys.

Lisäksi tulevat investoinnit on suunniteltava tarkkaan ja huolella. Taajamakouluratkaisu on tehtävä vielä tämän valtuustokauden aikana.

Muutostilanteessa erityishuomiota on kiinnitettävä henkilöstön työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen.

Vaikka talous haastaa meidät ja kaikki Suomen kunnat, pitää katsoa eteenpäin. Kiuruvedellä on käynnissä ja vireillä monia kaupungin elinvoimaa ja yritystoimintaa vahvistavia asioita.

Merkittävä uudistus tapahtuu vuoden 2025 alussa, kun työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien vastuulle. Kiuruvesi on mukana Ylä-Savon työllisyysalueessa.

Vuosi 2025 tulee olemaan monella tapaa työntäyteinen. Lisäksi toimintavuonna järjestetään kunta- ja aluevaalit.

Yhdessä ja yhteistyöllä kykenemme selättämään haasteet, jotka edessämme ovat. Voimia meille kaikille.

Juha-Pekka Rusanen
Kiuruveden kaupunginjohtaja

1.2. PERUSTIETOJA KAUPUNGISTA

Kiuruveden kunta on perustettu vuonna 1873. Kiuruvesi muuttui kaupungiksi vuoden 1993 alussa ja sijaitsee Pohjois-Savon maakunnan luonteisosassa. Kaupungin kokonaispinta-ala on 1 423 km², josta vesistöjen osuus on 95 km². Kaupungin halki kulkee valtatie 27, jota myöten on sekä 4- että 5-tielle matkaa noin 30 km. Kiuruveden halki kulkee Iisalmi-Ylivieska rautatie. Lähin reittiliikennekenttä on Kuopion lentoasema Rissala, jonne on liikenneyhteys Iisalmesta.

1.3. VÄESTÖ- JA TYÖVOIMA

(Lähde: Tilastokeskus)

Väestökehitys ja muuttoliike

Vuoden 2023 lopussa Kiuruvedellä oli asukkaita 7 475. Asukkaita oli 5,6 henkilöä/maa-km². Taajama-aste oli vuonna 2022 50,4 %. Väestö väheni vuonna 2023 yhteensä 122 hengellä. Elävänä syntyneitä oli 52 ja kuolleita 141 eli nettomuutos tältä osin oli -89. Kuntien välisen muuton vaikutus väestökehitykseen oli -55 henkilöä. Lähtömuuttoa suuntautui eniten Iisalmeen (72), Kuopioon (57), Ouluun (18). Tulomuuttoa tapahtui eniten Iisalmesta (39), Kuopiosta (31), ja Pyhäjärveltä (11).

Väkiluku vuosina 2021–9/2024

Alue	2021	2022	2023	9/2024	Muutos 2022-2023 %
Kiuruvesi	7 757	7 597	7 475	7 392	-1,6
Ylä-Savo	51 595	50 765	50 185	49 696	-1,1
Pohjois-Savo	248 363	247 689	248 176	248 662	0,2

Syntyneiden lasten määrä 2021–9/2024

Alue	2021	2022	2023	9/2024	Muutos 2022- 2023%
Kiuruvesi	61	62	52	33	-16,1
Ylä-Savo	346	325	295	204	-9,2
Pohjois-Savo	1 942	1 803	1 683	1 288	-6,7

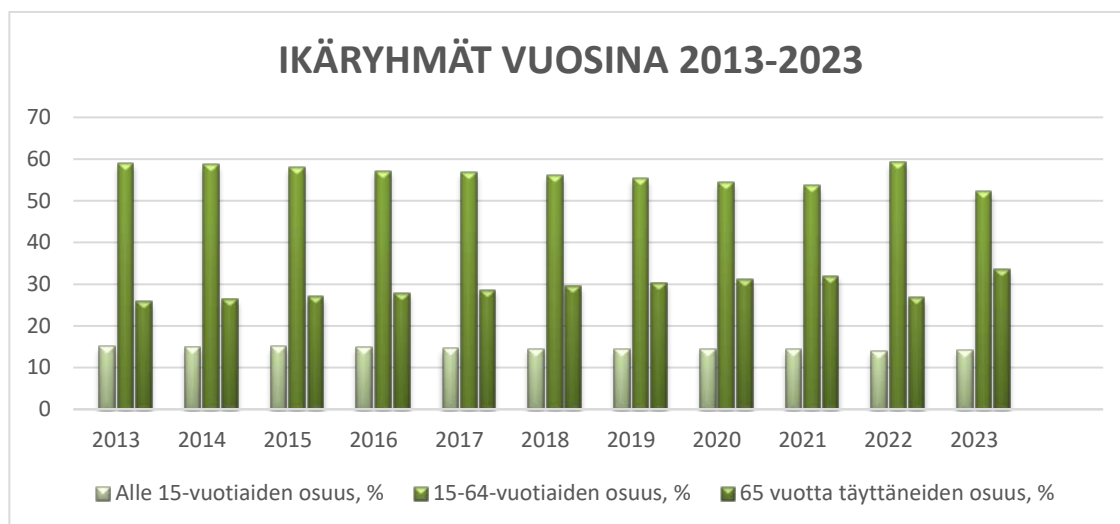
Väestörakenne ja -ennuste

Vuoden 2023 lopussa oli Kiuruvedellä alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä 14,2 %, 15–64-vuotiaiden osuus 52,3 % ja yli 65-vuotiaiden osuus 33,5 %. Yli 65 -vuotiaiden osuus on hiukan noussut (+0,80 %) sekä 15–64-vuotiaiden osuus on vastaavasti vähentynyt (-0,70 %) ja 0–14-vuotiaiden osuus on pysynyt melko samana vuodesta 2022 (-0,1 %).

Pohjois-Savon liiton ennustuksen mukaan Kiuruvedellä olisi vuonna 2030, 6 695 asukasta ja vuonna 2040, 5 868 asukasta. Asukkaita vähenee vuodesta 2023 vuoteen 2040, -1 607.

Väestön ikärakenne 31.12.2023

Alue	0-14 v	15-64 v	65 v-
Kiuruvesi	1 059	3 913	2 503
Ylä-Savo	6 827	37 302	16 056
Pohjois-Savo	34 221	146 738	67 217
Koko maa	832 285	3 462 771	1 309 502

Työvoima sekä työlliset ja työttömät vuosina 2013–9/2024

Työssäkäyntitilaston mukaan, Kiuruvedellä vuodenvaihteessa 2023/2024 oli väestöä 7 475 henkeä, työvoimaa 3 173 henkeä sekä työttömiä työvoimasta 382

Vuosi 31.12.	Asukkaita	Työvoima	%-osuus	Työlliset työvoimasta	%-osuus	Työttömät työvoimasta	%-osuus
2013	8 866	3 675	41	3 104	84	571	16
2014	8 752	3 703	42	3 110	84	593	16
2015	8 600	3 625	42	3 022	83	603	17
2016	8 444	3 635	43	3 076	85	559	15
2017	8 283	3 561	43	3 098	87	463	13
2018	8 153	3 519	43	3 092	88	427	12
2019	7 998	3 480	44	3 089	89	391	11
2020	7 854	3 360	43	2 807	84	553	16
2021	7 759	3 342	43	2 976	89	366	11
2022	7 597	3 277	43	2 904	89	373	11
2023	7 475	3 173	42	2 791	88	382	12
2024/9	7 392	3 146	43	2 871	91	275	9

Työvoiman ulkopuolella oleva väestö muodostuu lapsista (0–14-vuotiaat), opiskelijoista ja koululaisista, eläkeläisistä, varusmiehistä ja muista työvoiman ulkopuolella olevista.

Vuoden 2022 lopullisten tilastotietojen mukaan työvoiman ulkopuolella olevasta väestöstä 0–14-vuotiaita oli 1 086 (24 %), opiskelijoita ja koululaisia 384 (9 %), eläkeläisiä 2 806 (63 %) varusmiehiä ja siviilipalvelusmiehiä 11 sekä muita 164 (4 %).

Pohjois-Savon ELY-keskuksen julkaiseman 9/2024 työllisyyskatsauksen mukaan syyskuun lopussa Pohjois-Savossa oli avoimia työpaikkoja 984, mikä on 1 538 työpaikkaa vähemmän kuin vuosi sitten (-61 %). Edelliseen kuukauteen verrattuna työpaikkoja oli kuukauden lopussa 255 vähemmän. Työpaikoista valtaosa oli ns. palkkatyötä (92,3 %). Toiseksi eniten oli yrittäjäpaikkoja (5,7 %). Provisiopalkkaisen työn osuus työpaikoista oli 1,7 %. Katsauksen mukaan avoimia työpaikkoja Kiuruvedellä oli 11.

Pohjois-Savon uusista avoimista työpaikoista yli puolet sijoittuu Kuopioon, 665 työpaikkaa. Lisäalassa uusia työpaikkoja oli 109, Siilinjärvellä 77 ja Varkaudessa 57.

Alla olevassa taulukossa %-osuudet asukkaista

Kiuruvesi	Asukkaista	Työvoiman ulkopuolella	%-osuus	0-14 v.	%-osuus	Opiskelijat ja koululaiset	%-osuus	Eläkeläiset	%-osuus	Varusmiehet, siviilipalvelusmiehet	%-osuus	Muut	%-osuus
2013	8 866	5 241	59	1 337	15	608	7	3 070	35	10	0,1	216	2
2014	8 752	5 117	58	1 317	15	533	6	3 042	35	9	0,1	216	2
2015	8 600	5 039	59	1 295	15	512	6	3 018	35	13	0,2	201	2
2016	8 444	4 925	58	1 256	15	493	6	2 976	35	5	0,1	195	2
2017	8 283	4 803	58	1 213	15	458	6	2 960	36	11	0,1	161	2
2018	8 153	4 793	59	1 183	15	445	5	2 966	36	19	0,2	180	2
2019	7 998	4 656	58	1 154	14	385	5	2 931	37	16	0,2	170	2
2020	7 854	4 577	58	1 142	15	399	5	2 877	37	8	0,1	151	2
2021	7 759	4 417	57	1 113	14	415	5	2 896	37	5	0,1	157	2
2022	7 597	4 451	59	1 086	14	384	5	2 806	37	11	0,1	164	2
2023	7 475	4 302	58	1 060	14	-	-	2 502	33	-	-	-	-

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde vertaa lasten (0–14 v) ja vanhuseläkeläisten (65 v. täyttäneiden) määrää työikäisten (15–64 v) väestön määrään. Mitä pienempi väestöllisen huoltosuhteen luku on, sitä parempi on väestöllinen huoltosuhde. Kiuruvedellä huoltosuhde on alkanut selvästi heikkenemään. Pohjois-Savon liiton ennusteen mukaan Kiuruveden väestöllinen huoltosuhde on 106 vuonna 2030 ja 108 vuonna 2040.

Kaupungin väestöllisen huoltosuhteen kehitys 2013–2023

Vuosi	Ikäryhmä 0-14 v	Ikäryhmä 15-64 v	Ikäryhmä 65 v -	Asukkaita yhteensä	Väestöllinen huoltosuhde
2013	1 337	5 235	2 294	8 866	69,4
2014	1 317	5 133	2 302	8 752	70,5
2015	1 295	4 984	2 321	8 600	72,6
2016	1 256	4 832	2 356	8 444	74,8
2017	1 213	4 705	2 365	8 283	76,0
2018	1 183	4 569	2 401	8 153	78,4
2019	1 152	4 423	2 423	7 998	80,8
2020	1 142	4 273	2 439	7 854	83,8
2021	1 113	4 165	2 481	7 759	86,3
2022	1 086	4 030	2 481	7 597	88,5
2023	1 060	3 913	2 502	7 475	91,0

Taloudellinen huoltosuhde

Alueen kehitystä ja elinvoimaisuutta kuvaa myös taloudellinen huoltosuhde, joka ilmoittaa kuinka monta työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä on yhtä työllistä kohti. Kiuruvedellä huoltosuhde on ollut korkeampi kuin Ylä-Savossa ja Pohjois-Savossa keskimäärin. Taloudellisen huoltosuhteen kehittyminen kuvataan alla olevassa taulukossa.

Alue	2020	2021	2022
Kiuruvesi	187,1	176,0	173,5
Ylä-Savo	175,2	165,0	164,1
Pohjois-Savo	156,0	147,0	144,2
Koko maa	142,2	133,4	129,6

Työttömyys

Työvoimaa oli Kiuruvedellä Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työllisyyskatsauksen mukaan vuoden 2024 syyskuun lopussa 3 146 henkeä, mikä oli 27 henkeä vähemmän, kuin syyskuussa 2023. Työttömyysprosentti on 8,7 % mikä on edellisvuotta hieman matalampi. Työttömiä työnhakijoita oli syyskuussa 275 henkilöä. Edellisen vuoden vastaavana ajankohtana työttömiä on ollut 286 henkilöä.

Työpaikkarakenne

Seuraavassa Tilastokeskuksen taulukossa esitetään Kiuruveden kaupungin työpaikkakehitys toimialan mukaan vuosina 2016–2022

Kiuruvesi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Työpaikat yhteensä	2 975	3 012	2 927	2 944	2 736	2 811	2 280
Maa-, metsä- ja kalatalous	638	622	591	613	575	542	536
Kaivostoiminta ja louhinta	28	42	38	29	26	23	17
Teollisuus	400	417	416	414	315	447	152
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytystoim.	9	8	6	7	7	7	2
Vesihuolto, viemäri- ja jätevesi, jätehuolto	13	15	14	10	10	11	10
Rakentaminen	218	199	198	193	187	200	162
Tukku- ja vähittäiskauppa	235	239	222	227	220	228	182
Kuljetus ja varastointi	139	137	134	128	109	102	88
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	80	84	83	82	68	79	62
Informaatio ja viestintä	19	21	16	18	21	19	9
Rahoitus- ja vakuutus toiminta	37	36	35	32	29	27	13
Kiinteistöalan toiminta	16	13	13	14	12	9	13
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	60	57	56	64	80	56	63
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	111	113	108	110	96	120	101
Julkinen hallinto ja maanpuolustus	84	87	85	86	87	81	55
Koulutus	175	170	168	184	191	165	151
Terveys- ja sosiaalipalvelut	534	573	558	568	538	528	498
Taiteet, viihde ja virkistys	41	35	40	38	41	41	38
Muu palvelutoiminta	67	74	60	56	65	68	72
Kotitalouksien toiminta työnantajina	26	20	29	24	21	16	14
Toimiala tuntematon	45	50	57	47	38	42	42

Työpaikkoja vuonna 2022 yhteensä 2 280, joista:

- alkutuotanto 23,9 %
- jalostus 15,3 %
- palvelut 60,7 %

1.4. KIURUVEDEN KAUPUNGIN STRATEGIA VUOSILLE 2022 - 2025

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.4.2022 Kiuruveden kaupungin strategian vuosille 2022–2025. Strategian päivitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 17.6.2024

Strategian visio ja arvot: Elämää kaikilla aisteilla

TAVOITTEET

- Kaupunkistrategia on koko kaupunkiyhteisön yhteinen tahdonilmaus Kiuruveden kehittämisen suuntaviivoista. Suunnitelmaan on koottu ne tavoitteet, joilla parannetaan kiuruvetisten hyvinvointia, tuetaan Kiuruveden ja koko alueen yritys- ja elinkeinoelämän kilpailukykyä, vahvistetaan osaamista sekä yhteisöllisyyttä.

VISIO

- Kiuruvesi on Luomu-Suomen pääkaupunki ja suomalaisen maaseudun sydän.
- Meillä ihmiset elävät kiireettömästi kaikilla aisteilla runsaiden elämisen keskellä ja saavat menestyä omana itsenään.
- Olemme maatalouden suunnannäyttäjä – meillä myös eläimet ja luonto voivat hyvin.

ARVOMME: AVOIN, ROHKEA, INHIMILLINEN, VASTUULLINEN

Strategiset painopisteet:

1. MEIDÄN KIURUVESI

- Viihtyisä elinympäristö ja monipuoliset palvelut tukevat hyvinvointia
- Aktiiviset kaupunkilaiset sekä vireät yhdistykset ja seurat voimavarana
- Yhteisöllisyys
- Kesätapahtumien pääkaupunki

2. KEHITTYVÄ JA YRITTÄJÄMYÖNTEINEN KIURUVESI

- Positiivinen kehittämisote yrittäjyyteen
- Kiuruveden näkyväksi tekeminen yhdessä
- Maaseudun elinvoiman lisääminen
- Kiuruvedestä lähikuluttamisen keskus

3. VOIMAVARAT KÄYTTÖÖN

- Hyvinvoiva henkilöstö
- Jatkuva oppiminen ja aloitteellisuus
- Toimiva hallinto ja rohkea päätöksenteko
- Tasapainoinen talous

4. JÄRKIVIHREÄN TALOUDEN EDELLÄKÄVIJÄ

- Maa- ja metsätalous
- Uusiutuva kiertotalous ja biotalous
- lähiruuantuotanto ja omavaraisuus
- Maaseudun ja kylien yhteiskehittäminen

SEURANTA

- Kaupunkiyhteisön yhteinen kaupunkistrategia ohjaa Kiuruveden kaupungin ja koko kuntakonsernin toimintaa.
- Hallintokunnat ja toimielimet sitoutuvat toteuttamaan kaupunkistrategian tavoitteita ja periaatteita toiminnassaan.
- Strategian toteutumista seurataan vuosittain keskeisten mittareiden avulla.
- Talousarviossa asetetaan strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita, joita toteutetaan vuosittain talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden kautta

1.5. KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Riski	Todennäköisyys	Merkitys, vaikutus	Nykyiset hallintakeino	Nykyisen hallinnan taso	Tulevat hallintakeinot	Yhteyshenkilö
Tapahtuu äkillisesti, että iso kiinteistö ei ole käytettävissä (tulipalo, vuotovahinko, sisäilmaongelma)	Todennäköinen	Suuri	Valmiussuunnitelmat on päivitetty 2023. Evakointisuunnitelma on muutamille kohteille (mm.sote). Vakuutusturva riskin rahoittamiseen. Korjaukset ongelmien ilmetessä. Sisäilmaongelmat käsitellään sisäilmatyöryhmässä. Granlund Manager palvelupyyntölinkit *	Riittämätön	Laaditaan suunnitelma, minne keskeisiä toimintoja (koulut, päiväkodit) voidaan siirtää. Säännöllinen kiinteistöjen huolto, välittömät korjaustoimenpiteet. Granlund Manager palvelupyyntölinkit *	Kaupunginjohtaja
Tuotantokeittiö ei ole käytettävissä (tulipalo, saastuminen)	Todennäköinen	Suuri	Varautumissuunnitelma, jonka mukaan tuotantoa hajautetaan eri pisteisiin, muutetaan tuotantotapaa ja ruokalistaa.	Kohtalainen	Varautumissuunnitelma päivitetty 2023.	Yleisten palveluiden palvelupäällikkö / Servica Oy:n Kiuruveden aluepäällikkö
Pitempiaikainen sähkökatkos (kestää useita päiviä)	Todennäköinen	Suuri	Valmiussuunnitelmasa on otettu asia jossain määrin huomioon. Esim. varavoimalaitteet.	Riittämätön	Varavoimaa lisätään. Jos sähkökatko on laajemmalla alueella tai valtakunnallinen, ei kaupungin varavoiman lisäämisellä ole kovin suurta merkitystä.	Kaupunginjohtaja
Henkilöstöriski (osaavaa henkilöstöä ei ole riittävästi, henkilöstöä ei ole riittävästi, hiljainen tieto ei kulje)	Todennäköinen	Suuri	Tavoitteena on, että kaikkia työtehtäviä osaa tehdä kaksi henkilöä. Mahdollisuuksien mukaan käytetään tehtäväkiertoa. Nimetään varahenkilöt. Uusien henkilöiden perehdyttäminen on puutteellista.	Riittämätön	Lisätään tehtäväkiertoa, tehdään perehdyttämiskansio, laaditaan kattava varahenkilöjärjestelmä, pyritään varmistamaan tiedonsiirto, estetään hiljaisen tiedon katoaminen.	Talous- ja hallintojohtaja

Kaupunki ei ota hallitsemattomia riskejä. Kaupunkikonserniin liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan käytettävissä olevien resurssien puitteissa mahdollisimman hyvin. Riskien arvioinnissa käytetään:

- Todennäköisyyttä
- Vaikutusta / merkitystä
- Nykyisen hallinnon tasoa

Riski on mikä tahansa negatiivinen asia, joka toteutuessaan vaikuttaa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen tai toiminnan jatkuvuuteen.

Strategiset riskit liittyvät usein ulkoiseen tapahtumaan tai toimintaympäristön muutokseen, jolla voi olla vaikutusta pitkän aikavälin suunnitteluun tai tavoitteisiin.

Operatiiviset riskit liittyvät usein päivittäiseen toimintaan tai lyhyen aikavälin suunnitteluun tai tavoitteisiin.

Taloudelliset riskit liittyvät usein taloudelliseen tilanteeseen, rahoitukseen tai taloudelliseen suunnitteluun.

Vahinkoriskit liittyvät usein äkilliseen tai ennalta arvaamattomaan tapahtumaan.

Tietosuoja- ja tietoturvariskit liittyvät poikkileikkaavasti koko organisaation toimintaan sekä sen kokonaisturvallisuuteen.

1.6. VALTIONOSUUSUUDISTUS

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen tavoitteena on uudistaa hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus, vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta.

Uudistuksen tarkoitus on varmistaa eri kokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa, ottaen huomioon muuttotappiokuntien tarpeet ja eri alueiden väestöllisen kehityksen sekä vahvistaa kasvavien kuntien ja kaupunkien edellytykset investoida kasvuun ja hoitaa sosiaalisia ongelmia.

Valtionosuusuudistuksen tavoitteena on myös lisätä järjestelmän ymmärrettävyyttä ja läpinäkyvyyttä.

Alkuperäinen aikataulu uudistukselle oli , että hallituksen esitys olisi voitu antaa eduskunnalle keväätuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö olisi tullut voimaan 1.1.2026, mutta VM tiedotti 22.10.2024, että valtionosuusuudistuksen voimaantulo siirtyy vuoteen 2027.

”Näin iso uudistus pitää tehdä rauhassa ja maltilla. Nyt ei ole kiirehtimisen aika. Myös huolellinen lainvalmistelu vaatii oman aikansa”, summaa ministeri Ikonen päätöksen taustoja.

1.7. TE-UUDISTUS

Valtion työ- ja elinkeinotoimistot eli TE-toimistot lakkautetaan. Samalla reilut 4000 työvoimapalveluiden ammattilaista siirtyy liikkeenluovutuksella valtiolta kuntiin tai kuntayhtymiin. Suomeen muodostuu yhteensä 45 työllisyysaluetta, jotka vastaavat 1.1.2025 alkaen työvoimapalvelujen järjestämisestä hallinnollisesti.

Suurin osa alueista järjestää palvelunsa vastuukuntamallilla, neljä kuntaa järjestää palvelunsa itse ja kaksi aluetta kuntayhtymämallilla.

Uudistuksen myötä sekä henkilö- että yritysasiakkaiden työvoimapalveluista tulee osa jokaisen kunnan lakisääteisiä tehtäviä.

Uudistuksen tarkoitus on tuoda palvelut lähemmäksi asukkaita.

Uudistuksen tavoitteena ei ole vain siirtää palveluja ja henkilöstöä valtiolta kunnille vaan kehittää työvoimapalveluita entistä vaikuttavammaksi esimerkiksi suuntaamalla ammatillista koulutusta tukemaan paremmin alueen työllisyyttä ja yritysten tarpeita, edistämällä sekä kotoutumisen roolia työllisyyden hoidossa että kuntien roolia osaajien aktiivisessa houkuttelussa, tarvittaessa maan rajojen ulkopuolelta.

Yksi työllisyysalueista on Ylä-Savon työllisyysalue, joka tulee jatkossa vastaamaan Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän, Sonkajärven ja Pielaveden työvoimapalveluista vastuukuntamallilla, jossa Iisalmi on hallinnoijana.

2. VUOSIEN 2025 - 2027 TALOUSSUUNNITELMAN YLEISPERUSTELUT

2.1. YLEISET TALOUDELLISET NÄKYMÄT

(Valtion talousarvioesitys 2025, valtiovarainministeriö)

Valtiovarainministeriö julkaisi 23.9.2024 ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 2025.

Talouden odotetaan toipuvan taantumasta vuonna 2025 ja bruttokansantuotteen (BKT) arvioidaan kasvavan 1,7 %. Kotitalouksien kulutus lisääntyy inflaation hidastuessa, korkojen laskiessa ja tulojen kasvaessa. Talouskasvua vauhditetaan investoinneilla, kilpailun parantamisella ja työllisyyttä tukevilla toimilla.

Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee ennusteen mukaan 3,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuodelle 2024 arvioidusta 3,7 prosentista. Hallituksen päättämät sopeutustoimet vähentävät menoja ja lisäävät tuloja merkittävästi. Toisaalta suuret puolustushankinnat kuitenkin nostavat menoja. Velkasuhteen kasvu kuitenkin hidastuu, kun sopeutustoimet astuvat voimaan ja taloustilanne kohenee. Julkisyhteisöjen velkasuhteen ennustetaan olevan noin 84 % vuonna 2025.

Pääministeri Orpon hallitus pyrkii parantamaan suomalaisten elintasoja, vakauttamaan julkista taloutta ja vahvistamaan talouskasvua. Hallitus toteuttaa 9 miljardin euron toimenpidekokonaisuuden, joka sisältää sopeutustoimia ja työllisyyttä edistäviä rakenteellisia uudistuksia. Hallitus pyrkii kasvattamaan kotitalouksien ostovoimaa ja edistämään koulutusta, työllisyyttä ja yrittäjyyttä veropolitiikallaan sekä tukea kotimaista omistajuutta.

Vuoden 2025 talousarvioesitys on 12,1 miljardia euroa alijäämäinen, ja se katetaan velanotolla. Valtion budjettitalouden tasapaino heikkenee 0,7 miljardia euroa vuoteen 2024 verrattuna, mutta paranee 0,6 miljardia, kun huomioidaan lisätalousarviot. Alijäämä on 3,7 % suhteessa BKT, ja valtionvelka nousee 181 miljardiin euroon. Valtionvelan korkomenoiksi arvioidaan 3,2 mrd. euroa, mikä on saman verran kuin mitä vuodelle 2024 on budjetoitu.

Hallitus on päättänyt julkisen talouden merkittävistä sopeutustoimista, jotka sisältävät sekä säästöjä että tuloja lisääviä toimia. Näiden toimien arvioidaan vähentävän valtion budjettitalouden määräraharavetta noin 1,8 miljardilla eurolla vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2024 ja noin 2,5 miljardilla vuoteen 2023 verrattuna.

Hallitus on esittänyt 4 miljardin euron kertaluonteisen investointiohjelman, joka rahoitetaan ilman velanottoa valtion omaisuustuloilla. Vuoden 2025 talousarviossa ehdotetaan 891 miljoonan euron lisäyksiä, joista 298 miljoonaa kohdistuu vuodelle 2025. Keskeisiä kohteita ovat perusväylänpito 208,5 milj. ja puhtaan energian hankkeet 140 milj. sekä lisäksi 70 miljoonaa Kela-korvauksiin yksityislääkärikäynneistä.

Ansiotuloveroperusteisiin tehdään indeksitarkistus lukuun ottamatta valtion tuloveroasteikon kahta ylintä tuloluokkaa sekä työnverotuksen keventäminen painottaen pieni- ja keskituloisia. Sopeutustoimena kiristetään eläketulon verotusta ja pienennetään kotitalousvähennystä. Lisäksi kuntien tulopohjaa vahvistetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Arvonlisäverokanta nousee laajalti, mutta tietyt hyödykkeet, kuten lasten vaipat ja kuukautissuojat, saavat alennuksen. Myös valmisteveroja, kuten tupakka- ja virvoitusjuomaveroja, korotetaan talouden tasapainottamiseksi.

Kuntien käyttötalouden valtionapuihin ehdotetaan noin 5,6 miljardia euroa vuodelle 2025, josta laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 miljardia, veromenetysten korvaukset 0,5 miljardia ja muut valtionavut 0,4 miljardia. Peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotetaan noin 3,4 miljardia, mikä on lähes 900 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa. Tämä kasvu johtuu pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksesta, jossa vastuu siirtyy valtiolta kunnille.

Valtion talousarvioesitys sisältää useita kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joiden nettovaikutus on pääosin neutraali tai hieman myönteinen.

2.2. KUNTATALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄT

(Kuntaliitto, Kuntatalousohjelma 2025–2028)

Hallituksen tavoitteena on ohjata kuntatalouden tilaa kohti tasapainoa ja taittaa julkisen sektorin velkaantumisen. Valtion talousarvioesitys vuodelle 2025 sisältääkin useita kymmeniä kuntatalouteen vaikuttavia uusia linjauksia ja toimenpiteitä. Kuntatalousohjelman mukaan Petteri Orpon hallituksen toimet vahvistavat kuntataloutta noin 270 miljoonaa euroa.

Hallituksen toimien yhteisvaikutus ei nouse kuitenkaan niin vahvaksi. Yksittäisten kuntien taloutta vahvistavien linjausten rinnalla kuntien tuloihin kohdistetaan useita rahoitusleikkauksia sekä sitäkin lukuisampia kuntataloutta vähintään lievästi heikentäviä linjauksia, jotka eivät yllä henkilöstökustannusten noustessa hallituksen välttämään neutraaliin yhteisvaikutukseen. Kuntien rahoitusta leikataan vuonna 2025 myös sote-siirtolaskelman tarkentumiseen liittyvän jälkikäteisperinnän vuoksi. Valtionosuuksia peritään takaisin 167 miljoonaa euroa vuoden 2023 osalta ja 64 miljoonaa euroa vuoden 2024 osalta.

Merkittävin kuntataloutta vuonna 2025 vahvistava hallituksen toimenpide on 277 miljoonan euron valtionosuuslisäys sote-siirtolaskelman vaikutusten lieventämiseksi. Sen ohella hallitus kohdistaa valtionosuuksiin kuitenkin 25 miljoonan euron suuruisen indeksileikkauksen sekä 23 miljoonan euron leikkauksen, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidekokonaisuus jää keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Kuntien tuloihin kohdistettu merkittävä leikkaus normien kevennysohjelman hitauden varjolla ei tuo julkiseen talouteen yhtään euroa säästöä, vaan on puhdasta lisävelanoton osaoptimointia valtiontaloudesta kuntien kukkarolle.

Myös kuntien saamiin valtionavustuksiin kohdistetaan iso leikkaus, kun laskennallisia kotoutumisen korvauksia leikataan 58 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Lisäksi ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään yhteensä 120 miljoonalla eurolla, josta noin 40 miljoonaa euroa leikkaa kuntien valtionosuuksia. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustukset laskevat lukuisten säästöpäätösten vuoksi noin 40 miljoonalla eurolla.

Valtaosa hallituksen kuntiin kohdistuvista yksittäisistä päätöksistä ei ole kuntien talouden kannalta niin neutraaleja kuin talousarvioehdotuksessa väitetään. Osassa toimia, esimerkiksi perusopetukseen liittyvän oppimisen tuen vahvistaminen, kuntien kustannukset tulevat lisääntymään esitettyä voimakkaammin. Joissakin toimenpiteissä, kuten raportointi- ja suunnitelmavelvoitteiden purkamisessa, kustannukset eivät kevene oletetulla tavalla. Euromääräisesti merkittävin esimerkki säästöjen epäonnistumisesta on TE-palvelu-uudistuksen liittyvä työllisyysmäärärahojen leikkaus 37 miljoonalla eurolla, joka on hallituksen laskelmissa puettu kuntien kannalta neutraaliksi kuntien velvoitteiden karsimisen varjolla.

Muutosten taloudelliset vaikutukset voivat osoittautua ylioptimistisiksi myös sen vuoksi, että erilaisten valtionavustushankkeiden päättyessä tai valtion rahoitusosuuden pienentyessä kuntien palvelutoiminta ei välttämättä lakkaa hallituksen laskelmien olettamalla tavalla. Kunnat voivat päättää jatkaa toimintaa ja kustannukset siirtyvät tällöin kuntien vastuulle.

Hallitus kohdistaa kuntiin vuonna 2025 siis lukuisia päätösperäisiä toimia, joista varsin moni heikentää kuntataloutta. Jos hallituksen toimien yhteisvaikutuksessa otetaan huomioon valtionosuuksien takaisinperinnät vuosilta 2023 ja 2024 sekä TE-palveluiden 37 miljoonan euron rahoitusleikkaus sellaisenaan niin hallituksen toimien yhteisvaikutus kuntatalouteen painuu noltaan tai sen alle. Kuntien talouden tosiasiallinen vahvistaminen jää vuonna 2025 siis käytännössä kuntien harteille.

Ministeriön laatima kuntien kehitysarvio ennakoii kuntiin tulevana vuosina 1–2 miljardin euron suuruisia epätasapainoa ja kuntien velkaantumisen kasvua peräti 8 miljardilla eurolla vuoteen 2028 mennessä. Kunnat ovat ryhtyneet jo tuntuviin sopeutustoimiin saadakseen taloutensa vahvempaan kuntoon. Kuntien sopeutustoimia ei ole sisällytetty vuosien 2024–2028 kehitysarvioon.

2.3. KUNTALAIN TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVA SÄÄNTELY

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Vuoden 2023 tilinpäätöksen ylijäämä oli 566 841,85 euroa ja vuoden 2022 lopussa taseen ylijäämä oli 1 724 325,13 euroa, joten Kiuruveden taseessa oli vuoden 2023 lopussa ylijäämää 2 291 166,98 euroa.

Kiuruveden kaupungin talousarvio on laadittu alijäämäiseksi vuodelle 2025.

Talouden suunnitteluvuosina on tarpeen tehostaa kaupungin omaa toimintaa, etsiä taloudellisia säästöjä ja tehdä tehostamistoimenpiteitä. Suunnitteluvuosina tulee tehdä myös rakenteellisia uudistuksia ja tarkastella yhteistyömahdollisuuksia lähialueen kuntien kanssa palvelujen järjestämisessä. Tämä on välttämätöntä, että talouden suunnitteluvuodet saadaan käännettyä myös positiivisiksi talouslukujen valossa.

Kiuruveden kaupunki on teettänyt ulkopuolisella konsulttiyhtiöllä talouden painelaskelman, jossa on tarkasteltu kaupungin taloudellista kantokykyä kauas tulevaisuuteen. Kaupungin taloudellinen tilanne on haasteellinen tulevina vuosina sekä tulo- että kulurakenteen osalta.

Kaupungin tulevien vuosien suurinvestointi on keskustan ala- ja yläkoulun joko uudisrakentaminen tai koulujen peruskorjaus. Alustavan hankesuunnitelman mukaan investoinnin kustannus olisi noin 18 milj.euroa. Jotta suurinvestointiin voitaisiin etukäteen varautua, on välttämätöntä aloittaa kunnan palvelujen ja palvelurakenteen tarkastelu. Osana tätä kokonaisuutta on kyettävä vähentämään myös kaupungin henkilöstöä.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelystä säädetään kuntalain 118 §:ssä. Säädösten mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämä enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa tai rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

- 1) Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia;
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;
- 3) Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- 4) konsernitiilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Arviointimenettelyä koskevat raja-arvot on muutettu kuntalakiin 1.3.2019 ja niitä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Kuntalaki on muutettu väliaikaisesti 1.12.2020 alijäämän kattamista koskevan määräajan osalta. Mikäli kunta ei koronapandemiasta johtuvien poikkeuksellisten ja tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi voi kattaa taseeseen kertynyttä alijäämää laissa säädetyssä määräajassa, voi valtiovarainministeriö kunnan hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava kuuden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Laki on voimassa 31.12.2025 asti.

2.3.1. TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET

Kiuruveden kaupungin taseessa on ylijäämää 31.12.2023 jälkeen 2 291 166,98 euroa. Siten kuntalain mukaista kattamatonta alijäämää ei kunnan taseessa ole.

Vuonna 2025 ja tulevina vuosina toteutettavia toimenpiteitä

Työtehtäviä organisoidaan uudelleen ja virkojen – ja tehtävien täyttölupamenettelyä tiukennetaan. Henkilöstökulujen kasvun hillitsemiseksi, talouden vakauttamiseksi ja taseen kumulatiivisen ylijäämän vahvistamiseksi on käyty yhteistoimintamenettely.

2.3.2. YHTEISTOIMINTANEUVOTTELU

Kiuruveden kaupunginhallitus päätti 9.9.2024 käynnistää yhteistoimintalain 4 §:n kohtien 1–4 mukaiset yhteistoimintaneuvottelut henkilöstökulujen hillitsemiseksi ja vähentämiseksi. Hallituksen päätöksen mukaan tavoitteena on vähentää kaupungin henkilöstöä enintään 30 henkilötyövuotta, jolla tavoitellaan 1,5 M€ säästöä henkilöstökuluissa vuodessa. Yhteistoimintaneuvottelu koski koko kunnan henkilöstöä.

Yhteistoimintaneuvottelut kestivät kuusi (6) viikkoa. Neuvottelut pidettiin 24.9., 14.10., 1.11., ja 6.11.2024. Yhteistoimintaneuvottelujen toimeenpano tapahtuu vuoden 2025 aikana. YT-neuvottelujen taloudelliset vaikutukset alkavat näkyä vuoden 2025 aikana sekä taloussuunnitteluvuosina.

Yhteistoimintaneuvottelujen neuvottelutuloksena sovittujen toimenpiteiden vaikutukset huomioidaan vuoden 2025 talousarviomuutoksina.

2.4. VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIEN KEHITYS

Verotulot

Kunnallisveron ennuste vuosille 2025–2028 muuttui hyvin vähän elokuun veroennustekehikon arviosta. Kuluvan vuoden kertymäarvio tosin parani hieman, johtuen kuluvan verovuoden kertymäarvioista. Syyskuun tilityksen tilannetiedon mukaan kuluvan vuoden ennakonpidätykset kasvaa yli 6 % viime vuoden syyskuusta. Lisäksi kunnallisveron kuluvan vuoden jako-osuuteen on valtiovarainministeriön ennakoarvion mukaan nousupainetta, joka omalta osaltaan kasvattaa kertymäarviota loppuvuodelle.

Hallituksen esittämät veroperustemuutokset parantavat kunnallisveron tuottoa nettomääräisesti reilulla 300 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Kaikki arvioidut muutokset huomioitiin jo aiemmissa veroennustekehikoissa. Ansiotulovähennyksen korvaaminen työtulovähennyksellä kasvattaa kunnallisveron tuottoa noin 340 miljoonalla eurolla. Myös eläketulovähennyksen pienentäminen kasvattaa kunnallisveron tuottoa, arviolta noin 30 miljoonalla eurolla. Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus vastaavasti pienentää kunnallisveron tuottoa noin 40 miljoonalla eurolla. Lisäksi tehtiin muutamia verovaikutuksiltaan pieniä muutoksia veroperusteisiin, muun muassa työtulovähennykseen. Kaikki veroperustemuutokset huomioidaan nettomääräisesti valtionosuusmaksatusten yhteydessä.

Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa arviolta noin 80 miljoonalla eurolla. Tämä nk. ”kanavointiratkaisu” ei ole veroperustemuutos ja parantaa siten kunnallisveron tuottoa pysyvästi.

Yhteisöveron kehitykseen liittyy tällä hetkellä epävarmuutta. Loppukesästä alkanut yhteisöveron verovuoden 2024 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näillä näkymin näytä piristymisen merkkejä ja näin ollen laskimme yhteisöveron kuluvan ja ensi vuoden maksuunpano- ja tilitysennustetta elokuusta hieman lisää - noin 20 miljoonaa euroa per vuosi.

Veroennustekehikko päivitetään syyskuun päivityksen jälkeen vielä kerran tänä vuonna. Tulevassa päivityksessä otetaan muun muassa huomioon Tilastokeskuksen kuntakohtainen väestöennuste (24.10.) sekä valmistuneen kiinteistöverotuksen 2024 tilastotiedot (marraskuun alku).

(Kuntaliiton veroennustekehikko 24.9.2024)

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on turvata kansalaisten yhdenvertaiset julkiset palvelut kaikissa kunnissa taloudellisista eroista huolimatta. Valtionosuuksilla tasataan kuntien välisiä tuloeroja ja varmistetaan, että myös taloudellisesti heikommassa asemassa olevat kunnat voivat tarjota asukkaalleen riittävän tason peruspalveluja. Näin järjestelmä auttaa vähentämään alueellisia eroja ja tukee koko maan tasapainoista kehitystä.

TE-uudistuksen myötä työvoimapalveluiden järjestämisvastuu ja laajempien työttömyysetuuksien rahoitusvastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta. Kotoutumislaki (681/2023) astuu voimaan samaan aikaan. Molemmilla uudistuksilla on vaikutusta kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen vuodesta 2025 alkaen. Työvoimapalveluiden järjestämisestä ja kotoutumisen edistämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä. Työttömyysmenojen laajeneva rahoitusvastuu korvataan kunnille valtionosuuden yhteydessä maksettavana korvauksena.

Kuntakohtaisesti rahoitus kohdentuu työikäisen väestön, työttömien ja palveluissa olevien määrän sekä vieraskielisyyden perusteella.

VM:n ennakkollisen kuntien peruspalvelujen valtionosuuslaskelman (23.9.2024) mukaan valtiolta kunnille siirtyvien työvoima- ja kotoutumispalveluiden rahoitus on noin 658 milj. euroa. Vuodesta 2025 voimaantulevat työvoima- ja kotoutumispalveluihin liittyvät tehtävämuutokset

pienentävät kuitenkin kuntien kustannuksia ja valtionosuusrahoitusta noin 51 milj. eurolla. Tämän lisäksi valtionosuuksien kautta kunnille korvataan työttömyysetuuksien laajeneva rahoitusvastuu. Korvaus lisää kuntien valtionosuutta 216 milj. eurolla vuodesta 2025 alkaen.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain soite-uudistusta koskevien siirtymäsäännösten mukaan valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään soite-uudistuksen jälkeen ensimmäisen kerran vuodelle 2025. Kustannustenjaon tarkistuksen valtionosuusvaikutus on noin 64,5 miljoonaa euroa valtionosuuksia kasvattava.

Vuonna 2025 peruspalvelujen indeksikorotus on 3,4 prosenttia eli n noin 86 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys vuosina 2024—2027. Vuonna 2025 vähennys pienentää valtionosuutta 25 milj.euroa.

Valtionvarainministeriö on asettanut kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistuksen valmistelua varten valmisteluryhmän toimikaudelle 31.8.2023-31.12.2025.

(VM.fi 23.9.2024)

KIURUVEDEN KAUPUNGIN TALOUS

2.5. TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN LÄHTÖKOHDAT

2.5.1. KAUPUNGIN STRATEGIAN TAVOITTEET OHJAAVAT TOIMINTAA JA TALOUTTA

Kaupungin strategian 2022–2025 osa-alueiden tavoitteet ohjaavat koko kaupungin toimintaa.

- Kaupunkiyhteisön yhteinen kaupunkistrategia ohjaa Kiuruveden kaupungin ja koko kuntakonsernin toimintaa.
- Hallintokunnat ja toimielimet sitoutuvat toteuttamaan kaupunkistrategian tavoitteita ja periaatteita toiminnassaan.
- Strategian toteutumista seurataan vuosittain keskeisten mittareiden avulla.
- Talousarviossa asetetaan strategiasta johdettuja toiminnallisia tavoitteita, joita toteutetaan vuosittain talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden kautta.

Strategiasta johdetaan kehittämissuunnitelmia ja suunnitelmia

- Talouden tasapainottamissuunnitelma
- Elinkeino- ja yrityskehittämissuunnitelma
- Viestintä- ja markkinointisuunnitelma
- Kiinteistöstrategia

Mittarit:

- Väestönkehitys / syntyvien lasten määrä / nettomuutto
- Työllisyysasteen kehitys ja työpaikkojen määrä / yritysten nettokehitys
- Kaupungin taseen ylijäämä
- Kunnallisverotulon kehitys
- Yhteisöverotulon kehitys / TOP 10 yritystulon kehitys / Yrittäjäbarometrin tulokset
- Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä ja kehitys
- Hyvinvointikertomuksen indikaattorit
- Asiakastyytyväisyys / palvelujen käytön määrän kehitys / Palveluiden kustannustehokkuus (laatu/ kustannukset)
- Kaupungin imagon ja tunnettavuuden kehittyminen / toteutuneet tonttikaupat / vuokra-asuntojen käyttöaste
- Äänestysprosentti vaaleissa
- Vuosittaisten talousarvioiden toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kiuruveden kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kiuruveden strategian 11.4.2022 vuosille 2022–2025. Strategian päivitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 17.6.2024.

2.5.2. TULOJEN KEHITYS

Käyttötaloustulot koostuvat pääasiassa verotuloista, valtionosuuksista ja toimintatuotoista. Seuraavissa kohdissa käsitellään tulokehityksen perusteita.

Verotulot

Verotuloja arvioidaan vuonna 2025 kertyvän seuraavasti:

Tulovero (kunnallisvero)	11 486 000 €
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 573 000 €
Kiinteistövero	1 853 000 €
Verotulot yhteensä:	14 912 000 €
Muutos on vuoden 2024 talousarvioon verrattuna	2,19 %

Vuoden 2025 talousarvioehdotuksen pohjana ovat seuraavat tulovero- ja kiinteistöveroprosentit: kunnallisvero 9,5 %, maapohjan yleinen kiint.vero 1,30 %, rakennusten yleinen 0,93 % vakituiset asunnot 0,55 %, muut kuin vakituiset asunnot 1,0 %, rakentamattomat rakennuspaikat 3,0 %, voimalaitokset 3,1 % .

Alla olevassa taulukossa on Kiuruveden tuloveroprosentit sekä efektiiviset veroasteet vuosina 2022–2027. Puhutaan efektiivisestä veroasteesta, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin. (Erilaiset vähennykset vähentävät kunnallisveron määrää)

VEROPROSENTIT	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tuloveroprosentti	21,75	9,11	9,50	9,50	9,50	9,50
Kiinteistöveroprosentit						
Vakituinen asuinrakennus	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55
Muu asuinrakennus	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Voimalaitokset	0	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10
Yleinen kiinteistövero						
- maapohjan	0,93	0,93	1,30	1,30	1,30	1,30
- rakennuksien	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93
Yleishyödyllinen yhteisö	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste	2022	2023	2024	2025	2026	2027
<i>Tuloveroprosentti</i>	21,75	9,11	9,50	9,50	9,50	9,50
<i>Kunnallisveroaste</i>	13,28	6,15	6,45	6,86	6,92	6,99
<i>Erotus</i>	8,47	2,96	3,05	2,64	2,58	2,51

Veronsaajien palveluiden mukaan, verovuoden 2023 maksuunpantu kunnallisveron määrä oli noin 10,5 milj. euroa (7.11.2024).

Seuraavassa taulukossa esitetään verotulojen kehitys vuosina 2017–2027. Ennusteet perustuvat osittain Kuntaliiton veroennustekehikkoon.

milj. euroa	Kunnallisvero	Yhteisövero	Kiinteistövero	YHTEENSÄ
2017 (tilinpäätös)	20,8	2,0	1,7	24,5
2018 (tilinpäätös)	19,5	1,8	1,7	23,0
2019 (tilinpäätös)	19,9	1,9	1,7	23,5
2020 (tilinpäätös)	20,8	2,2	1,6	24,5
2021 (tilinpäätös)	21,5	3,3	1,7	26,5
2022 (tilinpäätös)	21,7	3,2	1,8	26,7
2023 (tilinpäätös)	11,3	1,9	1,6	14,8
2024 (talousarvio)	11,2	1,6	1,8	14,6
2025 (ennuste)	11,5	1,6	1,8	14,9
2026 (ennuste)	12,4	1,7	1,8	15,9
2027 (ennuste)	12,5	1,8	1,8	16,1

Valtionosuudet

Valtionosuuksia arvioidaan vuonna 2025 kertyvän seuraavasti:

Peruspalvelujen valtionosuus	3 986 738
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-383 860
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 705 749
Veromenetysten kompensatiot	1 265 026
Valtionosuudet yhteensä:	9 573 653
Muutos on vuoden 2024 talousarvioon verrattuna	3,38 %

Lopulliset tiedot valtionosuuksista saadaan joulukuussa 2024

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on suurimmalle osalle kunnista negatiivinen. Tämä johtuu siitä, että opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain euromääräisesti merkittävin osa on lukiokoulutukseen, ammatilliseen peruskoulutukseen ja ammattikorkeakouluille suoraan koulutuksen ylläpitäjille maksettava yksikköhintarahoitus.

Kuitenkin vain harva peruskunta järjestää toisen asteen ammatillista koulutusta tai toimii ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä. Täten yksikköhintarahoituksen maksatusta tapahtuu paitsi kunnille, myös muille opetuksen järjestäjille (esim. kuntayhtymät, valtio, yksityiset opetuksen järjestäjät, yliopistot).

Kaikilla kunnilla on asukasta kohden yhtä suuri omarahoitusosuus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksen laskennalliseen perusteeseen ts. lukiokoulutukseen, toisen asteen ammatilliseen koulutukseen ja ammattikorkeakoulutukseen huolimatta siitä, järjestääkö kunta itse lukiokoulutusta, toisen asteen ammatillista koulutusta tai toimiiko se ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä.

Vuodelle 2024 laskettu lukiokoulutuksen kunnan rahoitusosuus on 95,37 €/asukas sekä ammatillisen koulutuksen kunnan rahoitusosuus on 204,22 €/as. Nämä vuoden 2024 laskelmat ovat ennakkollisia.

Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset hyvitetään kunnille.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudessa huomioitavat tehtävänmuutokset ja niiden kohdentuminen perushintoihin (VM Syyskuu 2024)

Tehtävämuutokset	€
- B1-kielen opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla	5 790 000
- Maahanmuuttajaaitien aseman parantaminen (HO 2023)	4 940 000
- Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön, kotoutumiskoulutus (HO 2023)	-913 000
- Ruotsinkielinen kotoutumiskoulutus (HO 2023)	500 000
- Työllisyysmäärärahojen alentaminen (HO 2023)	-37 000 000
- Kolmen vuosiviikkotunnin lisääminen perusopetukseen (HO 2023)	8 583 000
- Kuntien työllistämismäärärahojen kumoaminen (57 vuotta täyttäneet työttömät työnhakijat)	-18 650 000
- Oppimisen tuen uudistaminen	38 211 000
- Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luopuminen (Lisätoimet 2024)	-442 000
- Esi- ja perusopetuksen tuen asiakirjat (Lisätoimet 2024)	-420 000
- Täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteesta luopuminen, Varda (Lisätoimet 2024)	-100 000
- Määräaikaisia työntekijöitä koskevan raportointivelvoitteen keventäminen, Varda (Lisätoimet 2024)	-70 000
- Varhaiskasvatuksen toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisvelvoitteesta luopuminen (Lisätoimet 2024)	-44 000
- Yksityisten opetuksen järjestäjien kotikuntakorvausten nosto 100 prosenttiin (HO2023)	4 342 000
Yhteensä	4 727 000

Toimintatulot

Toimintatulot laskevat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 5,2 %.

Korkotulot ja muut rahoitustulot

Korkotuottoihin sisältyvät Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulmalle myönnettyjen tertiärlainojen korot (korkotasoa 2 %).

Osinkotuottoja arvioidaan kertyvän Savon Energiaholding Oy:ltä, Metsäliitto Osuuskunnalta, Op ja Evli sijoitusten vuokratuotoista yhteensä 1 040 000 €.

Arvopapereiden myyntivoittojen määräksi arvioidaan 100 000 €.

2.5.3. MENOJEN KEHITYS

Toimintamenot ja toimintakate

Toimintomenot kasvavat vuoden 2024 talousarvioon verrattuna noin 4,4 %.

Toimintakatteen (=käyttötalouden toimintatulojen ja toimintamenojen erotus) kehitys on ollut seuraava:

Milj. euroa	TP 2020	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos 2024-2025
Toimintakate	-53,0	-53,4	-55,8	-21,0	-20,8	-22,3	6,73 %

Henkilöstömenojen budjetoinnin perusteet

Henkilöstömenojen budjetointi perustuu liitteenä olevaan henkilöstösuunnitelmaan, jossa kaupungin henkilöstön määrä esitetään henkilötyövuosina.

Palkkausmäärärahat henkilöstösivukuluineen on budjetoitu siten, että elo-syyskuun palkkatasoon on laskettu lomarahat. Palkankorotusvaraus on tallennettu 2,0 % korotuksella. Henkilöstömenot ovat yhteensä noin 14,4 milj. euroa (TP 2023 14,1 milj. euroa ja TA 2024 14,4 milj. euroa). Henkilöstömenot laskevat noin 0,1 milj.euroa vuoden 2024 talousarvioon verrattuna.

Palkkojen perusteella määräytyvät sivukulut:

- KuEL palkkaperusteinen työeläkevakuutusmaksu	16,69 %
- VaEL palkkaperusteinen työeläkevakuutusmaksu	16,69 %
- työnantajan sosiaaliturvamaksu	1,88 %
- työttömyysvakuutusmaksu	0,70 %
- tapaturmavakuutusmaksu	0,75 %
- taloudellinen tuki	0,04 %

Talousarviossa 2025 henkilöstökuluihin sisältyviä henkilösivukuluja on yhteensä noin 2,7 milj. euroa. Näistä palkkaperusteisten eläkemaksujen osuus on noin 1,9 milj. euroa. Henkilösivukuluissa tasausmaksua on budjetoitu 0,4 milj. euroa.

Tasausmaksu perustuu Kevalakiin (Laki Kevasta 19 §), jossa määritetään niin tasausmaksun kokonaismäärän kuin työnantajakohtaisen jaon perusteet.

Kuntien ja hyvinvointialueiden välisen kokonaismäärän jakosuhte tarkistettiin syyskuussa 2023 ja Kevan valtuutetut vahvistivat jakosuhteen. Tasausmaksun lopullinen jakosuhte on:

- Hyvinvointialueet 51,3 %
- Kunnat 48,7 %

Muita käyttötalouden määrärahoja ja budjetointiperusteita

Joukkoliikenteen menot ovat yhteensä noin 399 000 euroa. Koulukuljetukset ja joukkoliikenne on kilpailutettu siten, että sopimus on voimassa 1.8.2020 -31.7.2025. Sopimuksen kesto 3+2 vuotta. Uusi kilpailutus on aloitettu 1.8.2025 alkaen 3+2 vuotta ja Sansia on parhaillaan tekemässä tarjouspyyntöä.

Yhteistoiminta sisältää maksuosuuden Pohjois-Savon liitolle 58 700 euroa + kehittämisrahastolle 6 400 euroa sekä Suomen Kuntaliitolle 16 600 jäsenmaksu. Lisäksi tässä

on osuudet seuraaviin yhteistyöhankkeisiin: Ankkuri- hanke 7 000 euroa, Oma2 -verkostohanke 2 000 euroa sekä Mieliteko- hanke 7 400 euroa

Maahanmuutto ja pakolaispalvelu sisältää mm. maahanmuuttotyön kuntaosuuden 7 200 euroa.

Työllisyyden hoitaminen sisältää maksuosuuden työllisyysalueen kustannuksista 852 267 euroa, Täsmät hanke 4 312 euroa sekä TYM- palveluun 1 387 euroa. Nuorten kesätyöllistämiseen 23 500 euroa (v.2024: 23 500 €) ja Ylä-Savon TOIMI säätiölle 30 000 euroa (v. 2024: 30 000 €). Iisalmen kaupungille TYP-verkosto 7 500 euroa .

Kelan laskutus muuttuu, kun kuntien rahoitusvastuu työttömyystuista laajenee 1.1.2025 alkaen. Tähän on varauduttu 815 091 eurolla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sisältää mm. maksuosuuden yhteistoimintasopimuksen ympäristönsuojelusta ja ympäristöterveydenhuollon palvelujen järjestämisestä 673 512 euroa.

Suunnitelman mukaisia poistoja varten on budjetoitu noin 3,4 milj. euroa. Poistot perustuvat kaupunginvaltuuston 15.12.2010 § 69 päivittämään poistosuunnitelmaan, joka on tämän talousarvion liitteenä.

Korko- ja muut rahoitusmenot

Vuonna 2025 lainojen korkomenojen arvioidaan olevan noin 582 000 euroa (Vuonna 2024: 685 000). Lokakuun lopussa vuonna 2024 6 kk:n euribor-korko oli +2,864 (10/2023 +4,092. Vuoden 2023 lopussa kaupungin lainamäärä oli noin 23,5 milj. euroa ja niistä oli lyhyisiin viitekorkoihin sidottuja lainoja noin 14,57 milj. euroa eli 62,1 % ja kiinteisiin tai pitkiin korkoihin sidottuja lainoja on noin 8,9 milj. euroa eli 32,9 %.

Investoinnit

Kaupungin investointihankkeita on koko taloussuunnittelukaudella 2025–2027 yhteensä noin 21,9 milj. euroa (netto), josta vuoden 2025 nettoinvestoinnit ovat noin 1,5 milj. euroa. Vuoden 2025 suurin hanke on koulukeskuksen yleis-, hankesuunnitelma noin 0,3 milj. euroa, sekä jätevesiviemäriin 0,15 milj.euroa.

2.6. TULOSLASKELMA JA KOKONAISTALouden KEHITYS

Tuloslaskelma

Tuloslaskelmaosa on koko kaupungin kokonaistaloudellinen laskelma, joka osoittaa tulo-rahoituksen riittävyyden palvelujen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

Tuloslaskelman välituloksena esitetään toimintakate, vuosikate tilikauden tulos ja tilikauden yli/alijäämä. Tuloslaskelman toimintakate kertoo paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikatteesta käy ilmi paljonko tulo-rahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen.

Tilikauden tulos saadaan vähentämällä vuosikatteesta poistot. Tämän jälkeen esitetään varausten muutos. Näiden jälkeen tuloslaskelma päättyy tilikauden yli- tai alijäämään, joka lisää tai vähentää kaupungin omaa pääomaa.

TULOSLASKELMA (ulkoinen)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos - % 2024–2025
Toimintatulot	6,8	6,3	6,0	-5,2
Valmistus omaan käyttöön	0,0	0,1	0,0	-64,7
Toimintamenot	-27,8	-27,1	-28,3	4,4
TOIMINTAKATE	-21,0	-20,8	-22,3	7,4
Verotulot	14,8	14,6	14,9	2,2
Valtionosuudet	9,8	9,3	9,6	3,4
Korko- ja rahoitustulot	1,5	1,2	1,2	-2,8
Korko- ja rahoitusmenot	-0,7	-0,7	-0,6	-12,9
VUOSIKATE	4,5	3,5	2,7	-24,0
Suunnitelmapoistot	-3,8	-3,5	-3,4	-1,8
Arvonlennukset	-0,1	0,0	0,0	
TILIKAUDEN TULOS	0,5	0,1	-0,7	-1048,9
Poistoeron muutos	0,0	0,0	0,0	-0,3
Varausten muutos	0,0	0,0	0,0	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0,6	0,1	-0,7	-859,2

Taloussuunnittelun tasapainoperiaate

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Taseeseen kertyvän ylijäämän kehitys 2015–2027 (milj. euroa):

	Tilikauden yli- /alijäämä	Taseessa yli- /alijäämä
Tilinpäätös 2015	-0,2	1,7
Tilinpäätös 2016	-0,7	1,0
Tilinpäätös 2017	0,3	1,4
Tilinpäätös 2018	-1,5	-0,1
Tilinpäätös 2019	-3,3	-3,4
Tilinpäätös 2020	3,4	0,0
Tilinpäätös 2021	0,8	0,8
Tilinpäätös 2022	1,0	1,7
Tilinpäätös 2023	0,6	2,3
Tilinpäätös ennuste 2024	0,0	2,3 (arvio)
Talousarvio 2025	-0,7	1,6 (arvio)
Taloussuunnitelma 2026	0,4	2,0 (arvio)
Taloussuunnitelma 2027	0,0	2,0

Rahoituslaskelma

Talousarvion rahoitusosan rahoituslaskelma muodostuu kaupungin varsinaisen toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirtojen muutoksista.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kaupunki on pystynyt tilikauden aikana toiminnan avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun. Investointien rahavirta osoittaa rahavarojen käytön, jonka avulla kaupunki järjestää palvelutuotannon edellytykset ja kerryttää tulevia rahavirtoja pitkällä aikavälillä.

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen välitulokse osoittaa, kuinka paljon varoja jää käytettäväksi nettoantolainaukseen, lainojen lyhennykseen ja rahavarojen lisäykseen. Alijäämäinen välitulokse puolestaan osoittaa, kuinka paljon menoja joudutaan kattamaan olemassa olevia rahavaroja vähentämällä tai lainoja lisäämällä.

Rahoituksen rahavirrat osoittavat antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana. Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta

Investointien tulorahoitus, %:

Investointien tulorahoitus %	TP 2022	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	203,4	132,7	158,4	180,7	52,7	25,4

Tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenoista* on rahoitettu tulorahoituksella (vuosikatteella). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

*omahankintameno= investointimeno, josta on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet

Lainakanta:

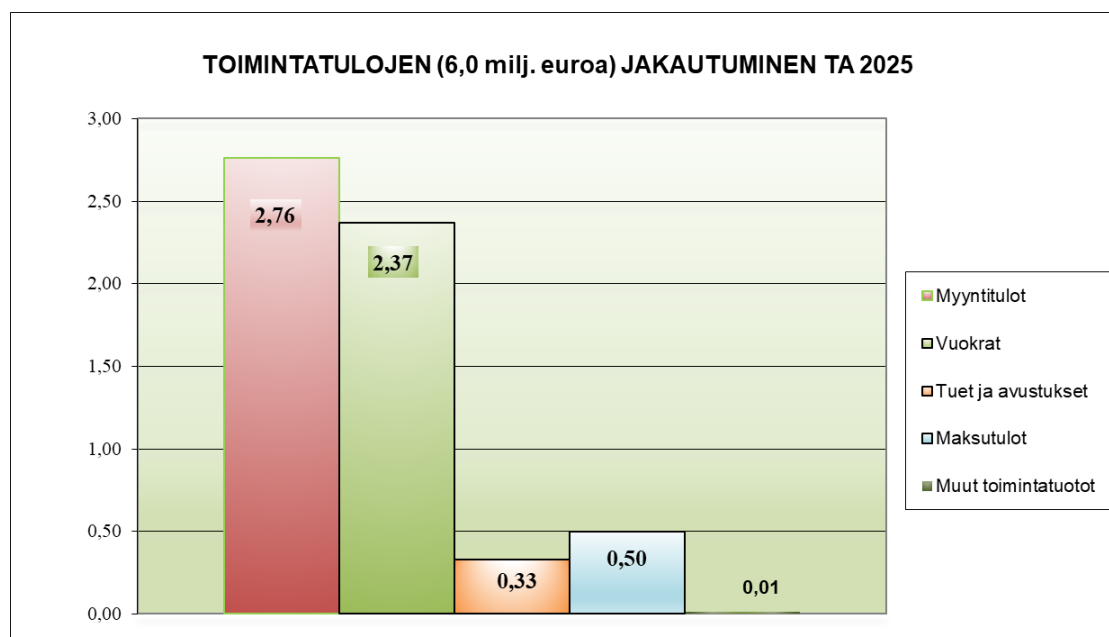
Vuonna 2025 investoinnit saadaan katettua vuosikatteella, mutta kun huomioidaan lainojen lyhennykset, vuosikate ei enää riitä. Uutta lainaa ei nosteta. Rahavarat vähenevät kuitenkin noin 0,1 milj.euroa.

Suunnitelmakaudella lainat euroa/asukas lisääntyy.

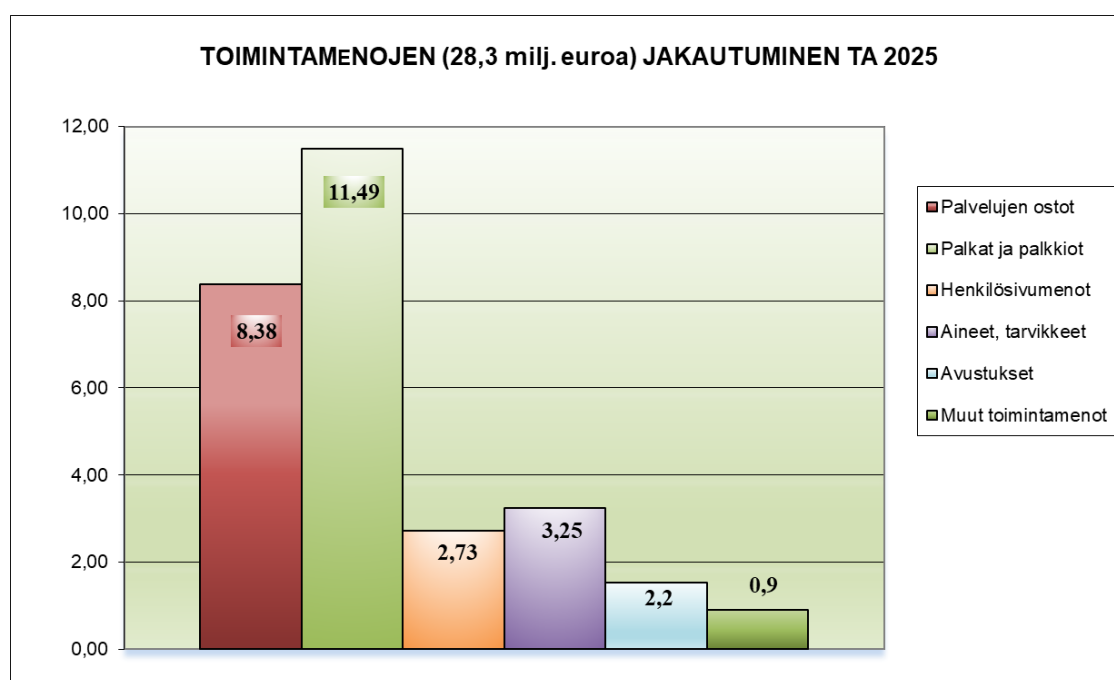
Alla olevan taulukon asukasluku ennusteet vuosille 2024–2027 on Valtiovarainministeriön laatimasta ennusteesta.

Lainakanta (31.12)	TP 2022	TP 2023	TP-ennuste 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
milj. euroa	28,7	23,5	20,9	19,3	22,4	27,1
Lainat €/asukas	3 778	3 140	2 834	2 673	3 154	3 894
Asukasluku	7 597	7 475	7 365	7 210	7 086	6 967

Toimintatuloja ja toimintamenojen (ulkoiset) jakautuminen talousarviossa 2025

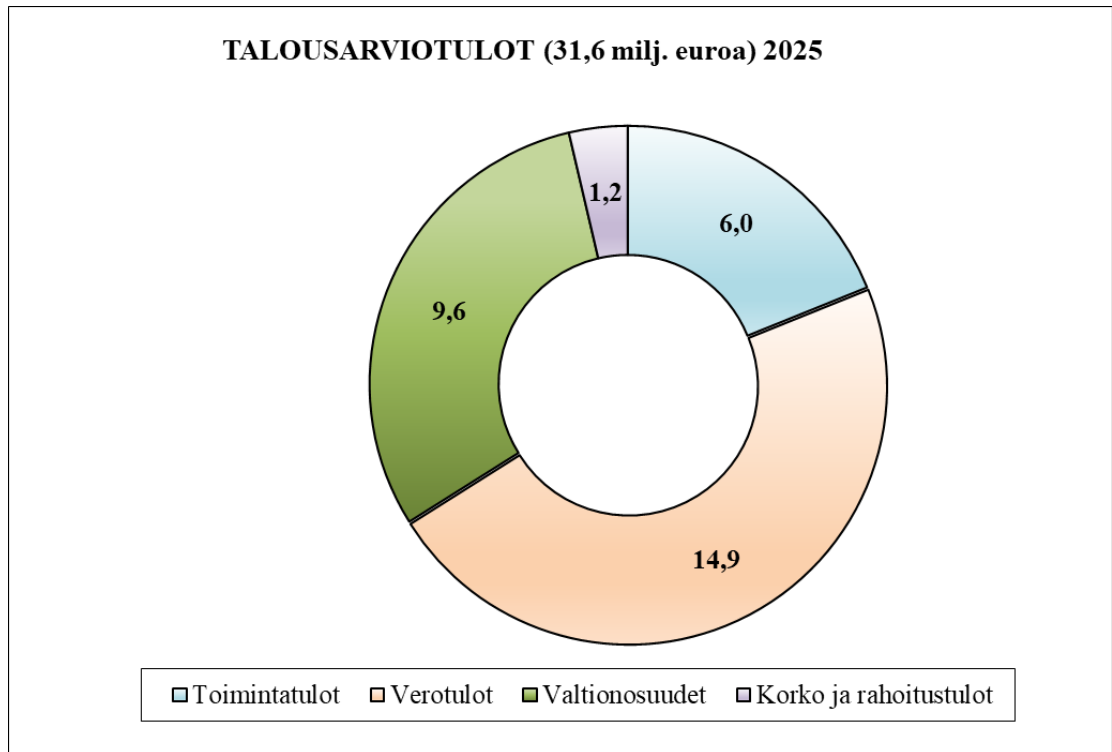

Myyntituloja ovat vesi- ja jätevesimaksut sekä kotikuntakorvaukset. Suurin osa vuokratuloista saadaan Hyvinvointialueelta sen käytössä olevista rakennuksista.

Suurin kuluerä on palkat ja palkkiot. Asiakaspalveluiden ostoissa suurin yksittäinen kuluerä on palvelusetelit.

Talousarvion 2025 kokonaistulot

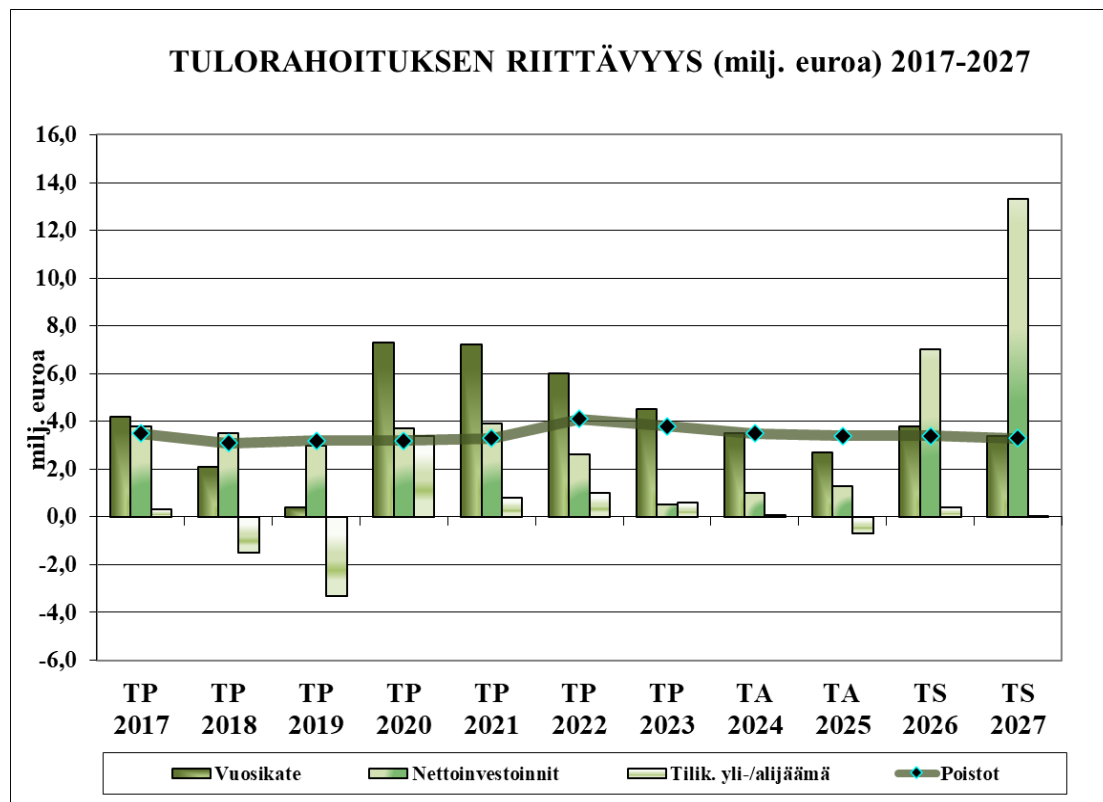

Tulorahoituksen riittävyys

Seuraavassa taulukossa kuvataan tulorahoituksen riittävyttä.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Tämä edellyttää, että poistojen määrä vastaa keskimääräisiä vuotuisia korvausinvestointeja.

Taulukosta nähdään, että ko. ajanjaksolla poistot yhteensä ovat vähemmän, kuin investointimenot yhteensä.

2.7. YHTEENVETO TALOUDEN KEHITYKSESTÄ SUUNNITELMAKAUDELLE

Kaupungin talous pysyy koko taloussuunnitelmakaudella kireänä. Vuodesta 2025 lähtien muutoksia tulee TE-uudistuksen sekä kotoutumislain voimaantulon vuoksi. Tärkeää on siis varmistaa, että muutosten jälkeenkin kaupungin rahoitus on kunnossa ja rahoitusta riittää investointeihinkin myös tulevina vuosina. Tämä edellyttää kaupungilta aikaisempien vuosien tapaan pitkäjänteistä ja vastuullista taloudenpitoa.

Pohjois-Savon hyvinvointialue ei tule käyttämään optio vuotta Sote-kiinteistöjen vuokrauksessa. Tämä aiheuttaa Sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen 1.1.2026 alkaen. Jos kunnalle aiheutuu kohtuuttomia kustannuksia omaisuusjärjestelystä, on kunnalla oikeus hakea korvausta järjestelyjen perusteella aiheutuvista välittömistä kustannuksista viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä (Laki sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta 616/2021).

Kaupungin investointiohjelma (netto) suunnittelukaudella 2025–2027 on yhteensä noin 21,9 milj. euroa.

2.8. TALOUSARVION SITOVUUS

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteet ovat osa talousarviota, jota kaupungin toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava.

Käyttötalousosa (sisältää ulkoiset ja sisäiset)

Tulosaluekohtaiset (=tehtäväaluekohtaiset) määrärahat ja tuloarviot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia bruttomääräisenä. Poikkeuksena ovat kuitenkin työllisyyden hoitaminen, elinkeinojen kehittäminen sekä vesi- ja viemärilaitos, joiden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia nettoperiaatteen mukaan.

Tulosaluekohtaiset toiminnalliset tavoitteet ja perustelut esitetään sitovina. Lisäksi mukana on informaatiotietona toimintaa ohjaavia tavoitteita, tunnuslukuja ja mittareita.

Tuloslaskelmaosa

Verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja – menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia eriä.

Rahoitusosa

Kaikki rahoituksen rahavirran erät ovat kaupunginvaltuustoon nähden sitovia.

Investointiosa

Investoinnit ovat sitovia kaupunginvaltuustoon nähden toimielinkohtaisesti hankeryhmittäin seuraavasti:

Kaupunginhallitus	
	Maa-alueet
	Kiinteät rakenteet
	Koneet ja laitteet
	Sijoitukset ja muut pitkävaikutteiset menot
Sivistyslautakunta	
	Kiinteät rakenteet
	Koneet ja laitteet
Tekninen lautakunta	
	Rakennusvalvonta
	Kiinteistöt
	Tiet ja alueet
	Liikuntapalvelut
	Vesi- ja viemärilaitos

Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpano-ohjeineen lautakuntien noudatettavaksi. Kaupunginhallitus ja lautakunnat hyväksyvät sen jälkeen tulosaluekohtaiset käyttösuunnitelmat ja hankesuunnitelmat. Käyttösuunnitelman hyväksyy toimielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden toteutumisesta ja joka on tilivelvollinen tulosalueen taloudesta. Hankesuunnitelmalla tarkoitetaan toimielimen toimivaltaan kuuluvan investointiosan jakamista eri hankkeille.

Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma

Seuraavassa taulukossa esitetään talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma, jossa on eriteltynä käyttötalousosan, tuloslaskelmaosan, investointiosan ja rahoitusosan kaupunginvaltuustoon nähden sitovat erät. Lisäksi taulukossa näkyy, onko määräraha brutto- vai nettomääräinen.

Ulkoiset / 1000 €	SITOVUUS	MÄÄRÄRAHAT	TULOARVIOT
KÄYTTÖTALOUSOSA:			
Kaupunginhallitus			
Yleishallinto	Brutto	2 806	100
Elinkeinojen kehittäminen	Netto	245	0
Maaseutuhallinto	Brutto	229	88
Työllisyyden hoitaminen	Netto	1 734	0
Hyvinvoinnin ja terv.edistäminen	Brutto	893	0
Sivistyslautakunta			
Hallinto	Brutto	118	0
Varhaiskasvatus	Brutto	5 609	171
Peruskoulutus	Brutto	6 695	502
Lukiokoulutus	Brutto	1 132	25
Kansalaisopisto	Brutto	485	92
Sivistyspalvelut	Brutto	507	31
Nuorisopalvelut	Brutto	362	126
Tekninen lautakunta			
Hallinto (Tekpa)	Brutto	144	0
Rakennusvalvonta	Brutto	147	35
Tiet ja alueet	Brutto	1 083	290
Kiinteistöt	Brutto	4 465	2 497
Liikuntapalvelut	Brutto	546	236
Vesi- ja viemärilaitos	Netto		678
TULOSLASKELMAOSA:			
Verotulot	Brutto		14 912
Valtionosuudet	Brutto		9 574
Korkotulot	Brutto		6
Muut rahoitustulot	Brutto		1 150
Korkomenot	Brutto	582	
Muut rahoitusmenot	Brutto	54	
INVESTOINTIOSA:			
Kaupunginhallitus			
Maa-alueet	Brutto	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Brutto	0	0
Koneet ja laitteet	Brutto	0	0
Sijoitukset ja muut pitkävaik. menot	Brutto	0	0
Sivistyslautakunta			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Brutto	0	0
Koneet ja laitteet	Brutto	37	0
Teknien lautakunta			
Rakennusvalvonta	Brutto	12	0
Kiinteistöt	Brutto	654	0
Tiet ja alueet	Brutto	492	100
Vesi- ja viemärilaitos	Brutto	397	0
RAHOITUSOSA:			
Antolainasaamisten vähennys			32
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	Brutto		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	Brutto	1 600	
Saamisten muutos	Brutto		0
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		31 028	30 645
Valmistus omaan käyttöön on 18 000 euroa.			

Raami ja TA 2025 toimielimittäin (ulkoiset)

KAUPUNGINHALLITUS	Raami 2025	TA 2025	ERO %
Tuloarviot ja määrärahat			
Toimintatulot	211 724	214 221	1,18
Toimintamenot	-6 145 715	-5 933 236	-3,46
Toimintakate (Netto)	-5 933 991	-5 719 015	-3,62

SIVISTYSLAUTAKUNTA	Raami 2025	TA 2025	ERO %
Tuloarviot ja määrärahat			
Toimintatulot	1 273 722	947 120	-25,64
Toimintamenot	-15 124 348	-14 908 537	-1,43
Toimintakate (Netto)	-13 850 626	-13 961 417	0,80

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Raami 2025	TA 2025	ERO %
Tuloarviot ja määrärahat			
Toimintatulot	4 782 876	4 812 812	0,63
Valmistus omaan käyttöön	23 484	18 000	-23,35
Toimintamenot	-7 500 748	-7 463 242	-0,50
Toimintakate (Netto)	-2 694 388	-2 632 430	-2,30

KAUPUNKI YHTEENSÄ	Raami 2025	TA 2025	ERO %
Tuloarviot ja määrärahat			
Toimintatulot	6 268 322	5 974 153	-4,69
Valmistus omaan käyttöön	23 484	18 000	-23,35
Toimintamenot	-28 770 811	-28 305 015	-1,62
Toimintakate (Netto)	-22 479 005	-22 312 862	-0,74

2.9. KAUPUNKIKONSERNI

Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet kaupungin talousarviossa sekä toteutumisen seuranta

Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta (KuntaL 14 §). Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kaupunkia eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Valtuuston tulee ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Tavoitteiden lisäksi yhtiöiden taloudellista asemaa seurataan tunnuslukujen avulla. Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kaupungin voimassa olevaan talousarvioon ja – suunnitelmaan.

Kaupunkistrategia ja omistajaohjauksen periaatteet (KuntaL 14 §, 46 §)

Valtuusto asettaa strategiset tavoitteet kaupunkikonsernissa samaan tapaan kuin se määrittelee ne kaupungissa. Konserniyhtiöille asetettavat liiketoiminnan strategiset kehittämistavoitteet sekä toiminnan ja talouden tavoitteet tulee määritellä siten, että ne perustuvat kaupunkistrategiaan sekä yhtiöiden luokitteluun, niiden merkittävyyden ja riskien mukaan.

Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus. Tytäryhteisön perustamisella tulee aina olla jokin kaupungin toimintaan liittyvä strateginen tavoite ja tytäryhteisön tulee lähtökohtaisesti pyrkiä toteuttamaan näitä omistajan tavoitteita ja tarkoitusperiä sekä ottaa toiminnassaan ja päätöksenteossaan huomioon yhteisön asema osana kaupunkikonsernia.

Kaupunginvaltuuston 11.4.2022 hyväksymä Kiuruveden kaupunkistrategia on laadittu vuosille 2022–2025.

Konserniohje (KuntaL 47 §)

Kuntalain 47 §:n mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisön hallituksen **kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovelletaan** kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset muun muassa kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta, konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä sekä konsernin sisäisistä palveluista.

Valtuusto on hyväksynyt Kiuruveden kaupungin konserniohjeen 11.12.2019.

3. TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026 - 2027

3.1. KÄYTTÖTALOUS

KAUPUNGINHALLITUS / YLEISPALVELUKESKUS

Yleispalvelukeskuksen johtaja: Hallinto- ja talousjohtaja

Tulosalueet: Yleishallinto, elinkeinojen kehittäminen, maataloushallinto, työllisyyden hoitaminen

YLEISHALLINTO

Vastuhenkilö: kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Yleishallinnon keskeisiä tehtäviä on kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävät. Yleishallinto vastaa henkilöstön ja työnantajan välisestä yhteistoiminnasta yhteistoimintaelimessä ja valmistelee henkilöstöjaostolle kuuluvat asiat. Yleishallinto huolehtii sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta. Yleishallinnon tehtävänä on myös avustaa ja tukea kaupunkikonsernin johtoa tavoitteellisessa johtamisessa, toimintojen kehittämisessä, organisoinnissa ja rahoittamisessa. Lisäksi se tukee ja luo edellytyksiä muiden palvelukeskusten tulokselliselle toiminnalle sekä antaa tietoon ja osaamiseen perustuvia asiantuntijapalveluja.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Toimintaa ohjaa valtuuston hyväksymä strategia, jonka mukaan kaupungin tulot ja menot ovat tasapainossa. Tase on terveellä pohjalla. Investoinnit ovat järkeviä, kestäviä ja suunnitelmallisia
2. Talousstrategian tärkein tavoite on pitää kaupungin tase ylijäämäisenä, vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot.
3. Seurataan aktiivisesti kaupungin sijoitusvarojen kehittymistä, tunnistetaan riskit ja tehdään tarvittaessa päätöksiä sijoitusvarojen uudelleen kohdentamisesta, ja mahdollisen pääoman käyttämisestä suunnitelmallisesti investointien rahoitukseen tai poikkeustapauksessa kaupungin lainojen takaisinmaksuun.
4. Tuetaan kaupungin vetovoimaisuutta ja markkinointia.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Yleishallinnon tulosalueen tehtävänä on järjestää ja tuottaa kaupungin hallinto- ja talouspalvelut, mukaan lukien luottamushenkilöorganisaation toimintaan liittyvät hallinnolliset ja taloudelliset tehtävät.

Kaupungin talouden hoitaminen kiristyvässä taloudellisessa toimintaympäristössä kouluinvestointitarve huomioiden edellyttää tarkkaa talouden suunnittelua vuosille 2025–2027.

Kaupungin tavoitteena on saavuttaa 1,5 M€n pysyvä säästö henkilöstömenoissa, minkä takia käynnistettiin vuonna 2024 yhteistoimintaneuvottelut henkilöstöjärjestöjen kanssa säästöjen aikaan saamiseksi. Toimeenpano jatkuu vuonna 2025.

Kaupunginhallituksen ja valtuuston tulee seurata kaupungin taloudellisen tilanteen kehittymistä neljännesvuosiraportoinnin kautta. Kaupungin päättäjille tärkeä työkalu on myös tutkiahallintoa.fi sivusto ja siellä olevat kuntien vertailu- yms. tiedot.

Vuonna 2025 pidetään samaan aikaan aluevaalit ja kuntavaalit. Ennakkoonestykset ovat kotimaassa 2.-8.4.2025. Varsinainen vaalipäivä on sunnuntaina 13.4.2025. Molemmat valtuustot aloittavat työnsä 1.6.2025. Yleispalvelukeskuksen tehtävänä on järjestää vaaleihin liittyvät käytännön järjestelyt.

Sähköisiä järjestelmiä hyödynnetään toimielinten kokouksissa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Osallistutaan työ- ja elinkeinopalvelujen, TE-palvelujen toimeenpanoon
2. Selvitetään mahdollisuudet talous- ja palkkahallinnon uudelleenorganisointiin.
3. Varaudutaan keskustan kouluinvestointiin toiminnallisesti ja taloudellisesti.
4. Hyödynnetään työskentelytapojen muuttuessa tehokkaammin sähköisiä järjestelmiä.
5. Vastataan alue- ja kuntavaalien toimeenpanosta oikeusministeriön antamien aikataulujen mukaisesti
6. Jatketaan yhteistoimintamenettelyn toimeenpanoa.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

TE-palvelujen voimaan astuminen vuoden 2025 alusta lukien edellyttää jatkuvaa seurantaa ja arviointia sen vaikutuksista kaupungin taloudelliseen tilanteeseen. Vastuukuntana toimii lisalmen kaupunki. Kiuruveden kaupungintalolle tulee TE-palvelujen palvelupiste.

Keskustan kouluinvestointiin valmistautuminen ja varautuminen sekä toiminnallisesti että taloudellisesti edellyttää tarkkaa talouden seurantaa, hallintaa sekä jatkuvaa arviointia kaupungin taloudellisesta tilanteesta. Kouluinvestointi vaikuttaa myös laajemmin kaupungin kouluverkkoon. Kouluinvestoinnista ja kouluverkosta valtuusto päättää keväällä 2025 ennen valtuustokauden päättymistä.

Kaupungin valtuuston hyväksymä strategia ohjaa keskeisesti talousarvion ja tulevien vuosien taloussuunnitelman ohella kaupungin kehittämistä, suunnittelua ja päätöksentekoa. Tärkeää on saada päättäjät, viranhaltijat ja työntekijät sitoutumaan strategiaan tavoitteisiin.

Taito Ylä-Savo ry:lle on varattu avustusta 6 600 € (5 400 euroa). Lisäksi Taito Ylä-Savo ry:n käytössä olevista tiloista ei peritä vuokraa noin 21 812 € (21 099 euroa), sopimus tiloista laadittu 8.5.1978.

Vanhusneuvostoa, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuustoa varten on varattu 9 100 euroa

Verotuskustannukset (valtio) ovat 77 400 euroa.

Yhteistoimintaosuudet/jäsenmaksut	
Pohjois-Savon liitto; maksuosuus	58 700 €
Pohjois-Savon liitto; kehittämisrahasto	6 400 €
Suomen Kuntaliitto jäsenmaksu	16 600 €
Iisalmen kaupunki; maahanmuuttoneuvoja	7 200 €
Iisalmen kaupunki; Ankkurityö	7 000 €
Suomen kuntaliitto; Kuntatyönantajat	6 350 €
Snellman - Instituutti	1 500 €
Kuopion alueen kauppakamari	2 500 €
Suomen Hevostietokeskus	500 €
Ylä-Savon Teollisuusliitto	80 €
Suomen Kotiseutuliitto	320 €
Yhteensä	107 150 €

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

110 YLEISHALLINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	572 517	233 460	214 978	214 978	208 578	223 578
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-3 075 803	-3 111 127	-3 032 098	-3 017 668	-2 998 158	-3 041 032
Toimintakate (Netto)	-2 503 285	-2 877 667	-2 817 120	-2 802 690	-2 789 580	-2 817 454
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-19 920	-12 712	-7 145	-7 145	-7 145	-7 145
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-81 431	-110 447	-91 645	-91 645	-89 148	-89 148
Tehtävän kokonaiskustannukset	-3 177 154	-3 234 286	-3 130 888	-3 116 458	-3 094 451	-3 137 325

ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN

Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Elinkeinojen kehittämisen tehtävät määräytyvät kaupunkistrategian 2022–2025 mukaisesti (kaupunginvaltuusto 17.6.2024 § 26). Kiuruveden kaupunkistrategian painopisteinä on; meidän Kiuruvesi, kehittyvä ja yrittäjämyönteinen Kiuruvesi, voimavarat käyttöön sekä järvivihreän talouden edelläkävijä. Kiuruvedellä asuminen ja yrittäminen on elämää kaikilla aisteilla. Elinkeino- ja yritysohjelma on tehty Kiuruveden kaupungin elinkeinopoliittisten toimenpiteiden strategiseksi perustaksi (kaupunginvaltuusto 14.11.2022 § 50).

Elinkeinopalvelut muodostuu yritysneuvonnasta sisältäen myös maatalojen sivuelinkeinojen neuvonnan. Elinkeinopalvelut osallistuu markkinointitoimenpiteisiin elinkeinojen osalta ja hankevalmisteluun.

YRITYSNEUVONTA

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Uuden yritystoiminnan saaminen, sekä pienten ja keskisuurten yritysten neuvonta, tukeminen, kasvun edistäminen sekä eri hankkeiden hyödyntäminen toiminta-alueella. Edesauttaa yrityksiä onnistuneeseen omistajanvaihdokseen.
2. Teknologia-, metsä- ja bioenergiateollisuuden sekä elinkeinotoiminnan infra - rakentamisen tukeminen erityisasiantuntijapalveluiden kautta. Vihreän siirtymän ja biopolttoaineiden käytön edistämisen tukeminen. Tuuli- ja aurinkoenergiaprojektien eteenpäin vieminen. Yritysyhteistyön kehittäminen tapaamisten ja yritysvierailujen avulla.
3. Ylä-Savolle on laadittu kehittämisstrategia, jossa yhtenä painopisteenä on kansainvälisen työvoiman rekrytointi ja kansainvälisten opiskelijoiden saaminen Ylä-Savoon. Elinkeinopalvelut on mukana tukemassa yrityksiä osaavan työvoiman saamiseksi Kiuruvedelle ja työntekijöiden kotouttamisessa alueelle. Yhteistyö seudullisten toimijoiden kanssa jatkuu edelleen, kuten esim. kunnat ja oppilaitokset. Pohjois-Savon matkailun edistäminen tapahtuu yhteistyössä matkailutoimijoiden kanssa, kuten vuonna 2023 perustetun maakunnallisen Pohjois-Savon matkailu Oy:n kanssa yhteistyössä. Vuoden 2025 aikana aloittaa toimintansa Ylä-Savon työllisyys alue, jolloin kunnan järjestämisvastuulle siirtyvät työllistämispalvelut ja kotouttamiseen liittyvät asiat.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Yritysneuvojan tehtävänä on neuvoa yrityksen perustamisasioissa ja yritystoiminnan käynnistämiseksi. Elinkeinopalvelut pyrkivät aktivoimaan alueen uusyrityspuoleen (sisältäen maatalouden sivuelinkeinot) ja toimivien yritysten valmiuksia toimia ja kehittyä mm. erilaisten tilaisuuksien ja hankkeiden kautta.

Omistajan/sukupolvenvaihdoksia pyritään edistämään hankkeiden ja neuvonnan avulla. Yritysneuvoja on tukena yrityksen elinkaaren eri vaiheissa, kuten kehittäminen, kasvu, omistajanvaihdos ja mahdollisissa yrityksen ongelmatilanteissa.

Yritysneuvoja on mukana vihreäsiirtymän hankkeissa neuvon alan yrittäjiä sijoittautumisessa ja yritystoimintaan liittyvissä asioissa, kuten rahoitus ja toimitila-asiat. Rahoitusneuvonta sisältää rahoitusmahdollisuuksien selvittelyn ja rahoituksen hakemisen tarvittaessa yhdessä

yrittäjän kanssa. Rahoitusneuvonta pitää sisällään mm. Pohjois-Savon ELY-keskuksen avustusmahdollisuudet, Business Finlandin ja Finnveran rahoitusmahdollisuudet sekä Leader-rahoituksen. Yrittäjille tullaan jatkossakin järjestämään rahoitusinfoja eri tukimahdollisuuksista. Yritysneuvontaan kuuluu myös sijoittautumispalvelut eli uusien yritysten saaminen Kiuruvedelle.

Yritysneuvoja on myös tukena ulkomaalaisten ja ulkomaisen työvoiman kotouttamisessa ja heille työpaikkojen saamisessa yhteistyössä maahanmuuttotyönasiantuntijan kanssa.

Yritysneuvojan vastuulla on myös neuvonnan lisäksi starttirahalausuntojen laatiminen, joka tulee tämänhetkisen tiedon mukaan muuttumaan niin, että yritysneuvojalta kysytään vain kilpailutilanneanalyysi. Matkailumarkkinointia tehdään Pohjois-Savon Matkailu Oy:n brändin alla.

Yritysneuvonta tekee yhteistyötä muun muassa seuraavien kumppaneiden kanssa:

- yhteinen toimitilarekisteri Iisalmen kaupungin, Sonkajärven, Vieremän kanssa
- matkailumarkkinointi uuden Pohjois-Savon matkailu Oy:n kanssa
- yhteistyö eri hankkeiden kanssa
- seutuyhteistyö kuntien kanssa.

Vuonna 2023 perustettiin uusia yrityksiä 33 kpl. Työllisyystilanne on ollut hyvä, mutta heikentyi kesää ja syksyä kohden johtuen osaltaan tuotannollisten yritysten huonosta tilauskannasta ja Ukrainan sodan jatkumisesta, mutta myös epävakaa tilanteesta maailmanlaajuisesti. Osaltaan tämän vuoksi on vaikeaa arvioida perustettavien yritysten määrää. Toisaalta on myös ennustettu, että talous lähtee jälleen nousuun vuoden 2025 puolella, jolloin yritykset palkkaavat työntekijöitä kasvavassa määrin.

Finnveran rahoitusinstrumentit ovat muuttuneet niin, että pääpaino on yrityksille annettavissa takauksissa, mutta määräaikaista uusia rahoitus instrumentteja on myös syksyllä tullut yritysten haettavaksi. Kaikesta huolimatta osassa yrityksistä on puute osaavasta työvoimasta. Osaavan työvoiman saatavuudessa myös yritysneuvoja tulee olemaan yritysten tukena ja tekemään kaupungin osalta yhteistyötä uuden Ylä-Savon työllisyysalueen kanssa. Yhteistyö jatkuu Eures-palveluiden kanssa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Yritysneuvonta

Uusien yritysten perustaminen: 18 kpl

Lopettaneet yritykset 14

Asiakaskontaktien määrä: 70 kpl

Yhteistoimintaosuudet ja avustukset: Ylä-Savon Veturi ry:n seururaha 23 994 € (3 €/asukas), Ylä-Savon ammattiopiston seururaha 37 250 € (5 €/asukas) ja hallinnointiraha 5 654 €

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Tavoitteena on, että Kiuruvedelle perustetaan vuosittain uusia yrityksiä 18 kpl, joka toteutui vuonna 2023 hyvin, perustettiin 33 uutta yritystä ja lakanneita yrityksiä oli 21 kpl. Toisaalta taloudellisen epävarmuuden takia voi olla, että uusia yrityksiä perustetaan vähemmän. Mikäli uusi yritys perustetaan, täytyy yrityksellä olla kannattavan toiminnan edellytykset ja yrittäjän saada elantonsa yritystoiminnasta. Lisäksi tarkoitus on tehdä yhteistyötä oppilaitosten kanssa ja kertoa nuorille yrittäjyydestä ja järjestää tutustumisia paikallisiin teollisuusyrityksiin.

Markkinoinnissa jatketaan some -viestintää ja tiedotetaan yrittäjille erilaisista tapahtumista ja ajankohtaisista asioista. Pyritään hyödyntämään erilaisia markkinapaikkoja, joiden avulla

saadaan Kiuruvettä paremmin esille ja tavoittamaan niiden kautta uusia asiakasryhmiä esim. tontti- ja muussa markkinoinnissa. Markkinointikampanjoita ja mm. ”Muuta maalle” -teemaa jatketaan eri sisällöin ja tonttikampanjaa uudistetaan. Tarkoitus on siirtyä printtipainatuksista some -viestintään eri alustoilla.

Lisäksi kaupungin markkinoinnissa ja viestinnässä otetaan käyttöön Canva -verkkotyökalu, jonka perusversio on maksuton. Budjettiin on varattu markkinointiin 50 000 €. Josta osallistavaan budjetointiin on varattu 10 000 e.

Avustuksiin on varattu Iskelmäviikkojen talkoopalkkoja 30 000 €.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

130 ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	28 223	21 400	25 600	25 600	25 600	25 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-291 769	-271 934	-279 486	-279 486	-281 123	-282 794
Toimintakate (Netto)	-263 546	-250 534	-253 886	-253 886	-255 523	-257 194
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-59 647	-62 279	-54 485	-54 485	-54 485	-54 485
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-12 388	-12 500	-12 029	-12 029	-12 029	-12 029
Tehtävän kokonaiskustannukset	-363 804	-346 713	-346 000	-346 000	-347 637	-349 308

MAATALOUSHALLINTO

Vastuuhenkilö: Maataloussihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Kiuruveden kaupunki toimii järjestäjäkuntana Kiuruveden kaupungin sekä Keiteleen ja Pielaveden kuntien muodostamalla, 1.1.2012 toimintansa aloittaneella maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella. Yhteistoiminta-alueen nimeksi on vakiintunut Luoteis-Savon maaseutupalvelut. Luoteis-Savon maaseutupalvelujen tehtävänä on 1.1.2021 alkaen ollut viljelijätukihakemusten käsittelyyn ja tukien maksuun liittyvät sekä muut maataloushallinnon lakisääteiset viranomaistehtävät.

Maataloushallinto tuottaa yhteistoiminta-alueen maatalousyrittäjille laadultaan ja kustannustehokkuudeltaan edulliset kuntatasolle kuuluvat maaseutuhallinnon lakisääteiset palvelut. Vuonna 2025 yhteistoiminta-alueen maataloushallinnon jaettavat kustannukset jaetaan sopimuskuntien kesken vuoden 2024 peltotukihakemuksen jättäneiden tilojen lukumäärien suhteessa. Tukea hakeneita tiloja on vuonna 2024 yhteistoiminta-alueella yhteensä 574 kappaletta: Kiuruvedellä 345, Pielavedellä 168 ja Keiteleellä 61.

Kiuruveden kaupungin osalta maataloushallinto osallistuu resurssien mahdollistamissa puitteissa maatilatalouden ja kylien kehittämistä koskevien EU-rahoitteisten tai muiden kanavien kautta rahoitettujen hankkeiden valmisteluun ja hallintointiin esimerkiksi osallistumalla hankkeiden ohjausryhmätyöskentelyyn sekä muuhun sidosryhmätoimintaan.

Lisäksi maataloushallinnon vastuualueeseen kuuluu Kiuruveden kaupungin maksamien kyläyhdistysten sekä 4H-yhdistyksen toiminta-avustuksen maksaminen sekä maataloushallinnon yhteistoiminta-alueen neuvottelukunnan (M-ryhmä) valmistelijan, esittelijän ja sihteerin tehtävät.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Hoidetaan maksajavirastosopimuksen mukaiset sekä muut maataloushallinnon lakisääteiset viranomaistehtävät.
2. Välitetään viljelijöille kattavasti tietoa maatalouden tukijärjestelmistä tavoitteena EU:n ja kansallisten tukien täysimääräinen hyödyntäminen.
3. Varmistetaan maataloushallinnon palvelujen hyvä saavutettavuus yhteistoiminta-alueella.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

1. Käsitellään ja maksetaan EU- ja kansalliset maataloustuet valtakunnallisessa aikataulussa.
2. Välitetään viljelijöille kattavasti tietoa maatalouden tukijärjestelmistä tavoitteena EU:n ja kansallisten tukien täysimääräinen hyödyntäminen.
3. Myönnetään ja maksetaan 4H-yhdistyksen sekä kyläyhdistysten toiminta-avustukset.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Viljelijätukihakemusten käsittely, hallinnolliset tarkastukset ja muut tukien maksuun liittyvät toimenpiteet tehdään siten, että hakemukset ovat valmiit keräiltäväksi maksuprosessiin viivytyksettä ja välittömästi, kun Ruokavirasto aloittaa maksatukset kunkin tuen kohdalla.
2. Viljelijöille järjestetään keväällä 2025 kertaavaa koulutusta CAP27- rahoituskauden tukijärjestelmien tukiehdosta ja muutoksista. Toimitaan koulutusten järjestämisessä yhteistyössä ELY-keskuksen, muiden yt-alueiden sekä tuottaja- ja neuvontaorganisaatioiden kanssa. Yhdessä järjestettyjen, alueellisten koulutusten lisäksi järjestetään yhteistoiminta-alueella myös omaa toimintaa.
3. Tukihallintoyksiköllä on yhteistoiminta-alueen jokaisessa kunnassa oma toimipiste viljelijöiden asiointia varten. Kiuruvedellä asiointi toimistolla on mahdollista pääsääntöisesti jokaisena arkipäivänä.

Maatalouden tukihallintoyksikkö / tuet

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: tukea hakeneet tilat yhteensä kpl	587	570	570	565	560
Kiuruvesi, Pielavesi, Keitele: maataloustuet yhteensä, milj. euroa	29,9	30,8	30,5	30,1	29,7
Kiuruvesi: maataloustuet yhteensä: Kiuruvesi, milj. euroa	21,8	21,9	21,8	21,6	21,4
Kiuruvesi: Tukea hakeneiden tilojen lukumäärä, kpl	355	350	340	335	330

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa (210/2010) velvoittaa kuntaa vastaamaan alueellaan maaseutuhallinnon järjestämisestä siten, että maaseutuhallinnon tehtävät tulevat hoidetuiksi Euroopan unionin ja kansallisen lainsäädännön kannalta asianmukaisella tavalla.

Maksajavirastosopimuksen mukaisesti kunta on velvollinen järjestämään viljelijätukihakuun liittyviä koulutuksia alueen viljelijöille. Koulutukset järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä ELY-keskuksen, MTK-Pohjois-Savon, Pohjois-Savon muiden yhteistoiminta-alueiden sekä alueen neuvontaorganisaatioiden ja -yritysten kanssa.

Maataloustukihakemusten eriyttämisvaatimusten määrittämä käsittelyprosessi vaatii maksajavirastosopimuksen mukaisesti vähintään neljä virkasuhteessa olevaa viranomaista.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

140 MAATALOUSHALLINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	66 556	79 991	88 401	88 401	88 401	88 401
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-193 184	-234 188	-240 946	-240 946	-245 043	-249 220
Toimintakate (Netto)	-126 628	-154 197	-152 545	-152 545	-156 642	-160 819
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-11 377	-12 993	-14 084	-14 084	-14 084	-14 084
Tehtävän kokonaiskustannukset	-204 561	-247 181	-255 030	-255 030	-259 127	-263 304

TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN

Vastuuhenkilö: kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille 1.1.2025.

Ylä-Savon työllisyysalue tulee vastaamaan Iisalmen, Kiuruveden, Vieremän, Sonkajärven ja Pielaveden työvoimapalveluista. Iisalmi on vastuukuntana yläsavolaisten yhteisellä työllisyysalueella. Vuosi 2025 tulee olemaan monella tapaa toiminnan käynnistämistä.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Kaupungilla on aktiivinen rooli TE-palvelujen kehittämisessä ja toimeenpanossa yhdessä Iisalmen kaupungin ja muiden Ylä-Savon työllisyysalueeseen kuuluvien kuntien kanssa.
2. Tuetaan yrityksiä ja kotitalouksia nuorten kesätyöllistämässä

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Etsitään yhdessä TE-toimiston kanssa keinoja pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden sekä passiivisen työmarkkinatuen kuntaosuuden pienentämiseksi ja kasvun hillitsemiseksi.

Työttömyysturvan rahoitusvastuu laajenee kaikista etuuslajeista 1.1.2025 alkaen. Maksun suuruus on kertymän perusteella porrasteisesti noin 80–400 euroa/asiakas/kuukausi.

Jatkossa rahoitusvastuu päättyy vain työllistymällä tai tutkintoon johtavalla koulutuksella.

Kiuruveden Urheilijat ry:n kanssa tehty sopimus työllisyyden hoitamisessa päättyy huhtikuun lopulla, koska palkkatuki ei enää kerrytä työssäoloehtoa. Siirtymävaiheen kustannuksiin on varattu maksuosuutta Kiuruveden Urheilijat ry:lle.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

Palkkatukityöllistämistä luovutaan. Ainoastaan vuonna 2024 laaditut ja vuoden 2025 puolella sovitut palkkatukijaksot toimeenpannaan sovitusti niiden päättymiseen saakka.

Muut yhteistoimintaosuudet:

- Iisalmen kaupunki työllisyysalueen kustannukset 852 267 €
- Iisalmen kaupunki TYM-palvelu 1 387 €
- Toimi-säätiö laskuttaa TÄSMÄT-hankkeesta 4 312 €
- Yhteensä 857 966 euroa.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Osana kaupungin yhteistoimintaneuvotteluja ja henkilöstökuluissa tavoiteltavien säästöjen aikaansaamiseksi on jouduttu luopumaan palkkatukityöllistämistä. Perusteena on myös se, että palkkatuki ei enää kerrytä työssäoloehtoa.

Yritysten ja kotitalouksien tukeminen nuorten kesätyöllistämässä mahdollistaa paremmin nuorten tutustumisen työelämään ja sen pelisääntöihin. Erityisesti kotitalouksien kohdalla kaupungin maksamalla tuella on merkitystä ja se vaikuttaa merkittävästi niiden työllistämismahdollisuuksiin. Yritysten ja kotitalouksien työllistämisyhteistyö 23 500 € vuonna 2025 (TA 2024: 23 500 €, toteutuminen 21 178 €) sekä

Toimi-säätiön avustus 30 000 €.

Osallistumme Iisalmen kaupungin järjestämään työllistymistä edistävään monialaiseen yhteispalveluun, TYP-verkoston 7 500 €.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

150 TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	55 987	79 500	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-869 775	-971 951	-1 752 531	-1 752 531	-1 778 265	-1 804 815
Toimintakate (Netto)	-813 788	-892 451	-1 752 531	-1 752 531	-1 778 265	-1 804 815
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-10 853	-17 307	-372	-372	-372	-372
Tehtävän kokonaiskustannukset	-880 627	-989 258	-1 752 903	-1 752 903	-1 778 637	-1 805 187

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN

Vastuhenkilö: Kaupunginjohtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Tulevaisuuden kunnan ytimessä ovat kumppanuudet, jotka tuottavat hyvinvointia kaupungin asukkaille.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

Kumppanuuksia kehitetään ja arvioidaan niiden vaikuttavuutta kuntalaisten arjessa.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Yhteistyötä ja kumppanuuksia jatketaan.

Yhteistoimintasopimuksella lisälmen kaupunki järjestää Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän ympäristönsuojelun ja ympäristöterveydenhuollon palvelut vastuukuntamallin mukaisesti. Eläinlääkintäpalvelujen ja terveysvalvontapalvelujen taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Tavoitteena on riittävien resurssien turvaaminen palvelutuotannossa.

Kolmannen sektorin ja kaupungin yhteistyö edistävät asukkaiden hyvinvointia ennaltaehkäisevällä otteella.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Tulosalueelle on varattu HYTE-EPT työntekijän palkkoja
Ympäristöterveydenhuoltoon on varattu 673 512 euron määräraha

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustukset	
Rintamaveteraanit ry	6 000 €
Sotainvalidien Pohjois-Savon Perinneyhdistys ry	1 500 €
Pohjois-Savon Näkövammaiset ry:n äänilehti	500 €
Kiuruveden Varapäre ry:n toiminta-avustus ja vuokratuki noin	25 000 € * 45 136 €
Kiuruveden Urheilijat ry (päiväkeskus- ja tukiasumispalvelut ja tilavuokrat veloituksetta (päiväkeskus) arvio	160 000 € * 12 311 €
Kiuruveden työttömät	9 000 €
Mannerheimin Lastensuojeluliitto/ lastenkaitsija	2 250 €
Avustukset yhteensä	198 000 €
	(* - laskennallinen ALV 5% -> 6 250 €)
	(+ vuokratuki 57 447 €)

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

160 HYVINVOINNIN JA TERV.EDISTÄMIN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	14 444	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-923 884	-953 925	-1 072 242	-1 072 242	-1 032 880	-1 054 089
Toimintakate (Netto)	-909 440	-953 925	-1 072 242	-1 072 242	-1 032 880	-1 054 089
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-401	-331	-1 388	-1 388	-1 388	-1 388
Tehtävän kokonaiskustannukset	-924 285	-954 256	-1 073 630	-1 073 630	-1 034 268	-1 055 477

SIVISTYSLAUTAKUNTA/ OPETUS- JA SIVISTYSPALVELUKESKUS

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen johtaja: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueet: Sivistyslautakunnan hallinto, varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus ja toisen asteen koulutus, kansalaisopisto, sivistyspalvelut ja vapaa-aikapalvelut.

HALLINTO SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Sivistystoimen vastaava

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Valmistaudutaan ennusteen mukaiseen oppilas- ja lapsimäärän vähenemiseen kaikissa toiminnoissa läpi koko hallintokunnan.
2. Osallistutaan uusien tilaratkaisujen suunnitteluun, jotta oppilaille saataisiin terveet ja oikein mitoitetut tilat taloudellisesti järkevällä tavalla.
3. Selvitetään kuntayhteistyön edellytyksiä kansalaisopiston toiminnassa.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Hallinnon tulosalueen toimintaan kuuluvat sivistystoimen hallinnon toimistopalvelut sekä luottamushenkilöorganisaation toimintaan liittyvät hallinnolliset tehtävät.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Tuetaan Nivan ja Yläkoulun nykyisiä tilaratkaisuja yhteistyössä teknisen palvelukeskuksen kanssa, jotta opiskelu mahdollistuu kouluissa uusien tilojen valmistumiseen saakka.
2. Selvitetään kouluverkoston mahdollisia muutoksia.
3. Toteutetaan koululais- ja joukkoliikenteen kilpailutus Sansia Oy:n avulla
4. Päätetään nuorisopalvelujen tehtävien jatkojärjestelyistä, mukaan lukien nuorisopaja sekä etsivä nuorisotyö.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Opetus- ja sivistyspalvelukeskuksen hallinto on suppea ja toimivaan hallintoon kuuluvien asioiden valmistelu ja toteuttaminen itsessään on peruste käyttötaloudelle.

Tulevan kouluratkaisun hankesuunnitteluvaihe vaatii aikaa ja ison työpanoksen hallinnonkin osalta.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

190 HALLINTO SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-108 438	-121 738	-118 116	-118 116	-119 963	-121 849
Toimintakate (Netto)	-108 438	-121 738	-118 116	-118 116	-119 963	-121 849
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-9 470	-10 687	-9 582	-9 582	-9 582	-9 582
Tehtävän kokonaiskustannukset	-117 908	-132 425	-127 698	-127 698	-129 545	-131 431

VARHAISKASVATUS

Vastuhenkilö: Varhaiskasvatuksen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Monipuolisten palvelujen ja hyvän palveluohjauksen avulla tarjoamme laadukasta varhaiskasvatusta, joka tukee lapsen oppimisen edellytyksiä, elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Toimimme huoltajien kanssa yhdessä lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Turvataan riittävät resurssit laadukkaan varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Pyrimme vastaamaan perheiden muuttuviin tarpeisiin talous huomioiden.
2. Kehitetään henkilöstön omaa ammatillista kasvua ja vastataan tiimityön kysymyksiin ja mahdollisuuksiin, näin jatketaan laadukkaan pedagogiikan rakentamista. Keskeisenä ajatuksena hyvä vuorovaikutus kaikessa työssä.
3. Tarjotaan yhdessä perusopetuksen kanssa laadukasta varhaiskasvatusta Kiuruvedellä oleville ja kuntaan muuttaville lapsiperheille. Osallistutaan uusien tilaratkaisujen suunnitteluun yhdessä perusopetuksen kanssa

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Tehtävämme on järjestää varhaiskasvatusta niin laajasti ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa on tarvetta. Varhaiskasvatusta järjestetään sekä kunnallisena palveluna perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa että hankkimalla palveluja yksityiseltä palvelun tuottajalta. Kiuruvedellä on kaksi palvelusetelin avulla toimivaa päiväkotia: Maalaiskaupungin päiväkotia Päivänkakkara ja Pilke- päiväkotia Tempo, joissa on yhteensä 102 paikkaa.

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on yhdessä huoltajien kanssa tukea lasten tasapainoista kehitystä, oppimista ja kasvua. Varhaiskasvatus on lapsiperheille suunnattu

palvelu, johon jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on oikeus. Varhaiskasvatuksessa edistetään lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjäytymistä. Varhaiskasvatusta toteutetaan v. 2022 laaditun ja käyttöön otetun varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Varhaiskasvatuspalvelut vastaavat lasten kotihoidon tuen ja yksityisen varhaiskasvatuspalvelun palvelusetelin maksatuksesta ja valvonnasta.

”Varhaiskasvatuksessa toimitaan yhteisönä, jossa lapset ja henkilöstö oppivat yhdessä ja toisiltaan. Oppivassa yhteisössä on tilaa erilaisille mielipiteille ja tunteille.” (Varhaiskasvatussuunnitelma 2022). Työyhteisöissä ja tiimeissä arvostetaan yhteistyötä ja yhteen hiileen puhaltamista. Vastuuta hyvästä varhaiskasvatuksesta kannetaan yhdessä. Arvioiva ja kehittävä työyhteisö haastaa itseään ja tunnistaa ja hyödyntää vahvuudet. Työyhteisön oppimista ja työskentelyä edistävät oman työn arviointi, yhdessä sovittujen tavoitteiden ja tehtävien pohdinta sekä huoltajilta saatu palaute. Varhaiskasvatus on ottanut käyttöön Valssi -laadunhallintamenetelmän. Se on kansallinen laadunarviointimenetelmä, jonka tarkoituksena on tukea varhaiskasvatusta arviointitehtävässä.

”Leikkiin kannustavassa toimintakulttuurissa tunnustetaan leikin merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle” (Varhaiskasvatussuunnitelma 2022). Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Tavoitteenamme on erityisesti vuonna 2025 perehtyä leikkipedagogiikkaan ja siihen, miten aikuinen mahdollistaa leikin.

Avoimeen varhaiskasvatukseen voivat osallistua kotihoidossa olevat lapset ja heidän perheensä. Lapsella on mahdollisuus saada kokemuksia leikeistä, liikkumisesta, taiteista ja kulttuuriperinnöstä. Toiminnassa kiinnitetään huomiota lapsen oppimiseen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen edistämiseen. Toiminnan tavoitteena on myös vanhemmuuden vahvistaminen, perheiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen sekä vertaistuen mahdollistaminen. Avoin päiväkotitoimii Kiuruveden kaupungin perhekeskuksena.

Perhepäivähoito on osa varhaiskasvatuspalveluja. Perhepäivähoidon pieni ryhmäkoko ja kodinomainen ympäristö helpottaa pienen lapsen siirtymistä kotihoidosta varhaiskasvatukseen. Perhepäivähoidon sekä varahoidon toimivuuden kannalta on hyvä, että pystyisimme säilyttämään kuusi kotiryhmistä.

Vuorohoitoa järjestetään iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arki- ja juhlapäivinä Satumetsän päiväkodissa. Vuorohoitoa on järjestettävä tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Vuorohoidossa lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on usein epäsäännöllistä. Tämä tulee huomioida pedagogisen toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa. (Varhaiskasvatustalaki 13 §)

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Järjestämme varhaiskasvatuspalvelut taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.
2. Järjestämme varhaiskasvatuspalvelut pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Varhaiskasvatuksella on merkittävä yhteiskunnallinen tehtävä ja se on myös tärkeä osa suomalaista koulutusjärjestelmää. Laadukas varhaiskasvatus on tärkeää lapselle, lapsen oppimiselle, kehitykselle ja hyvinvoinnille. Varhaiskasvatustalain mukaan varhaiskasvatuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta. ”Arvioinnin tulee olla suunnitelmallista ja säännöllistä. Sen avulla edistetään varhaiskasvatuksen laatua, tunnustetaan toiminnan vahvuuksia ja nostetaan esiin kehittämistarpeita ja kehitetään toimintaa” (Varhaiskasvatussuunnitelma 2022). Valssilla toteuttava arviointi on osa laadunhallintaa. Valssi ja siihen liitettyjen arviointityökalujen avulla toteutettu arviointi perustuu kehittävä arvioinnin periaatteisiin sekä itsearviointiin. Laadunhallinnassa

muutoksiin tähtäävä kehittäminen on jatkuva prosessi, jossa suunnittelu, toiminta, arviointi ja kehittäminen seuraavat toisiaan. Arviointi auttaa siinä, että pystymme vastaamaan varhaiskasvatuspalveluihin pedagogisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Varhaiskasvatuksen Efficca-ohjelman nimi on muuttunut Edlevoksi. Esihenkilöt ja pääkäyttäjät perehtyvät ohjelmaan teams koulutusten kautta. Lisäksi henkilökuntaa perehdytetään ohjelmaan.

Nopeat muutokset lapsiperheiden tilanteessa ja huoli tulevasta voivat aiheuttaa erilaisia haasteita huoltajien arjessa selviytymiseen ja tämä heijastuu myös lasten oppimiseen ja hyvinvointiin. Varhaiskasvatuksessa rakennetaan perustaa lapsen tulevalle koulu- ja opintopolulle. Kuunteleva ja lämpimästi lasta kohtaava aikuinen varhaiskasvatuspäivän aikana sekä hyvät ja tiimin yhtenäiset toimintatavat tuovat turvaa pienelle lapselle ja tukevat haasteista selviämistä. Tästä syystä hyvinvoivalla tiimillä ja sitoutuvalla yksittäisellä työntekijällä on suuri merkitys lapsen kasvuun ja kehitykseen.

Kiuruveden sijainti hyvinvointialueen reuna-alueilla asettaa suuria paineita tukipalvelujen saatavuuteen. Huolemme on, miten varhaiskasvatuksessa pystymme vastaamaan tehokkaasti ennaltaehkäisevään työhön ja varhaiseen puuttumiseen. Varhaiserityiskasvatuksessa työskentelee kaksi erityisopettajaa. Heidän työpanoksellaan on todella suuri merkitys lapsen kehityksen tukemisessa. Kiuruvedelläkin näkyy työvoimapula kelpoisten varhaiskasvatusopettajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien saamisessa.

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Päiväkotitoiminta					
lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	80	89	72	68	65
lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	28	44	57	50	45
maksuton esiopetus	37	38	37	19	34
Ryhmäperhepäivähoito					
lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	9	10	6	10	10
lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	3	2	5	2	2
Perhepäivähoito					
lapsia kokoaikaisessa toiminnassa	46	60	50	50	45
lapsia osa-aikaisessa toiminnassa	16	25	35	30	25
Lasten määrä leikkitoiminnassa	114	100	83	75	70
Palvelusetelillä tuotetut palvelut	96	90	96	96	96
Ostettu esiopetus	23	44	19	15	17
Pienten lasten hoidon tuki					
tuoen piiriin kuuluvien lasten määrä	67	88	67	65	60

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

200 VARHAISKASVATUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	324 946	172 689	171 200	171 200	171 200	171 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-5 741 141	-5 748 518	-6 090 191	-6 090 191	-6 162 266	-6 235 787
Toimintakate (Netto)	-5 416 195	-5 575 829	-5 918 991	-5 918 991	-5 991 066	-6 064 587
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-5 417	-6 697	-12 809	-12 809	-12 809	-12 809
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-353 019	-375 123	-344 842	-344 842	-344 842	-344 842
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6 099 577	-6 130 338	-6 447 842	-6 447 842	-6 519 917	-6 593 438

PERUSOPETUS

Vastuhenkilö: Nivan koulun rehtori

Tulosalueen toimintastrategia

Perusopetus järjestää laadukasta ja tuloksellista opetusta yhteistyötä korostavalla tavalla. Opetuksessa painotetaan perustietojen ja – taitojen oppimista, oppilaiden perusturvallisuutta ja itsetunnon myönteistä kehittämistä sekä ryhmässä toimimisen, itsensä ilmaisemisen ja luovuuden valmiuksia.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Turvataan riittävät resurssit perusopetuksen järjestämiseen huomioiden väistötilat ja kouluverkosto haastavassa taloudessa tilanteessa.
2. Valmistellaan ja toteutetaan taajaman kouluhanketta sekä osallistetaan hankesuunnitteluun eri käyttäjäryhmiä.
3. Valmistaudutaan yhtenäisen toimintakulttuurin rakentamiseen perusopetuksessa.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää kaupungissa asuvien oppilaiden opetus. Opetuksen tavoitteena on luoda mahdollisuus hyvään oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Yleisopetuksen ja erityisopetuksen yhteensovittaminen toteutetaan oppilaan edun mukaisesti. Oppilaiden syrjäytymisen estäminen tulee hyvän oppimisen ohella olla perusopetuksen keskeisimpiä tavoitteita.

Pyritään yhteistyössä teknisen palvelukeskuksen kanssa turvaamaan tilojen käyttöä taajaman perusopetuksessa ja väistötiloissa sekä suunnitellaan kouluhanketta eri yhteistyötahojen kanssa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Opetuksen kustannustehokas toteuttaminen kaikissa perusopetuksen yksiköissä huomioiden väistöilat.
2. Pyritään sopeuttamaan taloutta mahdollisuuksien mukaan hakien säästöjä henkilöstökuluihin eläköitymisten ja muiden yt- menettelyn kautta tulleiden sopeuttamistoimien myötä.
3. Taloutta kuormittavat väistöiloista ja käyttöä turvaavista toimenpiteistä aiheutuneet kulut, jotka menevät osittain myös teknisen palvelukeskuksenuluihin.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Oppilasmäärä	738	728	729	717	714
Opetustunnit	53 003	48 202	49 921	49 000	48 500

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Perusopetus on lakisääteinen palvelu, joka kunnan on tuotettava asukkailleen. Käyttötalous koostuu pääasiassa henkilöstön palkoista, kouluittain jaettavasta määrärahasta materiaaleihin sekä ruokailu- ja kuljetuskustannuksista.

Taajaman kouluilla järjestetään opetusta sisäilmahaasteiden vuoksi kaikkiaan kuudessa eri toimipisteessä; Nivan koululla, yläkoululla, Kuorevirralla, Virranrannassa, lukiolla ja Hingunniemessä. Perusopetuksen järjestäminen eri toimipisteissä haastaa taloutta henkilöstöresursoinnin suhteen. Turvallisen oppimisympäristön järjestäminen kuuluu perusopetuslain mukaisesti perusopetuksen keskeisiin tehtäviin. Näin ollen koulun kasvatushenkilöstöä tulee olla kaikissa toimipisteissä siten, että turvallinen oppimis- ja työympäristö mahdollistuu. Säästöjen hakeminen perusopetuksen taajaman yksiköistä on henkilöstökulujen osalta näin ollen todella haasteellista.

Myös oppimisympäristöjen ylläpitokustannukset ovat lisääntyneet eri toimipisteiden myötä, eikä näihin pystytä tällä hetkellä juurikaan vaikuttamaan.

Kuljetuskustannukset ovat huomattava kustannuserä. Se ei oppilasmäärän vähenemisestä huolimatta pienene, koska kustannustaso on noussut ja väistöiloihin tarvitaan lisäkuljetuksia.

Ruokahuollon kustannuksiin emme myöskään voi vaikuttaa, sillä kouluruoka tulee Servicalta. Samoin osa siivouspalveluista tulee ulkoiselta toimijalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja sekä Opetushallituksesta saatuja hankerahoituksia on haettu edelleen ja niiden turvin on järjestetty mm, erityisopetusta ja jakotunteja sekä palkattu koulunkäynnin ohjaajia. Hankerahoitusta on kuitenkin ollut tarjolla aiempiin vuosiin verrattuna vähemmän, sillä mm. korona-avustukset ovat päättyneet.

Kaupungin henkilöstöä koskevan yt- menettelyn myötä tullaan tarkastelemaan kaikkia mahdollisia säästökohteita henkilöstökuluissa, joka tarkoittaa perusopetuksessa myös kouluverkon tarkastamista ja säästöjen hakemista tätä kautta.

Henkilöstökuluihin vaikuttaa tilikaudelle 2025 merkittävästi se, ettei meillä ole perusopetuksessa kelpoista henkilökuntaa rekryointiyrityksistä huolimatta. Määräaikaisten epäkelpoisten opettajien palkkakulut ovat pienet, ja tämä näkyy myös vuoden 2025 talousarviossa henkilöstökulujen osalta.

Opiskeluhoolto on siirtynyt jo vuoden 2023 alusta hyvinvointialueen järjestettäväksi. Opiskeluhoollon henkilöstö resurssointi on ollut riittämätöntä, eikä hyvinvointialue ole

pystynyt tarjoamaan laissa määrättyjä resursseja opiskeluhooltoon. Tämä aiheuttaa lisätyötä koulujen kasvatushenkilöstölle myös jatkossa.

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnassa on mukana paljon lapsia ja oppilasaines on vaativa. Iltapäiväkerhotoimintaa on Nivan koulun lisäksi niillä kyläkouluilla, joissa on tarpeeksi toimintaan ilmoittautuneita lapsia. Iltapäiväkerhosta haetaan syksyille 2025 säästöjä säättämällä aukioloaikoja ja tarkastamalla asiakasmaksujen määräytymisen perusteita.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

300 PERUSOPETUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	655 850	616 302	502 220	502 220	502 220	502 220
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-8 116 440	-8 194 692	-8 366 149	-8 406 470	-8 458 441	-8 552 582
Toimintakate (Netto)	-7 460 591	-7 578 390	-7 863 929	-7 904 250	-7 956 221	-8 050 362
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-33 233	-25 809	-21 438	-21 438	-21 438	-21 438
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-557 420	-596 274	-552 247	-552 247	-552 247	-552 247
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 707 093	-8 816 775	-8 939 834	-8 980 155	-9 032 126	-9 126 267

LUKIOKOULUTUS

Vastuhenkilö: Lukion rehtori / sivistystoimen vastaava

Tulosalueen toimintastrategia

Kiuruveden lukion perustehtävänä on antaa hyvä yleissivistys, edistää lukiolaisten jatko-opintomahdollisuuksia sekä mahdollistaa opiskelijoiden yksilöllinen ja sosiaalinen kasvu.

Kiuruveden lukiossa järjestetään nuorille tarkoitetun opetussuunnitelman ja aikuisille tarkoitetun opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Lukiosta valmistuu aktiivisia ja rohkeita, oman kulttuuriperintönsä tuntevia nuoria, joilla on hyvät valmiudet korkea-asteen opintoihin.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Kiuruveden lukiossa tavoitellaan hyviä, opiskelijan oman tason mukaisia ylioppilastutkinnon arvosanoja. Opiskelijoita tuetaan myös tukiopetuksen kautta, jotta jokainen saavuttaa mahdollisimman hyvät arvosanat jatkoa varten. Ylioppilaskirjoitusten tulokset ovat keskeisessä roolissa korkea-asteen opintoihin hakeuduttaessa
2. Lukion oppilasmäärä on laskevalla tasolla, johtuen perusopetuksen ikäluokkien pienenemisestä. Lukion opiskelijamäärää pyritään pitämään samalla tasolla tai nostamaan tavoittamalla kaikki lukioon lähtevät hakemaan omaan lukioon. Kiuruveden lukio pidetään elinvoimaisena laadukkaalla opetuksella, kaupungin sisäisellä ja seudullisella yhteistyöllä. MAHIS-yhteistyötä jatketaan erityisesti YSAO:n Hingunniemen yksikön ja YSAO:n ja SAKKY:n lisälmen yksikön kanssa. Kiuruveden lukion markkinointia kehitetään edelleen ja tavoitteena on saada siihen vahvemmin mukaan myös opiskelijoita.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Ylläpitämällä laadukasta lukiokoulutusta ja opiskelijoiden ohjausta mahdollistetaan opiskelijoille laaja ylioppilastutkinto ja valmiudet korkeakouluopintoihin. Korkeakoulu valmiuksia kehitetään vahvistamalla yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa vierailujen ja tutustumiskäyntien avulla. Jatketaan MAHIS-yhteistyötä sekä uutta TUVA-yhteistyötä alueen ammattiopistojen kanssa. Omien opiskelijoiden ohelle pyritään saamaan lukiolle kansainvälisiä yhteyksiä ja seurataan ulkomaisten opiskelijoiden pärjäämistä alueen muissa lukioissa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Lukion tuntikehyksen riittävyttä uuden kokonaistuntimäärän ja kurssitarjonnan suhteen tarkastellaan lukuvuoden 2024–2025 valossa. Kevään 2025 aikana suunnitellaan tulevan lukukauden kurssitarjotin, jolloin saadaan muodostettua kuva pidemmältä aikaväliltä.
2. Pyritään nostamaan aloittaneiden opiskelijoiden suhteellista määrää ikäluokasta.
3. Tehdään yhteistyötä Ylä-Savon muiden lukioiden ja toisen asteen oppilaitosten kanssa.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Opiskelijat	116	115	115	120	120
Tunnit	7 724	7 700	7 700	7 750	7 750

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Lukion käyttökustannuksista pääosa koostuu palkoista, jotka määräytyvät tuntikehyksen ja pidettyjen oppituntien mukaan. Tuntikehyksen kautta rakennetaan kurssitarjotin opiskelijoille vuosi kerrallaan. Tuntikehyksen leikkausta on kohdennettu aikaisempina vuosina koulukohtaisiin valinnaisiin opintojaksoihin. Lukiotoiminnassa on olemassa valtakunnallisia, pakollisia opintojaksoja, jotka on saatava opiskella tutkinnon saavuttaakseen. Näiden leikkaaminen pois ei ole mahdollista.

Palkkakulujen lisäksi talousarviosta valtaosan vie kouluruokailun ja oppimateriaalien hankinta. Näiden osalta pyritään arvioimaan mahdollisimman tarkasti ruokailijoiden määrä ja oppimateriaalien osalta käytetään Sansian kilpailutuksen kautta saatua toimittajaa eli Kirjavälitystä.

Jatketaan yhteistyötä MAHIKSEN, Isoverstaan ja Tutorhousen kanssa taloudellisten resurssien puitteissa. Yhteistyötä myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa on saatu jälleen aluille ja vierailuja tehdään molempiin suuntiin.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

310 LUKIOKOULUTUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	41 975	41 975	24 500	24 500	24 500	24 500
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 357 687	-1 385 521	-1 403 616	-1 403 616	-1 421 204	-1 439 142
Toimintakate (Netto)	-1 315 712	-1 343 546	-1 379 116	-1 379 116	-1 396 704	-1 414 642
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-16 710	-20 742	-20 649	-20 649	-20 649	-20 649
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-94 681	-99 222	-96 206	-96 206	-96 206	-96 206
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 469 077	-1 505 485	-1 520 471	-1 520 471	-1 538 059	-1 555 997

KANSALAIPOISTO

Vastuhenkilö: kansalaisopiston rehtori

Tulosalueen toimintastrategia

Kansalaisopiston toiminnalla vahvistetaan vapaan sivistystyölain ja kehittämissuunnitelman mukaisesti kansalaisten tietoyhteiskuntavalmiuksia, hyvinvointia ja terveyttä sekä kestävästä kehityksestä. Elämää kaikilla aisteilla -Kiuruveden kaupungin strategian tavoitteena on parantaa kiuruvetisten hyvinvointia ja vahvistaa osaamista sekä yhteisöllisyyttä. Kansalaisopiston toiminta tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

Kiuruveden kansalaisopisto tekee aktiivista yhteistyötä Ylä-Savon ja Pohjois-Savon kansalaisopistojen ja muiden toimijoiden kanssa hankerahoituksen saamiseksi opiston kehittämistoimintaan. Etsitään uusia keinoja kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttamisen vahvistamiseen opiston toimintaan liittyen.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Kansalaisopistossa järjestetään lähellä ja tasapuolisesti tavoitettavaa, kuntalaisten tarpeita palvelevaa sekä yksilöä ja yhteisöä kehittävää opetustoimintaa. Erityisenä painopisteenä on HARKKA ja MOTTI –hankkeiden koulutusten järjestäminen ja hankkeiden tavoitteiden saavuttaminen. Lisäksi tuetaan Erasmus -konsortion kansainvälisyysuunnitelman mukaisia henkilöstön sekä opiskelijoiden liikkuvuuksia ja koulutuksia Euroopassa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Koulutustarjontaa toteutetaan lähipalveluna ja etäopetusmahdollisuuksia hyödynnetään.
2. HARKKA 5 – harrastustoimintaa kaikille lapsille ja nuorille Kiuruvedellä -hankkeen avulla tarjotaan maksutonta harrastustoimintaa yläkoululla ja kaikilla alakouluilla. Jatkohankerahoitusta haetaan, mikäli haku avautuu.
3. MOTTI-monipuolisia taitoja tietotekniikkaan -hankkeen avulla henkilöstö saa valmiuksia etä- ja hybridiopetuksen tuottamiseen.
4. Erasmus -rahoituksella toteutetaan henkilöstön liikkuvuuksia ja koulutuksia Euroopassa. Lisäksi pilotoidaan Erasmus + opiskelijaliikkuvuuden mahdollisuutta.

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kansalaisopisto					
Opiskelijoita	1 818	1 100	1 100	1 100	1 100
Opetustuntien lukumäärä	7 683	6 800	6 800	6 800	6 800
Taiteen perusop. opiskelijoita	0	0	12	12	12

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

320 KANSALAI SOPISTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	172 304	131 700	92 100	92 100	92 100	92 100
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-601 402	-584 333	-582 843	-542 522	-591 659	-600 649
Toimintakate (Netto)	-429 098	-452 633	-490 743	-450 422	-499 559	-508 549
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-3 035	-2 997	-2 389	-2 389	-2 389	-2 389
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-51 539	-53 319	-48 190	-48 190	-48 190	-48 190
Tehtävän kokonaiskustannukset	-655 977	-640 649	-633 422	-593 101	-642 238	-651 228

SIVISTYSPALVELUT

Vastuhenkilö: Kulttuurisihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Sivistyspalvelujen tulosalue tarjoaa kaupungin asukkaille mahdollisuuden elämänlaajuiseen oppimiseen, itsensä monipuoliseen kehittämiseen ja virkistäytymiseen sekä kulttuurin tuottamiseen sekä kulttuuriperinteen vaalimiseen. Sivistyspalvelut vastaavat osaltaan Kiuruveden vetovoimaisuudesta asuinpaikkana sekä matkailukohteena

Kirjastotoiminnan tavoitteena on edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa,

mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen, sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta.

Kulttuuritoiminnassa tavoitteena on edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen, vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin sekä luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin. Lisäksi huolehditaan paikallisen perinteen säilymisestä ja esilletuonnista.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Huolehditaan paikallisen perinteen säilyttämisestä ja esilletuonnista
2. Kulttuuritalolla järjestetään mahdollisimman hyvin saavutettavaa ja monipuolista toimintaa yhteistyössä eri tahojen kanssa.
3. Kirjastossa tarjotaan asiakkaille monipuolinen aineistokokoelma sekä tarjotaan muita asiakkaiden tarpeista lähteviä palveluita ja tapahtumia.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Sivistyspalveluiden tulosalueen tehtävänä on vastata kokonaisuudesta, joka sisältää kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä museon toiminnan.

Kirjasto- ja kulttuuritoiminnassa pyritään huomioimaan mahdollisimman monenlaiset kävijäryhmät ja järjestetään heille tapahtumia ympäri vuoden.

Museon kokoelmaa järjestetään ja huolletaan sekä museolla järjestetään tapahtumia kesäaikaan

Jatketaan tiivistä yhteistyötä järjestöjen, lähikuntien sekä oman palvelukeskuksen yksiköiden kanssa.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Kulttuuritoimen tavoitteena on pitää kulttuuritoiminta elävänä sekä mahdollisimman monille kuntalaisille saavutettavana.
2. Museon tavoitteena on säilyttää ja tuoda esille paikallista perinnettä erilaisin näyttelyin ja tapahtumin.
3. Kirjastossa tavoitteena on tuottaa mahdollisimman monen kuntalaisen saavutettavissa olevaa palvelua.

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Musiikkioppilaitoksen opiskelijat	26	26	26	26	26
Museokäynnit	610	700	700	700	700
Kulttuuritalo/käyntejä	16 862	20 000	17 000	17 000	17 000
<i>Kirjasto</i>					
Lainausten määrä	121 662	125 000	122 000	122 000	122 000
Käyntikerrat	55 681	60 000	60 000	60 000	60 000
Verkkokäynnit	11 806	30 000	12 000	12 000	12 000

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Kulttuuritalon pitäminen elinvoimaisena tarvitsee vetovoimaisia tapahtumia ja yhteistyötä paikallisten järjestöjen kanssa. Yhdistyksille jaettavilla avustuksilla saadaan paljon toimintaa ja esityksiä kuntalaisille. On pidettävä huoli, että kulttuuripalvelut ovat kaikkien saavutettavissa. Kulttuuritoimen tulosalueella on 26 oppilaspaikkaa Ylä-Savon musiikkiopistossa. Tulotavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeää periä tilavuokrat kaikilta käyttäjiltä.

Museon kävijämäärän pitäminen edellisten vuosien tasolla edellyttää kesän aukioloajan lisäksi erilaisten tapahtumien järjestämistä. Museon rakennusten kuntoa pitää tarkkailla edelleen ja tehdä korjaustoimenpiteitä.

Kirjastolla tulee olla käytössä riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö, uusiutuva kirjastokokoelma sekä ajantasainen välineistö. Kirjasto on lähipalvelu, jolla tulee olla riittävät aukioloajat.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

400 SIVISTYSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	39 560	49 100	31 200	31 200	31 200	31 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-782 045	-860 634	-876 178	-876 178	-881 630	-887 436
Toimintakate (Netto)	-742 485	-811 534	-844 978	-844 978	-850 430	-856 236
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-8 015	-7 053	-2 216	-2 216	-2 216	-2 216
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-46 545	-48 476	-50 088	-50 088	-50 088	-50 088
Tehtävän kokonaiskustannukset	-836 604	-916 163	-928 482	-928 482	-933 934	-939 740

NUORISOPALVELUT

Vastuhenkilö: Nuorisosihteeri

Nuorisopalvelujen toimintastrategia

Nuorisopalvelujen päätehtävänä on luoda edellytyksiä nuorten vapaa-ajan viettämiselle turvallisessa ja miellyttävässä ympäristössä sekä ohjata ja aktivoida nuoria vastuullisiksi ja itsenäisiksi toimijoiksi oman hyvinvointinsa suhteen sekä tukea nuoria kokonaisvaltaisesti perusnuorisotyön, koulunuorisotyön, työ- ja yksilövalmennuksen sekä etsivän nuorisotyön

Nuorisopalvelujen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Kehitetään yhdessä uusia toiminta- ja yhteistyötapoja tehostamaan nuorisopalveluiden tavoitettavuutta ja tilojen saavutettavuutta.
2. Tiivistetään yhteistyötä eri oppilaitosten ja eri hankkeiden avulla koulupudokkaiden ja syrjäytymisuhan alla olevien nuorien tueksi

Nuorisopalvelujen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Nuorisopalvelut tuottavat nuorille laadukkaat palvelut, jossa huomioidaan eri-ikäiset nuoret.

Kehitetään uusia toimintatapoja nuorisopalveluissa yhdessä asiakkaiden kanssa ja pyritään tehostamaan tilojen käyttöä, sekä vähentämään tiloista aiheutuneita käyttökustannuksia.

Tehostetaan nuorisopalvelujen ja eri koulujen välistä yhteistyötä eri hankkeiden avulla ennaltaehkäisemään syrjäytymistä ja koulupudokkaita huomioimalla oppivelvollisuusiän nouseminen ja kuntouttavan työtoiminnan siirtyminen nuorten työpajan alle.

Nuorisopalvelujen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2024

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Nuorisotalo, käyntejä	3 742	3 500	3 500	3 500	3 500
Etsivän nuorisotyön asiakkaat	74	70	70	70	70
Nuorten työpajan asiakkaat	54	54	54	54	54
Koulunuorisotyön asiakkaat		160	120	110	110

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

460 NUORISOPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	165 936	157 400	125 900	125 900	125 900	125 900
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-530 697	-516 773	-462 843	-462 843	-468 751	-474 775
Toimintakate (Netto)	-364 761	-359 373	-336 943	-336 943	-342 851	-348 875
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-935	-896	-339	-339	-339	-339
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-47 196	-46 103	-42 062	-42 062	-42 062	-42 062
Tehtävän kokonaiskustannukset	-578 828	-563 772	-505 244	-505 244	-511 152	-517 176

TEKNINEN LAUTAKUNTA/ TEKNINEN PALVELUKESKUS

Teknisen palvelukeskuksen johtaja: Tekninen johtaja

Tulosalueet: Teknisen lautakunnan hallinto, rakennusvalvonta, tiet ja alueet, kiinteistöt, vesi- ja viemärilaitos

Toimielimen toimintastrategia

Tekninen lautakunta vastaa kaupunkilaisille osoitettujen kuntatekniikan sekä liikuntapalveluiden tuottamisesta lakien, asetusten ja suositusten mukaisesti. Tekninen lautakunta tuottaa palveluita myös kaupunkiorganisaation sisäisiin tarpeisiin sekä pyrkii osaltaan aktiivisesti kehittämään kaupungin palvelutuotantoa kokonaisuutena.

Tekninen lautakunta edistää kaupunkistrategian mukaisen viihtyisän ja turvallisen elinympäristön toteutumista kaupunkirakenteen suunnittelun ja rakentamisen keinoin. Kaavoituksen, liikennepalveluiden sekä kaupunkikuvan yleisilmeen kehittäminen ovat keskeinen tekijä tavoiteltaessa toimivaa, viihtyisää ja luonnonläheistä asumisympäristöä. Kuntalaisten ja alueen elinkeinotoiminnan näkökulmasta elintärkeät vesihuoltopalvelut turvataan rakennus-, peruskorjaus ja kehitystoiminnoin. Kaupungin kiinteistöomaisuudesta pidetään huolta turvaten asianmukaiset olosuhteet työskentelylle ja koko palvelutuotannolle. Liikuntapalveluita tuotetaan ja harrastuspaikkoja ylläpidetään monipuolisesti eri ikäryhmät huomioiden.

HALLINTO TEKNINEN PALVELUKESKUS

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Teknisen palvelukeskuksen hallinto huolehtii teknisen lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, keskitetysti palvelukeskuksen tulosalueiden toimisto- ja tukipalveluista sekä monipuolisesta ja sujuvasta asiakaspalvelusta. Hallinto mahdollistaa teknisen lautakunnan, rakennusvalvontajaoston, toimintayksiköiden, viranhaltijoiden ja työntekijöiden sujuvan ja tehokkaan työskentelyn. Hallinto luo osaltaan edellytykset kaupungin yleispalvelukeskuksen ja muun organisaation tulokselliselle toiminnalle ja tukee niitä.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Säännöllinen johtoryhmä- ja lautakuntatyöskentely
2. Jatkuvat ja läheiset yhteydet muihin hallintokuntiin
3. Henkilöstön työssä jaksamista tuetaan; koulutus, kehityskeskustelut, resurssit

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Hallinto – tulosalue järjestää ja tuottaa palvelukeskuksen tulosalueiden toimisto- ja tukipalvelut mukaan lukien luottamushenkilöorganisaation toimintaan liittyvät hallinnolliset tehtävät. Hyvä ja sujuva yhteistyö muiden hallintokuntien kanssa tukee kaikkien osapuolten tuloksellisuutta. Asetettujen taloudellisten tavoitteiden toteumaa seurataan aktiivisesti.

Tulosalueen käyttötalouden tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1.	Tavoite: Teknisen lautakunnan alaisten toimintojen resurssit ja asukkaille tarjolla olevat palvelut ovat tasapainossa.
	Toimenpide: Jatketaan teknisen palvelukeskuksen organisaatorakenteen kehittämistä ja ylikunnallisen yhteistyön tiivistämistä. Kartoitetaan ja määritetään tulevaisuudessa ylläpidettävä palvelutaso.
	Mittarit: Esitys palvelurakenteesta (k/e), järjestetyt kuntalaiskyselyt/tilaisuudet (kpl), päätökset palvelurakenteesta (k/e)
2.	Tavoite: Vesi- ja yleislaskutuksessa minimoidaan maksutappiot.
	Toimenpide: Laskutuksen aktiivinen seuranta, muistutukset ja huomautukset, maksusuunnitelmista sopiminen
	Mittarit: Maksutappiot (€)

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Henkilöstön työmäärän ja työssä jaksamisen tulee olla tasapainossa. Organisaatiomuutosten sekä eri vastualueiden välisen yhteistyön syventämisen lähtökohtana tulee olla suunnitelmallisuus. Palvelurakenteeseen vaikuttavat päätökset tulee tehdä ennakoiden. Henkilöstön osaamista tulee vahvistaa luomalla mahdollisuuksia työtä tukevaan koulutukseen osallistumiseen.
--

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

600 HALLINTO TEKPA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	34 996	45 245	19 630	19 630	19 630	19 630
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 192 672	-404 457	-161 169	-161 169	-163 386	-165 648
Toimintakate (Netto)	-1 157 676	-359 212	-141 539	-141 539	-143 756	-146 018
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-12 402	-16 249	-13 221	-13 221	-13 221	-13 221
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 205 074	-420 706	-174 390	-174 390	-176 607	-178 869

RAKENNUSVALVONTA

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tulosalueen toimintastrategia

Teknisen lautakunnan rakennusvalvontajaosto toimii Maankäyttö- ja rakennuslain sekä uuden Rakentamislain mukaisena rakennusvalvontaviranomaisena. Jaoston tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö edistämällä hyvää rakennustapaa sekä valvomalla rakennustoimintaa ja rakennettua ympäristöä kaupungissa. Jaoston alainen rakennusvalvonta huolehtii Rakentamislain mukaisten lupien myöntämisestä sekä niihin liittyvistä katselmuksista ja tarkastuksista. Rakennusvalvonta huolehtii myös rakentamisen yleisestä neuvonnasta kestäväen kehityksen mukaisesti.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Käsitellään lupahakemuksia ja myönnetään rakentamis-, maisematyö- ja purkamislupia Rakentamislain ja -asetuksen sekä muiden rakentamismääräysten mukaisesti. Lisäksi käsitellään tarvittaessa poikkeamislupia ja tehdään sijoittamislupapäätöksiä.
2. Neuvotaan ja opastetaan rakennushankkeeseen ryhtyviä tiedostaman omat vastuunsa ja velvollisuutensa hankkeessa sekä hyvän suunnittelun merkityksen. Lisäksi edellytetään, että suunnittelijat ja työnjohtajat ovat ammattitaitoisia. Vaaditaan myös tarpeen mukaan erityissuunnitelmia ja valvotaan suunnitelmien toteutumista työmaalla.
3. Suoritetaan rakennustyön aikaisia katselmuksia myönnetyn luvan mukaisesti sekä pistokoeluontoisesti. Lisäksi edellytetään, että hankkeen työnjohtajat suorittavat rakentamisluvan mukaiset tehtävät ja tarkastukset.
4. Valvotaan, että rakennuskanta ympäristöineen pidetään rakentamisluvan ja kaavan mukaisessa kunnossa.
5. Tuotetaan rakennushanketietoja rakennus- ja huoneistorekisteriin sekä ylläpidetään rakennuslupa-arkistoa.
6. Annetaan yleistä rakentamisneuvontaa muiden töiden ohella Maankäyttö- ja rakennuslain sekä uuden Rakentamislain mukaisesti.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Rakennusvalvonta on viranomaistoimintaa, joka edistää hyvää rakennustapaa, turvallisen, terveellisen ja viihtyisän rakennetun ympäristön toteutumista sekä tasokkaan ja omaleimaisen kuntakuvan säilymistä ja kehittymistä. Rakennusvalvonta huolehtii myös edellä mainittuihin lupiin kuuluvista arkisto-, rekisteri- ja tietopalveluista.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on kaupungin rakennetun ympäristön turvallisuus, terveellisyys, kauneus ja kestävyys sekä tarkoituksenmukaisen lopputuloksen toteutuminen, jolla taataan myös käyttäjien tyytyväisyys.

Tulosalueen käyttötalouden toiminnalliset tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1.	Lupien käsittelyaika pidetään kohtuullisena. Mittarit: Keskimääräiset käsittelyajat (vrk,vk)
2.	Rakennetun ympäristön katselmuksia tehdään yhteydenottojen ja muun katselmustoiminnan yhteydessä erityisesti keskusta-alueella viihtyvyyden ja maisemakuvan parantamiseksi. Mittarit Yhteydenotot (kpl), Rakennetun ympäristön katselmukset (kpl)
3.	Sähköisen Lupapiste - asiointipalvelun käyttöä pyritään lisäämään. Mittarit: Sähköisen asiointipalvelun kautta tehdyt hakemukset (%)

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TOT 6/2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Rakennusvalvonta</i>					
Myönnettyjen lupien määrä (kpl)					
Rakennusluvut	28	24	50	50	50
Toimenpideluvat	9	6	-	-	-
Rakentamisolmoitukset	29	8	-	-	-

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Rakentamisen arvioidaan yleisesti jatkuvan nykyisen kaltaisena ja siten myös rakentamis- ja muiden lupien lukumäärän pysyvän viime vuosien tasolla. Siihen liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä muun muassa vuoden vaihteessa pääosin voimaan tulevan uuden Rakentamislain myötä. Uudessa Rakentamislaiissa on mm. nykyisiä lupatyyppejä vähennetty ja lupakynnystä nostettu, mikä voi myös vaikuttaa rakentamiseen.

Meneillään olevan kiinteistöveroselvityksen tulosten perusteella lupamäärien odotetaan tilapäisesti nousevan vielä ensi vuonna.

Menojen osalta rakennusvalvonnan talousarvio pohjautuu viime vuoden talousarvion lukuihin. Tuloja on hieman nostettu toteutuman ja ennusteen mukaisesti ja toisaalta koska ensi vuonna alkanee myös muutamia isompia rakennushankkeita.

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

620 RAKENNUSVALVONTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	22 367	30 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-143 920	-161 315	-159 645	-159 645	-161 934	-164 271
Toimintakate (Netto)	-121 553	-131 315	-124 645	-124 645	-126 934	-129 271
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-17 105	-38 597	-60 477	-60 477	-60 477	-60 477
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-30 832	-36 951	-20 353	-20 353	-20 353	-20 353
Tehtävän kokonaiskustannukset	-191 857	-236 863	-240 475	-240 475	-242 764	-245 101

TIET JA ALUEET

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tulosalueen toimintastrategia

Tiet ja alueet - tulosalueen tehtävänä on huolehtia kaupungin rakennetun ympäristön ja luonnonympäristön kehittamisestä ja kunnossapidosta siten, että se tarjoaa toimivan, turvallisen ja viihtyisän elin- ja asuin ympäristön sekä tasapuoliset liikkumisolosuhteet koko kunnan alueella.

Yhdyskuntasuunnittelun vastuualue huolehtii maankäytön suunnittelusta, paikkatietojärjestelmästä ja mittaustoimesta.

Liikenneväylät ja alueet - vastuualue huolehtii katuverkon ja muiden liikenneväylien sekä yleisten alueiden rakentamisesta ja ylläpidosta. Vastuualueen tehtäviin kuuluvat myös yksityistiehallinto ja kaupungin maa- ja metsätilojen hoito.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Taajaman kokoojakatujen ja asuntokatujen perusparannuksia tehdään silloin, kun niiden teko on tarkoituksenmukaista vesi- ja viemäriverkostosaneerauksien yhteydessä.
2. Rantakylän ja Hingunniementien välille jo vuosia kaavailun kevyen liikenteen väylän suunnittelu saadaan siihen pisteeseen, että käytännössä mahdolliset toteutustavat kustannusarvioineen ovat selvillä. Hanke suunnitellaan yhdessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa.
3. Yksityisteiden perusparannusten avustamista jatketaan. Perusparannusavustusten hakemisessa, suunnittelussa ja työn valvonnassa tuetaan edelleen tiekuntia.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Liikenneväylien talvikunnossapito talvikausille 2022–2025 on kilpailutettu vuoden 2022 syksyllä. Hovin alueen sopimus irtisanottiin ja alue kilpailutettiin uudelleen talvikaudelle 2024–2025. Kaikkiin sopimuksiin sisältyy option käytön mahdollisuus vuoteen 2027 saakka. Tarvittaessa tehdään tarkennuksia esimerkiksi aluejakoihin ja toimintatapoihin parhaan lopputuloksen aikaansaamiseksi.

Konekeskus tuottaa palveluja katujen ja alueiden kesä- ja talvikunnossapitoon sekä kaupungin investointikohteiden tarpeisiin. Mahdollisuuksien mukaan palveluja myydään esimerkiksi yksityisteiden tarpeisiin.

Yksityisteitä tuetaan yksityistieavustuksilla, perusparannusavustuksilla, yksityistierekisterin ylläpidolla sekä perusparannusavustusten hakemisen avustamisella ja siihen liittyvällä suunnittelu- ja valvontatyöllä. Tiekuuntia myös tuetaan tieyksiköiden ajan tasalla pitämisessä.

Katuvalaistuksen yöaikaista vähentämistä toteutetaan teknisen lautakunnan päätösten mukaisesti.

Puistojen ja katuviheralueiden yleisilme pidetään siistinä, tarkastellen kuitenkin jatkuvasti mahdollisuuksia kehittää toimintaa taloudellisesti tehokkaammaksi. Käytössä olevat työkoneet, -laitteet ja -menetelmät ovat tarkoituksenmukaisia.

Huonokuntoisia leikkivälineitä, puita ja istutuksia poistetaan ja uusitaan tarpeen vaatiessa. Vieraslajien torjuntaa suoritetaan tarpeen mukaan huomioiden käytettävissä olevat resurssit.

Taimikoiden ja nuorten metsien hoitoa sekä muita toimenpiteitä tehdään metsäsuunnitelman mukaisesti.

Paikkatietoa ylläpidetään jatkuvasti, jotta viranomaistoiminnan, suunnittelun, valmistelun, päätöksenteon ja kuntalaisten eri tarpeisiin on saatavilla mahdollisimman ajantasaista tietoa.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Tavoite: Katujen ja väylien kesä- ja talvikunnossapitoa toteutetaan kustannustehokkaasti siten, että ne ovat eri kulkutavoilla läpi vuoden turvallisesti liikennöitävissä ja kuljettavissa sekä katuympäristön yleisilme on siisti.

Mittarit: Saatu palaute, vahingonkorvausvaatimusten määrä, katujen ja väylien talvi- sekä kesäkunnossapitoon käytetty rahamäärä.

2. Tavoite: Viheralueet hoidetaan läpi kesäkauden hoitoluokan vaatimusten mukaisesti.

Mittarit: Saatu palaute, alueet ovat kunnossapitovaatimusten mukaisia, turvallisia ja käyttökunnossa.

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Talvikunnossapito muodostaa liikenneväylien ylläpidon suurimman menoerän. Kunnossapidon määrärahavarausta on nostettu vallitsevaa kustannusnousua vastaavaksi. Talvikunnossapidon hoitomallia ja ohjausta kehitetään jatkuvasti. Myös omana työnä tehtävien töiden osuutta tarkastellaan vuosittain ja se antaa suuntaviivat kaupungin oman toiminnan ja kaluston kehittämiseksi. Kaupungin omana työnä tehtävän talvikunnossapidon haasteena on, että mikäli työntekijöistä joku joutuu pitkälle sairauslomalle, työn kuormitus lisääntyy huomattavasti. Liikenneväylien talvikunnossapidossa on tärkeää löytää tasapaino pakollisten ja toivottujen töiden välillä.

Aiemmin toteutetut katujen peruseräparannushankkeet ja niiden yhteydessä rakennetut uudet jalankulku- ja pyörätiet ovat liikkumisen ja liikenneturvallisuuden kannalta keskeisiä ja luovat pohjan myös vanhojen asuinalueiden viihtyisyyden parantamiselle ja osaltaan houkuttelevat vanhan rakennuskannan kunnostamiseen tai uudisrakentamiseen alueelle. Kunnossapitokuluissa saneeraukset ovat näkyneet lähinnä kesäkunnossapidon kulujen alenemisena. Vastaavasti talviaikaan kevyen liikenteen väylän kunnossapito ja lumenajo tuovat jatkossakin lisäkustannuksia.

Viheralueiden, leikkikenttien, vesireittien, ranta-alueiden ja ongelmajätepisteen hoito ja ylläpito muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jossa kyseisten toimintojen kunnossapitotyöt limittyvät keskenään ja tämän vuoksi töiden tekemisen suunnittelu on erityisen tärkeää. Jotta työt saadaan nykyisellä henkilöstöllä tehtyä asianmukaisesti, eikä isoja laatupoikkeamia töissä pääse syntymään, on erityisen tärkeää panostaa työn tekemisen suunnitelmallisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen.

TUNNUSLUVUT	TP2023	TOT 6/2024	TA2025	TS2026	TS2027
<i>Tiet ja alueet</i>					
Asemakaavat, ha	584	604	604	604	604
Kunnossapidettävät kadut, tiet km	39	39	39	39	39
Kunnossapidettävät väylät, km	10	10	10	10	10
Katujen ja väylien kesä- ja talvikunn.pito €	327 300	218 564	320 000	320 000	320 000
Asemakaava-alueen katujen asfalttip. %	54	54	54	54	54
Avustettavat yksityistiet, km	350	0	350	350	350
Yksityistieavustukset, €	134 995	0	135 000	135 000	135 000
Aloitettut yks.teiden perusparannusavustus, kpl	10	0	3	3	3
Yks.teiden perusparannus hankkeet €	56 493	0	40 000	40 000	40 000
Puistot ja yleiset alueet, ha	89	89	89	89	89
Peltopinta-ala	87	87	87	87	87
Metsäpinta-ala	540	540	540	540	540
Vuokralle annetut alueet, ha	110	124	110	110	110
Konekeskuksen käyttötunnit, lkm	3 141	1 470	3 200	3 200	3 200

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

630 TIET JA ALUEET	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	510 999	447 880	410 130	410 130	410 130	410 130
Valmistus omaan käyttöön	12 012	17 000	12 000	12 000	12 000	12 000
Toimintamenot	-1 268 340	-1 219 092	-1 269 829	-1 269 829	-1 278 930	-1 288 212
Toimintakate (Netto)	-745 328	-754 212	-847 699	-847 699	-856 800	-866 082
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-656 527	-630 007	-645 062	-645 062	-655 062	-665 062
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-160 846	-181 604	-118 791	-118 791	-118 791	-118 791
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 085 713	-2 030 703	-2 033 682	-2 033 682	-2 052 783	-2 072 065

KIINTEISTÖT

Vastuuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö

Tulosalueen toimintastrategia

Kiinteistöt pidetään kunnossa ja ennakoidaan eri rakennusten käyttäjien tarpeet käyttöasteen mukaisiksi.

Kunnostus ja korjaustyöt tehdään ostopalveluna. Palvelun tuottajat valitaan vuositarjousten perusteella. Isommat kohteet kilpailutetaan erikseen. Rakennusinvestointien suunnittelu kilpailutetaan ja ostetaan ulkopuoliselta konsultilta. Niin ikään rakennuttamispalvelua, työmaavalvontaa ja suunnittelua ostetaan tarvittaessa ulkopuolelta.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Rakennusten käyttöastetta nostetaan mahdollisimman korkeaksi. Käyttämättömistä ja ydintoiminnan ulkopuolisista kiinteistöistä luovutaan myymällä tai purkamalla. Purkutyöt tehdään talousarvion sallimissa rajoissa.
2. Kiinteistöjen ylläpitokustannukset pyritään pitämään mahdollisimman alhaalla, turvallisuudesta ja terveellisyydestä tinkimättä. Kustannusten kertymistä seurataan aktiivisesti.
3. Kiinteistökantaa päivitetään valtuuston hyväksymän kiinteistösalkutuksen mukaisesti.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

1. Koulukäytössä olevien kiinteistöjen käytettävyyden turvataan tarpeellisin toimenpitein.
2. Huolletaan ja ylläpidetään toiminnassa olevat kiinteistöt, joihinkin kiinteistöihin tehdään suurempia suunniteltuja huoltotoimenpiteitä sekä uusitaan tekniikkaa energiatehokkaammaksi.
3. Toteutetaan valtuuston päättämät rakennusinvestointi- ja suunnitteluhankkeet.
4. Edistetään valtuuston hyväksymän kiinteistösalkutuksen mukaisia toimenpiteitä.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Kiinteistöjen ylläpitokulut ja – tuotot pidetään tasapainossa.
Mittarit: Sisäiset ja ulkoiset tulot (€), Ylläpitokulut (€).
2. Kaupungin omistuksessa olevat rakennukset pidetään tehokkaassa käytössä. Tyhjiä ja tarpeettomia kiinteistöistä luovutaan. Hyvänä käyttöasteena pidetään 90–100 %.
Mittarit: Käyttöaste (%), Myydyt/luovutetut/purettu kohteet (kpl, krs-m²)
3. Kouluratkaisun toteutussuunnittelu käynnistetään valtuuston päättämän tavan mukaisesti
Mittarit: Toteutussuunnittelu on käynnistetty ja kouluratkaisulle on laadittu toteutusaikataulu (k/e)

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Kaupungin merkittävämpiin kiinteistöihin (15kpl) on tehty lähiaikoina peruskuntoarviot, jotka osoittavat, että useisiin rakennuksiin on kertynyt paljon korjausvelkaa. Kolmeen keskustan koulurakennukseen on lisäksi toteutettu kattavat sisäilma- ja kosteustekniset kuntoselvitykset. Myös monet rakennukset ja kiinteistöt, joihin ei ole tehty tarkempia tutkimuksia, ovat vanhoja, eikä niihin ole tehty käyttöikää jatkavia peruskorjauksia. Iso osa rakennuksista on käyttöikänsä päässä, eivät ne palvele kaupungin omaa palvelutuotantoa ja vaatisivat mittavia korjaustoimenpiteitä tai uudelleen rakentamista. Kuntotutkimusten osoittama korjausvelka on huomattava. Kaupungin laskeva väestö tuo omat haasteensa kiinteistöjen käyttöasteeseen ja tulevaisuudessa kaupungin kiinteistökantaa on riskien minimoimiseksi vähennettävä luopumalla turhista kiinteistöistä.

Korjaustöiden suunnittelu ja valvonta ostetaan konsulteilta, joilla tulee olla kyllin hyvät tiedot ja resurssit alansa suunnittelusta ja työmaan valvonnasta. Kaupungin vakituisella henkilöstöllä on rajallisesti resursseja työmaiden valvontaan. Pienemmät työmaat pystytään valvomaan, suurempien työmaiden kohdalla voidaan joutua hankkimaan ulkopuolista apua.

Energiasäästöihin vaikuttaa kaikkien kiinteistön käyttäjien toiminta, vaatimukset ja käyttötottumukset. Kiinteistöhuoltohenkilöstöllä on vähäiset mahdollisuudet tehdä energiaa säästäviä toimenpiteitä, jollei muu henkilöstö ole siinä mukana. Esim. vaatimus ilmastoinnin pitämiseksi täydellä teholla 24/7 toiminnassa, lisää energiankulutusta n. 25%. Kustannusten kurissapitäminen vaatii ymmärrystä ja yhteistyötä käyttäjien ja kiinteistöpuolen henkilöstön kesken. Sähkön hinnan lasku edellisten vuosien poikkeuksellisista huippulukemista auttaa pitämään taloutta kunnossa, mutta pitkällä tähtäimellä energiansäästötoimenpiteitä tulee jatkaa. Lämpöenergian hinta nousee tasaisesti ja kaupungin lämmityskustannusten pienentäminen vaatii kiinteistömäärän pienentämistä tai rakennusten energiatehokkuuden parantamista.

Saneerauskohteista ei aina voida tehdä tarkkoja kustannusarvioita. Rakenteita avattaessa löytyy viallisia rakenteita ja haitta-aineita, kuten asbestia sisältäviä materiaaleja. Haitta-aineiden sisältävien materiaalien purkamiseen vaaditaan purkajalta asianmukainen koulutus ja pätevyystodistus. Korjaaminen on kuitenkin taloudellisempaa silloin, kun korjattavat rakenteet ovat vielä esillä. Korjauskohteiden yllättävyys tuo epävarmuutta talousarvion toteutumiseen. Korjaamatta jättäminen tuo riskin, joka realisoituessaan yleensä maksaa moninkertaisesti perusteellisestikin tehdyn korjauksen verran. Korjausta kaipaavien kohteiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon kohteen käyttötarve tulevaisuudessa, ja korjata vain niitä kiinteistöjä, joissa toiminta tulee jatkumaan ja jotka tarvitaan valitun palveluverkon ylläpitämiseksi.

Kaupungin sisäilmatyöryhmä on hyvänä apuna sisäilmaongelmien kartoituksessa, tilojen käytöstä ja korjauksesta päätettäessä. Sisäilmaongelmat voivat aiheuttaa yllättäviä ja mittavia korjaustoimenpiteitä, jota ei voida ennakoita. Keskustan koulujen sisäilmahaasteet on tunnistettu, niihin suhtaudutaan vakavasti ja turvaavien toimenpiteiden toteutusta jatketaan vuonna 2025.

Talousarviovuonna 2025 tulosalueella varaudutaan edelleen mittaviin energiakustannuksiin, vaikka vuoden 2023 huippulukemista onkin tultu lähemmäs normaalia tasoa. Sähköenergian hinta vuonna 2025 on lähes kaksinkertainen vuoteen 2021 nähden. Lämmityskulujen arvioidaan nousevan noin 7 % vuoden 2024 tasosta.

TUNNUSLUVUT	TP2023	TOT 6/2024	TA2025	TS2026	TS2027
<i>Kiinteistöt</i>					
Kiinteistöjen lukumäärä	44	44	42	41	40
Rakennuksien lukumäärä	69	69	68	66	65
Kerrosala m ²	74 011	73 949	72 419	68 969	68 687
Osakehuoneistoja kpl	8	14	12	11	10
Liikehuoneistoja kpl	-	4	4	3	3

Tuloarviot ja määrärahat sekä laskennalliset kustannukset (ulkoiset ja sisäiset)

650 KIINTEISTÖT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	6 621 748	6 610 811	6 849 161	6 849 161	6 849 161	6 849 161
Valmistus omaan käyttöön	19 381	20 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Toimintamenot	-4 682 179	-4 422 454	-4 585 704	-4 585 704	-4 508 816	-4 409 392
Toimintakate (Netto)	1 958 950	2 208 357	2 269 457	2 269 457	2 346 345	2 445 769
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-2 337 970	-1 826 754	-1 794 180	-1 794 180	-1 693 464	-1 672 914
Korko sitoutuneelle pääomalle	-299 062	-303 273	-282 446	-282 446	-282 446	-282 446
Muut laskennalliset kustannukset	-302 024	-312 402	-326 110	-326 110	-326 110	-326 110
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 621 235	-6 864 883	-6 988 440	-6 988 440	-6 810 836	-6 690 862

LIIKUNTAPALVELUT

Vastuhenkilö: Liikuntasihteeri

Tulosalueen toimintastrategia

Liikuntapalvelujen päätehtävänä on luoda edellytyksiä vapaa-ajan viettämiselle turvallisessa ja miellyttävässä liikuntaympäristössä sekä ohjata ja aktivoida kaikenikäisiä kaupunkilaisia vastuullisiksi ja itsenäisiksi toimijoiksi oman hyvinvointinsa suhteen.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Lisätään kuntalaisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia liikunta-asioissa säännöllisten liikuntafoorumien avulla.
2. Kehitetään liikuntapaikkojen hoitoa yhdessä muun teknisen palvelukeskuksen henkilöstön kanssa tulevaisuuden palvelurakenne huomioiden.
3. Aktivoidaan kuntalaisia huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan liikuntaneuvonnan avulla

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Liikuntapalvelujen tehtävänä on tuottaa kaupunkilaisille laadukkaat vapaa-ajan palvelut, jossa huomioidaan erityisesti nuoret ja ikäihmiset.

Kehitetään uusia toimintatapoja liikunta yhdessä asiakkaiden kanssa ja pyritään tehostamaan tilojen käyttöä, sekä vähentämään tiloista aiheutuneita käyttökustannuksia. Säästöjä pyritään saamaan myös henkilöstön määrän vähentämisellä.

Uusilla toiminta- ja yhteistyötavoilla pyritään takaamaan urheiluseuroille ja yksittäisille kuntalaisille hyvät olosuhteet liikunnan harrastamiseen.

Liikuntaneuvontaa annetaan vähän liikkuville Kiuruveden kunnan asukkaille.

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

1. Tavoite: Palveluiden ja liikuntapaikkojen käyttäjät pääsevät osallistumaan liikuntapalveluiden kehittämiseen.

Toimenpide: Järjestetään osallistavia foorumeita ja kyselyitä

Mittari: Järjestetyt foorumit/tapahtuma (kpl), Järjestetyt kyselyt (kpl)

TUNNUSLUVUT	TP2023	TOT 6/2024	TA2025	TS2026	TS2027
<i>Liikuntapalvelut</i>					
Uimahalli ja kuntosali, käyntejä	44 797	25 589	44 000	44 000	44 000
Jäähalli, käyttötunnit	1 262	583	1 200	1 200	1 200
Liikuntaneuvonnan asiakkaat	-	-	70	70	70

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Liikuntapalvelujen tehtävänä on tuottaa kaupunkilaisille laadukkaat vapaa-ajan palvelut, jossa huomioidaan erityisesti nuoret ja ikäihmiset.

Järjestetään liikuntaneuvontaa vähän liikkuville Kiuruvetisille, yhteistyössä Hyvinvointialueen kanssa ja työterveyshuollon kanssa.

655 LIIKUNTAPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	280 557	282 750	290 550	290 550	290 550	290 550
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 349 366	-1 344 929	-1 373 664	-1 373 664	-1 381 431	-1 389 351
Toimintakate (Netto)	-1 068 810	-1 062 179	-1 083 114	-1 083 114	-1 090 881	-1 098 801
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-85 463	-95 436	-96 390	-96 390	-96 390	-96 390
Korko sitoutuneelle pääomalle	0	0	0	0	0	0
Muut laskennalliset kustannukset	-51 087	-56 054	-93 389	-93 389	-93 389	-93 389
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 485 917	-1 496 419	-1 563 443	-1 563 443	-1 571 210	-1 579 130

VESI- JA VIEMÄRILAITOS**Vastuhenkilö: Tekninen johtaja****Tulosalueen toimintastrategia**

Vesihuoltolaitos jakaa puhdasta talousvettä asiakkailleen sekä vastaanottaa ja käsittelee asiakkaidensa jätevedet ylläpitämällä, saneeraamalla ja rakentamalla verkostojaan sekä niihin liittyviä kunnallisteknisiä laitteita ja rakennelmia. Tukkuvesiyhtiön toimintaa tuetaan mahdollisuuksien mukaan mm. tarjoamalla yhtiön verkostoon kohdistuvia kunnossapitopalveluja laskutustyönä.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2026–2027

1. Kehitetään digitaalisia toimintaympäristöjä, veden etäluenta ja raportointia.
2. Vuotovesien vähentämistoimenpiteitä tehdään vuonna 2023 valmistuneen päivitetyn vuotovesiselvityksen ja toimenpideohjelman mukaisesti.
3. Vesilaitoksen investointiosassa varaudutaan vesimittarien vaihtamiseen vähintään 200 kulutusasteessa vuosittain, jolloin korjausvelkaa ei pääse syntymään.

Tulosalueen palvelusuunnitelman kuvaus vuodelle 2025

Ympäristölupa Kuorevirran jätevesipuhdistamon purkupaikan pysyttämistä nykyisellä paikallaan Lapinsaaren pohjoispuolella, puhdistamon toiminnan tehostamisesta ja jätevesien vaikutusalueen virtausolosuhteiden parantamisesta on saatu 21.4.2020. Lupaehtojen mukaan ammoniumtyypen poistoteho tulee vähintään 80 % 1.1.2022 alkaen. Prosessinhallintaa ja säätöä toteutetaan siten, että lupaehdot täyttyvät.

Viemäriverkoston vuotovesiä tulee pienentää suunnitelmallisesti ja lupapäätöksen mukaisesti.

Varaudutaan veden toimitukseen ja riittävyteen suunnitteilla olevan biokaasulaitoksen tarpeisiin.

Häiriötilanteiden hallintaa harjoitellaan seudullisesti yhteistyössä alueen vesilaitosten kanssa.

VESIMAKSUTAKSA 1.1.2025 lukien (tekninen lautakunta 8.10.2024):
Käyttömaksu on 1,62 €/ m³ (alv 0 %) eli 2,03 €/m³ (alv 25,5 %).

Mittarikohtainen perusmaksu:

Mittarikoko	Perusmaksu €/ vuosi	
	alv 0 %	alv 25,5 %
15–20 mm	68,64	86,14
25–30 mm	390,00	489,45
40 mm	936,00	1 174,68
50 mm	2 808,00	3 524,04
≥ 80 mm	3 120,00	3 915,60

JÄTEVESIMAKSUTAKSA 1.1.2025 lukien (tekninen lautakunta 8.10.2024):

Käyttömaksu on 2,63 €/m³ (alv 0 %) eli 3,30 €/m³ (alv 25,5 %).

Mittarikoko	Perusmaksu €/ vuosi	
	alv 0 %	alv 25,5 %
15–20 mm	40,66	51,02
25–30 mm	231,00	289,91
40 mm	554,40	695,77
50 mm	1 663,20	2 087,32
≥ 80 mm	1 848,00	2 319,24

Tulosalueen tavoitteet ja tunnusluvut vuodelle 2025

- Tavoite: Jätevedenpuhdistamalla saavutetaan lupaehtojen mukaiset puhdistusvaatimukset.

Toimenpide: Varmistetaan, että prosessi toimii suunnitellusti, laitehuollot tehdään ennakkoiden ja että puhdistamon käyttöhenkilöstöllä on käytössään riittävät resurssit.

Mittarit: Poikkeamat lupaehtojen mukaisista puhdistusvaatimuksesta (kpl)
- Tavoite: Vuotovesimäärää saadaan laskettua edellisten vuosien tasosta.

Toimenpide: Jätevesiviemäreitä saneerataan noudattaen vuonna 2023 päivitettyä vuotovesiselvitystä sekä siitä johdettua toimenpideohjelmää.

Mittari: Vuotovesien määrämuutokset (%), (m3)
- Tavoite: Vesi- ja viemärlaitoksen talous on tasapainossa.

Toimenpide: Vesi- ja viemärlaitoksen taksat pidetään tasolla, jolla toiminnasta aiheutuneet kustannukset voidaan täysimääräisesti kattaa ja palvelun laatu voidaan pitää edelleen korkealla tasolla.

Mittari: Tilikauden tulos (€), talusveden toimituksen vähäistä suuremmat laatupoikkeamat (kpl)

Tulosalueen käyttötalouden perustelut vuodelle 2025

Vuotovesiä on järjestelmällisesti vähennetty vuotovesiselvitysten mukaisesti jo yli 20 vuoden ajan. Silti vuotovesien osuus on pitkään ollut 40–50 % kokonaisvirtaamasta. Vuoto- ja hulevedet haittaavat puhdistamon prosessitoimintaa pienentäen puhdistustulosta eikä niiden pumppaaminen jäteveden mukana ole kustannussyistä järkevää. Vuoto- ja hulevesien määrän tulisi olla mahdollisimman pieni; niiden osuus kokonaisvirtaamasta saisi olla enintään noin 30 %.

Vuotovesiselvitys on päivitetty vuonna 2023. Selvityksestä johdetaan toimenpideohjelma vuotovesien vähentämiseksi vuosien 2023–2028 välisenä aikana.

Vesihuoltolaitos on investoinut suunnitelman mukaisesti vuotovesien vähentämiseen noin 300.000 euroa vuosittain vuosina 2016–2020. Vuosina 2021–2023 saneerauksiin on varauduttu 200.000 eurolla vuosittain. Saneerausta tulee jatkaa, mutta taloudellisista ja toiminnallisista syistä vuosittaista määrärahaa tiputetaan hieman aiemmasta.

Henkilöstöä koulutetaan ammattitaidon ja erikoisosaamisen vahvistamiseksi.

Häiriötilanteiden hallintaa harjoitellaan seudullisesti yhteistyössä alueen vesilaitosten kanssa. Häiriötilanteiden viestintään haetaan uusia teknisiä ratkaisuja.

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TOT 6/2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
<i>Vesi- ja viemärilaitos</i>					
Myyty vesimäärä, m ³	624 603	299 106	624 000	680 000	680 000
Vesijohtoa, m	464 244	465 044	468 000	468 000	468 000
Kulutuspaikkojen lkm (vesi)	2 891	2 884	2 890	2 890	2 890
Laskutettu jätevesimäärä, m ³	193 716	93 787	190 000	190 000	190 000
Jätevesiviemäriä, m	44 024	44 024	44 000	44 000	44 000
Sadevesiviemäriä, m	23 488	23 488	24 000	24 400	24 800
Sekaviemäriä, m	7 739	7 739	7 200	6 800	6 400
Kulutuspaikkojen lkm (jätevesi)	1 098	1 096	1 095	1 095	1 095

Investointiosa	TP-2023	TA-2024	TA2025	TS 2026	TS 2027
Vesi- ja viemärlaitos					
Vesilinjat ja vesihuolto					
Vesihuollon suunnittelu		-35 000	-20 000	-20 000	-20 000
Pohjoisosan paineenkorotusasema		-20 000			
Sadevesiviemärit	-39 900	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Jv-purkuputken virtausolosuhteet					
Siirtovesilinjan rakentaminen		-600 000	-100 000		
Taloliittymät	-33 081	-40 000	-35 000	-30 000	-30 000
Vesiverkoston saneeraus vuositta	-55 907	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Vesimittareiden uusiminen	-21 780	-20 000	-20 000	-30 000	-30 000
Jätevesiviemärit	-235 928	-200 000	-150 000	-150 000	-150 000
Jätevesipumppaamojen kunnostus	-4 694	-25 000	-20 000	-20 000	-20 000
Jätevedenpuhdistamon saneeraus					
Vesitorin korjaustyöt					
Vesihuoltoavustukset					
Vuotovesiselvityksen päivitys	-22 404				
Vv-laitos tiedonsiirron kehittäminen	-10 411	-10 000			
Vesihuollon koneet					
Jätevedenpuhdistamon koneet	-12 415	-10 000	-12 000	-15 000	-12 000
Vesi- ja viemärlaitos, menot	-436 520	-1 025 000	-422 000	-330 000	-327 000
Vesi- ja viemärlaitos, tulot	0	0	0	0	0

VESIHUOLLON TASEYKSIKÖN SISÄLLÄ LASKENALLISESTI ERIYTETTY HULEVEDEN VIEMÄRÖINTI

TULOSLASKELMA (sisältää ulkoiset ja sisäiset erät)	TP 2023	TA 2023	LTK 2024	TA 2025	Muutos %	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	36						
Valmistus omaan käyttöön							
Liiketoiminnan muut tuotot							
Materiaalit ja palvelut	-7 995	-9 781	-9 994	-9 994	2,2	-9 994	-9 994
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-760	-2 050	-2 050	-2 050	0,0	-2 050	-2 050
Palvelujen ostot	-7 235	-7 731	-7 944	-7 944	2,8	-7 944	-7 944
Henkilöstökulut	-2 094	-830	-4 138	-4 138	398,6	-4 217	-4 300
Poistot ja arvonalentumiset	-18 417	-18 694	-19 497	-19 497	4,3	-19 497	-19 497
Liiketoiminnan muut kulut							
Liikealijäämä	-28 470	-29 305	-33 629	-33 629	14,8	-33 708	-33 791
Rahoitustuotot ja -kulut							
Korvaus jäännöspääomasta	-4 197	-4 197	-4 197	-4 197	0,0	-4 197	-4 197
Tilikauden alijäämä	-32 667	-33 502	-37 826	-37 826	12,9	-37 905	-37 988

RAHOITUSLASKELMA (sisältää ulkoiset ja sisäiset erät)	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	TA 2025	Muutos %	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA							
Liikealijäämä	-28 470	-29 305	-33 629	-33 629	14,8	-33 708	-33 791
Poistot ja arvonalentumiset	18 417	18 694	19 497	19 497	4,3	19 497	19 497
Rahoitustuotot ja -kulut	-4 197	-4 197	-4 197	-4 197	0,0	-4 197	-4 197
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA							
Investointimenot	-38 796	-30 000	-15 000	-15 000	-50,0	-15 000	-15 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-53 046	-44 808	-33 329	-33 329	-31	-33 408	-33 491
RAHAVAROJEN MUUTOS	-53 046	-44 808	-33 329	-33 329	-25,6	-33 408	-33 491

INVESTOINTIOSA	TP 2022	TA 2023	LTK 2024	TA 2024	Muutos %	TS 2025	TS 2026
Huleveden viemäröinti							
Sadevesiviemärit	-38 796	-30 000	-15 000	-15 000	-50,0	-15 000	-15 000
Huleveden viemäröinti, menot yhteensä	-38 796	-30 000	-15 000	-15 000	-50,0	-15 000	-15 000

3.2. KÄYTTÖTALOUS TULOSALUEITTAIN / valtuustoon nähden sitova taso

(ulkoiset ja sisäiset)

YLEISHALLINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	572 517	233 460	214 978	-7,9	214 978	-7,9	208 518	223 518
Toimintakulut	-3 075 803	-3 111 127	-3 032 098	-2,5	-3 017 668	-2,2	-2 998 158	-3 041 032
TOIMINTAKATE	-2 503 285	-2 877 667	-2 817 120	-2,1	-2 802 690	-2,6	-2 789 640	-2 817 514
ELINKEINOJEN KEHITTÄMINEN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	28 223	21 400	25 600	19,6	25 600	19,6	25 600	25 600
Toimintakulut	-291 769	-271 934	-279 486	2,8	-279 486	2,8	-281 123	-282 794
TOIMINTAKATE	-263 546	-250 534	-253 886	1,3	-253 886	1,3	-255 523	-257 194
MAATALOUSHALLINTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	66 556	79 991	88 401	10,5	88 401	10,5	88 401	88 401
Toimintakulut	-193 184	-234 188	-240 946	2,9	-240 946	2,9	-245 043	-249 220
TOIMINTAKATE	-126 628	-154 197	-152 545	-1,1	-152 545	-1,1	-156 642	-160 819
TYÖLLISYYDEN HOITAMINEN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	55 987	79 500	0	-100,0	0	-100,0	0	0
Toimintakulut	-869 775	-971 951	-1 752 531	80,3	-1 752 531	80,3	-1 778 265	-1 804 815
TOIMINTAKATE	-813 788	-892 451	-1 752 531	96,4	-1 752 531	96,4	-1 778 265	-1 804 815
HYVINVOINNIN JA TERV. EDISTÄMIN	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	14 444	0	0		0		0	0
Toimintakulut	-923 884	-953 925	-1 072 242	12,4	-1 072 242	12,4	-1 032 880	-1 054 089
TOIMINTAKATE	-909 440	-953 925	-1 072 242	12,4	-1 072 242	12,4	-1 032 880	-1 054 089
HALLINTO SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintakulut	-108 438	-121 738	-118 116	-3,0	-118 116	-3,0	-119 963	-121 849
TOIMINTAKATE	-108 438	-121 738	-118 116	-3,0	-118 116	-3,0	-119 963	-121 849
VARHAISKASVATUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	324 946	172 689	171 200	-0,9	171 200	-0,9	171 200	171 200
Toimintakulut	-5 741 141	-5 748 518	-6 090 191	5,9	-6 090 191	5,9	-6 162 266	-6 235 787
TOIMINTAKATE	-5 416 195	-5 575 829	-5 918 991	6,2	-5 918 991	6,2	-5 991 066	-6 064 587
PERUSOPETUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	655 850	616 302	502 220	-18,5	502 220	-18,5	502 220	502 220
Toimintakulut	-8 116 440	-8 194 692	-8 366 149	2,1	-8 406 470	2,6	-8 458 441	-8 552 582
TOIMINTAKATE	-7 460 591	-7 578 390	-7 863 929	3,8	-7 904 250	4,3	-7 956 221	-8 050 362
LUKIOKOULUTUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	41 975	41 975	24 500	-41,6	24 500	-41,6	24 500	24 500
Toimintakulut	-1 357 687	-1 385 521	-1 403 616	1,3	-1 403 616	1,3	-1 421 204	-1 439 142
TOIMINTAKATE	-1 315 712	-1 343 546	-1 379 116	2,6	-1 379 116	2,6	-1 396 704	-1 414 642
KANSALAIPOPISTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	172 304	131 700	92 100	-30,1	92 100	-30,1	92 100	92 100
Toimintakulut	-601 402	-584 333	-582 843	-0,3	-542 522	-7,2	-591 659	-600 649
TOIMINTAKATE	-429 098	-452 633	-490 743	8,4	-450 422	-0,5	-499 559	-508 549

SIVISTYSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	39 560	49 100	31 200	-36,5	31 200	-36,5	31 200	31 200
Toimintakulut	-782 045	-860 634	-876 178	1,8	-876 178	1,8	-881 630	-887 436
TOIMINTAKATE	-742 485	-811 534	-844 978	4,1	-844 978	4,1	-850 430	-856 236
NUORISOPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	165 936	157 400	125 900	-20,0	125 900	-20,0	125 900	125 900
Toimintakulut	-530 697	-516 773	-462 843	-10,4	-462 843	-10,4	-468 751	-474 775
TOIMINTAKATE	-364 761	-359 373	-336 943	-6,2	-336 943	-6,2	-342 851	-348 875
HALLINTO TEKPA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	34 996	45 245	19 630	-56,6	19 630	-56,6	19 630	19 630
Toimintakulut	-1 192 672	-404 457	-161 169	-60,2	-161 169	-60,2	-163 386	-165 648
TOIMINTAKATE	-1 157 676	-359 212	-141 539	-60,6	-141 539	-60,6	-143 756	-146 018
RAKENNUSVALVONTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	22 367	30 000	35 000	16,7	35 000	16,7	35 000	35 000
Toimintakulut	-143 920	-161 315	-159 645	-1,0	-159 645	-1,0	-161 934	-164 271
TOIMINTAKATE	-121 553	-131 315	-124 645	-5,1	-124 645	-5,1	-126 934	-129 271
TIET JA ALUEET	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	510 999	447 880	410 130	-8,4	410 130	-8,4	410 130	410 130
Valmistus omaan käyttöön	12 012	17 000	12 000	-29,4	12 000	-29,4	12 000	12 000
Toimintakulut	-1 268 340	-1 219 092	-1 269 829	4,2	-1 269 829	4,2	-1 278 930	-1 288 212
TOIMINTAKATE	-745 328	-754 212	-847 699	12,4	-847 699	12,4	-856 800	-866 082
KIINTEISTÖT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	6 621 748	6 610 811	6 849 161	3,6	6 849 161	3,6	6 849 161	6 849 161
Valmistus omaan	19 381	20 000	6 000	-70,0	6 000	-70,0	6 000	6 000
Toimintakulut	-4 682 179	-4 422 454	-4 585 704	3,7	-4 585 704	3,7	-4 508 816	-4 409 392
TOIMINTAKATE	1 958 950	2 208 357	2 269 457	2,8	2 269 457	2,8	2 346 345	2 445 769
LIIKUNTAPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	280 557	282 750	290 550	2,8	290 550	2,8	290 550	290 550
Toimintakulut	-1 349 366	-1 344 929	-1 373 664	2,1	-1 373 664	2,1	-1 381 431	-1 389 351
TOIMINTAKATE	-1 068 810	-2 145 293	-1 083 114	2,0	-1 083 114	2,0	-1 090 881	-1 098 801
VESI- JA VIEMÄRILAITOS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 808 289	1 858 510	1 869 880	0,6	1 869 880	-0,6	1 959 880	1 939 880
Valmistus omaan käyttöön	8 091	14 000	0	-100,0	0	-100,0	0	0
Toimintakulut	-1 185 009	-1 169 821	-1 268 492	8,4	-1 268 492	8,4	-1 274 225	-1 280 076
TOIMINTAKATE	631 371	702 689	601 388	-14,4	601 388	-14,4	685 655	659 804
RAPORTTI YHTEENSÄ	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	Ero%	TA 2025	Ero%	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	11 417 254	10 858 713	10 750 450	-1,0	10 750 450	0,1	10 833 990	10 828 990
Valmistus omaan käyttöön	39 485	51 000	18 000	-64,7	18 000	-64,7	18 000	18 000
Toimintakulut	-32 413 751	-31 677 402	-33 095 742	4,5	-33 081 312	4,4	-33 208 105	-33 441 120
TOIMINTAKATE	-20 957 012	-20 767 689	-22 327 292	7,5	-22 312 862	7,4	-22 356 115	-22 594 130

3.3. TULOSLASKELMA (ulkoiset)

Tuloslaskelma/ulkoinen	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Ero %	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 764 318	2 786 859	2 762 353	-0,9	2 845 953	2 840 953
Maksutuotot	481 508	512 400	501 200	-2,2	501 200	501 200
Tuot ja avustukset	938 493	581 716	327 610	-43,7	327 610	327 610
Muut toimintatuotot	2 656 275	2 420 600	2 382 990	-1,6	2 382 990	2 382 990
Toimintatuotot	6 840 594	6 301 575	5 974 153	-5,2	6 057 753	6 052 753
Valmistus omaan käyttöön	39 485	51 000	18 000	-64,7	18 000	18 000
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-14 096 731	-14 352 329	-14 217 608	-0,9	-14 471 506	-14 775 491
Palkat ja palkkiot	-11 235 775	-11 501 305	-11 490 612	-0,1	-11 700 344	-11 954 539
Henkilösivukulut	-2 860 956	-2 851 024	-2 726 996	-4,4	-2 771 162	-2 820 952
Eläkekulut	-2 415 399	-2 499 701	-2 338 305	-6,5	-2 375 051	-2 416 478
Muut henkilösivukulut	-445 557	-351 323	-388 691	10,6	-396 111	-404 474
Palvelujen ostot	-8 128 393	-7 457 724	-8 383 347	12,4	-8 414 909	-8 465 509
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 352 868	-3 114 458	-3 249 803	4,3	-3 249 803	-3 249 803
Avustukset	-1 266 767	-1 304 151	-1 541 491	18,2	-1 481 491	-1 481 491
Muut toimintakulut	-992 333	-891 602	-912 766	2,4	-814 159	-692 589
Toimintakulut	-27 837 091	-27 120 264	-28 305 015	4,4	-28 431 868	-28 664 883
TOIMINTAKATE	-20 957 012	-20 767 689	-22 312 862	7,4	-22 356 115	-22 594 130
Verotulot	14 758 590	14 593 000	14 912 000	2,2	15 691 000	15 878 000
Valtionosuudet	9 840 022	9 261 052	9 573 653	3,4	10 020 000	9 902 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	7 494	6 658	6 038	-9,3	5 399	4 760
Muut rahoitustuotot	1 504 121	1 185 636	1 152 905	-2,8	1 152 905	1 152 905
Korkokulut	-625 316	-685 000	-582 000	-15,0	-682 000	-932 000
Muut rahoituskulut	-53 699	-45 294	-54 100	19,4	-54 100	-54 100
Rahoitustuotot ja -kulut	832 600	462 000	522 843	13,2	422 204	171 565
VUOSIKATE	4 474 202	3 548 363	2 695 634	-24,0	3 777 089	3 357 435
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 844 778	-3 470 286	-3 406 489	-1,8	-3 359 523	-3 348 973
Arvonalentumiset	-79 771	0	-30 000		0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-3 924 549	-3 470 286	-3 436 489	-1,0	-3 359 523	-3 348 973
TILIKAUDEN TULOS	549 653	78 077	-740 855	-1 048,9	417 566	8 462
Poistoeron muutos	17 189	17 236	17 189	-0,3	17 189	17 189
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	566 842	95 313	-723 666	-859,2	434 755	25 651

3.4. TULOSLASKELMA (ulkoiset ja sisäiset)

Tuloslaskelma /ulkoinen ja sisäinen	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Ero %	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 764 318	2 786 859	2 762 353	-0,9	2 845 953	2 840 953
Maksutuotot	481 508	512 400	501 200	-2,2	501 200	501 200
Tuet ja avustukset	938 493	581 716	327 610	-43,7	327 610	327 610
Muut toimintatuotot	2 656 275	2 420 600	2 382 990	-1,6	2 382 990	2 382 990
Toimintatuotot	6 840 594	6 301 575	5 974 153	-5,2	6 057 753	6 052 753
Valmistus omaan käyttöön	39 485	51 000	18 000	-64,7	18 000	18 000
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-14 096 731	-14 352 329	-14 217 608	-0,9	-14 471 506	-14 775 491
Palkat ja palkkiot	-11 235 775	-11 501 305	-11 490 612	-0,1	-11 700 344	-11 954 539
Henkilösivukulut	-2 860 956	-2 851 024	-2 726 996	-4,4	-2 771 162	-2 820 952
Eläkekulut	-2 415 399	-2 499 701	-2 338 305	-6,5	-2 375 051	-2 416 478
Muut henkilösivukulut	-445 557	-351 323	-388 691	10,6	-396 111	-404 474
Palvelujen ostot	-8 128 393	-7 457 724	-8 383 347	12,4	-8 414 909	-8 465 509
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 352 868	-3 114 458	-3 249 803	4,3	-3 249 803	-3 249 803
Avustukset	-1 266 767	-1 304 151	-1 541 491	18,2	-1 481 491	-1 481 491
Muut toimintakulut	-992 333	-891 602	-912 766	2,4	-814 159	-692 589
Toimintakulut	-27 837 091	-27 120 264	-28 305 015	4,4	-28 431 868	-28 664 883
TOIMINTAKATE	-20 957 012	-20 767 689	-22 312 862	7,4	-22 356 115	-22 594 130
Verotulot	14 758 590	14 593 000	14 912 000	2,2	15 691 000	15 878 000
Valtionosuudet	9 840 022	9 261 052	9 573 653	3,4	10 020 000	9 902 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	7 494	6 658	6 038	-9,3	5 399	4 760
Muut rahoitustuotot	1 504 121	1 185 636	1 152 905	-2,8	1 152 905	1 152 905
Korkokulut	-625 316	-685 000	-582 000	-15,0	-682 000	-932 000
Muut rahoituskulut	-53 699	-45 294	-54 100	19,4	-54 100	-54 100
Rahoitustuotot ja -kulut	832 600	462 000	522 843	13,2	422 204	171 565
VUOSIKATE	4 474 202	3 548 363	2 695 634	-24,0	3 777 089	3 357 435
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 844 778	-3 470 286	-3 406 489	-1,8	-3 359 523	-3 348 973
Arvonalentumiset	-79 771	0	-30 000		0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-3 924 549	-3 470 286	-3 436 489	-1,0	-3 359 523	-3 348 973
TILIKAUDEN TULOS	549 653	78 077	-740 855	-1 048,9	417 566	8 462
Poistoeron muutos	17 189	17 236	17 189	-0,3	17 189	17 189
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	566 842	95 313	-723 666	-859,2	434 755	25 651

3.5. RAHOITUSLASKELMA (ulkoiset)

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Ero %□	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	4 474 202	3 548 363	2 695 634	-24,0	3 777 089	3 357 435
Tulorahoituksen korjauserät	657 307	0	0		0	0
	5 131 508	3 548 363	2 695 634	-24,0	3 777 089	3 357 435
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointi menot	-3 683 656	-2 340 000	-1 592 000	-32,0	-7 161 000	-13 231 000
Rahoitusosuuden investointimenoihin	311 980	100 000	100 000	0,0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	3 180 915	0	0		0	0
	-190 762	-2 240 000	-1 492 000	-33,4	-7 161 000	-13 231 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	4 940 746	1 308 363	1 203 634	-8,0	-3 383 911	-9 873 565
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
Antolainauksen						
Antolaisaamisten lisäys	0	0	0		0	0
Antolainasaamisten vähennys	3 799	34 520	31 956	-7,4	31 956	31 956
	3 799	34 520	31 956	-7,4	31 956	31 956
Lainakannan						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	574 600	0	0		4 800 000	11 300 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 302 916	-1 750 384	-1 600 384	-8,6	-1 721 609	-2 125 334
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 500 000	0	0		0	0
	-5 228 316	-1 750 384	-1 600 384	-8,6	3 078 391	9 174 666
Toimeksiantojen varojen ja pääomien	291	0	0		0	0
Saamisten muutos	739 416	0	0		0	0
Korottomien velkojen muutos	-640 347	0	0		0	0
	99 360	0	0		0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-5 125 157	-1 715 864	-1 568 428	-8,6	3 110 347	9 206 622
RAHAVAROJEN MUUTOS	-184 410	-407 501	-364 794	-10,5	-273 564	-666 943
RAHAVARAT 31. 12.	8 963 591					
1. 1.	9 148 001	-184 410				

3.6. INVESTOINNIT

Valtuustoon nähden sitova taso on merkitty vaakasuoralla huomiovärillä.

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kaupunginhallitus						
Maa-alueet						
Maan hankinta, menot	-350 000		0	0	0	0
Maan myynti, tulot	891		0	0	0	0
Maa-alueet, menot yhteensä	-350 000	0	0	0	0	0
Maa-alueet, tulot yhteensä	891	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Karavaanialueen kehittäminen, menot	-29 710		0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet, menot yhteensä	-29 710	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet, tulot yhteensä	0	0	0	0	0	0
Koneet ja laitteet						
Asianhallintajärjestelmä	-12 238		0	0	0	0
Koneet ja laitteet, menot yhteensä	-12 238	0	0	0	0	0
Koneet ja laitteet, tulot yhteensä	0	0	0	0	0	0
Sijoitukset ja muut pitkävaikutteiset menot						
Hovin alueen valokuidun runkoverkko, menot	0		0	0	0	0
Hovin alueen valokuidun runkoverkko, tulot	1 427		0	0	0	0
Osakkeiden osto ja myynti						
Osakkeiden osto, menot	-37 826					
Osakkeiden myynti, tulot	2 866 331					
Sijoitukset ja muut pitkävaik.menot yhteensä	-37 826	0	0	0	0	0
Sijoitukset ja muut pitkävaik. tulot yhteensä	2 867 758	0	0	0	0	0
Kaupunginhallitus						
Menot / Määräraha yhteensä	-429 774	0	0	0	0	0
Tulot / Tuloarvio yhteensä	2 868 649	0	0	0	0	0
Netto	2 438 875	0	0	0	0	0

Sivistyslautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Urheilukentän perusparannus, menot	-525 878	0				
Urheilukentän perusparannus, tulot	119 000	0				
Kiinteät rakenteet ja laitteet, menot yhteensä	-525 878	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet, tulot yhteensä	119 000	0	0	0	0	0
Koneet ja laitteet						
Varhaiskasvatus kalusto	-8 895	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Lukion kalusto	-23 465	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000	-17 000
Perusopetuksen kalusto	-22 515	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Koneet ja laitteet, menot yhteensä	-54 875	-37 000	-37 000	-37 000	-37 000	-37 000
Koneet ja laitteet, tulot yhteensä	0	0	0	0	0	0
Sivistyslautakunta						
Menot / Määräraha yhteensä	-580 753	-37 000	-37 000	-37 000	-37 000	-37 000
Tulot / Tuloarvio yhteensä	119 000	0	0	0	0	0
Netto	-461 753	-37 000	-37 000	-37 000	-37 000	-37 000

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Tekninen lautakunta						
Rakennusvalvonta						
Rakennuslupien digitointi	0	-12 000	-12 000	-12 000	-12 000	
Kiinteistöveroprojekti	-64 664	-100 000		-100 000	-50 000	-50 000
Rakennusvalvonta, menot yhteensä	-64 664	-112 000	-12 000	-112 000	-62 000	-50 000
Rakennusvalvonta, tulot yhteensä	0	0	0	0	0	0
Kiinteistöt						
Kiinteistöautomaation päivitys	0	-16 000	-16 000	-30 000	-20 000	0
Kiinteistöjen sisäilma- ja kuntoselvitykset	-42 042	-15 000	-15 000	0	0	0
Kaupungin varikon muutostyöt			0	0	-25 000	0
Kaupungintalon korjaukset	-187 904	-75 000	-45 000	-60 000	-50 000	0
Lassi-Pekan purku ja paik. alueen rakentaminen	-15 978	0				
Eläinlääkäreiden tilat	-75 454					
Väistötilavaraus	-279 253	0	0	0	0	0
Ennalta arvaamattomat korjaustyöt	-71 750	-40 000	0	0	0	0
Satumetsän päiväkot	0	-30 000	0	0	0	0
Sisäilmakorjaukset		-50 000	-100 000	-50 000	-50 000	0
Sähköautojen latauspisteiden toteuttaminen			-15 000	-15 000		
Terveyskeskuksen korjaukset	-13 514	-15 000	-15 000	-15 000	-65 000	-15 000
Paloasema						-20 000
Virranrannan peruskorjauksen 4. vaihe, menot	-747 295	0	0	0	0	0
Virranrannan peruskorjauksen 4. vaihe, tulot	191 553	0	0	0	0	0
Leasing-kohteiden lunastus			0	-80 000	-200 000	0
Leivosen toimenpiteet	-5 518	-20 000	-23 000	-20 000		
Lukion A-rakennus	0	-65 000	0	-30 000	0	0
Kyläkoulujen kunnostus	-4 589		0	-15 000	0	0
Lukion korjaus, vesikatto	-106 425	0	0	0	0	0
Koulukeskus yleis-, hankesuunnitelma	-33 110	-300 000	-300 000	-150 000	0	0
Koulukeskus perusk, rakentaminen			0	-5 000 000	-10 000 000	-3 000 000
Jää-, liikunta-, uimahallin ja nuor.talon kunnostus	-65 860	-15 000	-60 000	-20 000	-2 000 000	
Liikuntahallin korjaustyöt	0	0	0	0	-30 000	
Kulttuuritalon korjaukset	-61 899	-40 000	-50 000	0	-50 000	
Museon rakennusten korjaus			-15 000	-15 000		
Käsityökeskuksen korjaukset				-15 000		
Kiinteistöt, menot yhteensä	-1 710 591	-681 000	-654 000	-5 515 000	-12 490 000	-3 035 000
Kiinteistöt, tulot yhteensä	191 553	0	0	0	0	0

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Vesi- ja viemärilaitos						
Vesilinjat ja vesihuolto						
Vesihuollon suunnittelu	0	-35 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Paineenkorotusasema	0	-20 000	0	0	0	0
Sadevesiviemärit	-39 900	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Siirtovesilinjan rakentaminen		-600 000	-80 000	0	0	0
Taloliittymät	-33 081	-40 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Vesiverkoston saneeraus vuosittain	-55 907	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Vesimittareiden uusiminen	-21 780	-20 000	-20 000	-30 000	-30 000	-30 000
Jätevesiviemärit	-235 928	-200 000	-150 000	-150 000	-150 000	-150 000
Vesihuollon muut kiinteät rakenteet						
Jätevesipumppaamojen kunnostus	-4 694	-25 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Jätevedenpuhdistamon saneeraus	0					
Vesitornin korjaustyöt	0	0	0	0	0	0
Vesivuotoselvityksen päivittäminen	-22 404	0	0	0	0	0
Vv-laitos tiedonsiirron kehittäminen	-10 411	-10 000	0	0	0	0
Vesihuollon koneet	0		0	0	0	0
Jätevedenpuhdistamon koneet	-12 415	-10 000	-12 000	-15 000	-12 000	-12 000
Vesi- ja viemärilaitos, menot yhteensä	-436 520	-1 025 000	-397 000	-330 000	-327 000	-327 000
Vesi- ja viemärilaitos, tulot yhteensä	0	0	0	0	0	0
Tekninen lautakunta						
Menot / Määräraha yhteensä	-2 673 132	-2 303 000	-1 555 000	-7 124 000	-13 194 000	-3 617 000
Tulot / Tuloarvio yhteensä	191 553	100 000	100 000	0	0	0
	-2 481 579	-2 203 000	-1 455 000	-7 124 000	-13 194 000	-3 617 000
KOKO KAUPUNKI / INVESTOINNIT YHTEENSÄ:						
MENOMÄÄRÄRAHAT YHTEENSÄ	-3 683 658	-2 340 000	-1 592 000	-7 161 000	-13 231 000	-3 654 000
TULOARVIOT YHTEENSÄ	3 179 202	100 000	100 000	0	0	0
NETTO	-504 456	-2 240 000	-1 492 000	-7 161 000	-13 231 000	-3 654 000

VUODEN 2025 INVESTOINTIEN PERUSTELUT

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuhenkilö sivistystoimen vastaava

Koneet ja laitteet

Digitaaliset oppimispelit ja -välineet sekä leikkivälineistöä päiväkoteihin ja perhepäivähoitoon 10 000 euroa. Lukion kalustohankinta sisältää lukiolaisille hankittavat tietokoneet ohjelmistoineen ja mahdollisesti YO-tutkintoon liittyvät palvelinkoneet, 17 000 euroa. Perusopetuksen ict-hankinnat (tietokoneita, projektoreita ja oheistarvikkeita) 10 000 euroa

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Rakennustarkastaja

Rakennuslupien digitointi

Digitointiprojektin käynnistäminen keskusarkiston ohjeistuksen ja valmiuden mukaisesti. 12 000 euroa

Kiinteistöt

Vastuhenkilö: Kiinteistöpäällikkö

Kiinteistöjen sisäilma ja kuntoselvitykset

Pidetään varaus, yksilöityä kohdetta ei vielä tiedossa. 15 000 euroa.

Kiinteistöautomaation päivitys

Automaatiojärjestelmäpäivitykset Kulttuuritalo v. 2025. Salkku A kohde. Varaosat hyödynnettävissä muissa kohteissa. 16 000 euroa

Kaupungintalon korjaukset

Toimistotilojen tiivistys- ja pintakorjaukset. Julkisivukorjauksia. Salkku A kohde. 45 000 euroa.

Sisäilmakorjaukset

Koulukohteiden sisäilmakorjaukset turvaavana toimenpiteenä. 100 000 euroa.

Terveyskeskuksen korjaukset

Vuosittaiset korjaukset ja laitehankinnat, salkku C. HVA:n vuokratilat tulee pitää sopimuksen mukaisella tasolla 15 000 euroa.

Leasing-kohteiden lunastus

Vuonna 2026 yhteensä 80.000 euroa (ESCO-hankkeet), vuonna 2027 Luupuveden koulu 200.000 euroa. Vuonna 2029 yhteensä 77.884,37 (ESCO-hankkeet) ja 248.900,00 (UUSI PALOASEMA).

Leivosen toimenpiteet

43 000 euroa, jos liittymämuutokset toteutetaan vuosien 2025–2026 aikana ja rakennus saadaan täysin kylmäksi, salkku E. 43 000 euroa.

Koulukeskuksen yleis-, hanke- ja rakennussuunnittelu

Kouluratkaisun suunnittelumääräraha. Rakennussuunnittelun edistäminen valtuuston päättämän hankesuunnitelman perusteella. 300 000 euroa.

Jää-,liikunta-, uimahallin ja nuorisotalon kunnostus

Uimahallin lattian kunnostus miesten puolella, Uimahallin IV-kunnostus+järjestelmän puhdistus. 60 000 € Salkku B

Kulttuuritalon korjaukset

Valaisimien vaihtoa jatketaan Kiurusalin puolella 2025, salkku A. 50 000 euroa.

Museon rakennusten korjaus

Museon rakennusten korjaustyöt 15 000 euroa. Salkku A

Tiet ja alueet

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Asemakaavan saneeraus

Kiinteistöjen myyntejä mahdollistava kaavasaneeraus. 12 000 euroa.

Teollisuusalueiden maa-alueen kaavoitus

Vt 27 biokaasulaitoksen liittymäjärjestelyiden toteutus vuonna 2025. Suunnittelutyö tehty yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa vuonna 2024. 140 000 euroa.

Katupäällysteiden uusiminen

Päällystekorjauksia toteutetaan vuonna 2025. 20 000 euroa. Niemistenkadun ja Karhuntien päällystys toteutetaan vuoden 2026 ohjelmassa.

Asuntokatuja korjaus

Lounajantie katurakenteet ja kuivatus välillä Hovintie-Veräjätie vesijohto- ja viemärisaneerauksen yhteydessä. 100 000 euroa.

Karhuntien katurakenteet ja kuivatus vesijohto- ja viemärisaneerauksen yhteydessä. 100 000 euroa.

Yksityistiet (perusparannuskohteet)

Yksityisteiden parantamishankkeet. Valtio on leikannut avustusmäärärahojaan. Osa hankkeista jäänee ilman valtion avustusosuutta. Näissä hankkeissa kaupungin avustusosuutta voidaan nostaa siten, että tiekuntien omavastuuosuus säilyy entisen mukaisena. 40 000 euroa.

Tievalaistus

Led-vaihtoja vuosittain. 10 000 euroa.

Vesi- ja ympäristöhankkeet

Vesistökuunnostukset yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. 20 000 euroa.

Osmangin pohjapatohanke

Khall 11.9.2023 päätöksen mukaan kaupunki sitoutuu pohjapatohankkeen toteuttamiseen. Nettokustannus 50 000 euroa. Toteutusajankohta riippuu Avin lupakäsittelystä

Vesi- ja viemärilaitos

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Vesihuollon suunnittelu

Yleis- ja rakennussuunnitelmien laadinta, riskienhallinta, valmius- ja varautuminen. 20 000 euroa

Siirtovesilinjan rakentaminen

Siirtovesilinjan toteutus Pyhäjärven suuntaan. SLK sitoutunut rakentamiskustannuksiin 25 % osuudella. Varaudutaan urakan viimeisiin maksueriin vuoden 2025 puolella. 80 000 euroa.

Sadevesiviemärit

Verkoston rakentaminen ja hulevesien hallinta. 15 000 euroa.

Taloliittymät

Taloliittymien toteutus vuonna 2025. Määrä on vähenevä aiempiin vuosiin nähden. 30 000 euroa

Vesiverkoston saneeraus vuosittain

Vuosittainen verkostosaneeraus, 50 000 euroa

Vesimittareiden uusiminen

Mittarikannan uusintaa vuosittain, 20 000 euroa

Jätevesiviemärit

Lupavelvoitteiden mukainen saneeraus ja vuotovesien vähentäminen. Lounajantie välillä Hovintie – Veräjäpolku, vuotovesiselvityksen mukaiset muut kohteet, 150 000 euroa

Jätevesipumppaamoiden kunnostus

Verkoston ja laitteiden päivittäminen. 20 000 euroa.

Jätevedenpuhdistamon koneet ja laitteet

Kompressorit, pumput vuosina 2025–2026. 12 000 euroa

3.7. POISTOSUUNNITELMA

	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto/ 5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	3–5 vuotta
Perustamis- ja järjestelymenot	3 vuotta Tasesuositus: kuluksi
Tutkimus- ja kehittämismenot	
ATK-ohjelmat	
- laaja ohjelmat	5 vuotta
- muut ohjelmat	3 vuotta
Muut menot	3–20 vuotta
- esim. rahoitusosuudet muiden yhteisöjen pysyvien vast. hankintamenoihin meillä yksityistiet 20 v.)	
- tavanomaista suuremmat kaavoitusmenot (5 vuotta)	
 Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
 Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto/
Hallinto- ja laitosrakennukset	
- kiviset	50 vuotta
- puiset	40 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	
- kiviset	30 vuotta
- puiset	20 vuotta
Talousrakennukset	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	
- kiviset	50 vuotta
- puiset	40 vuotta
Asuinrakennukset	40 vuotta
Muut rakennukset	40 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Kadut, tiet	25 vuotta
Tori	30 vuotta
Puistot, urheilu- ja piha-alueet, sillat	20 vuotta
Laiturit	10 vuotta
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	40 vuotta
Vedenottamo	50 vuotta
Vesilaitoksen ja puhdistamon koneet	10–50 vuotta
Vesistöjen kunnostus	20 vuotta
Ulkovalaistus, sähköjohdot, muuntoasemat	20 vuotta
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10 vuotta
Muut kaapeliverkot	15 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet, hissit ja rakenteet	15 vuotta
Koneet ja kalusto	Tasapoisto/
Kuljetusvälineet	5 vuotta
Liikkuvat työkoneet	5 vuotta
Muut raskaat koneet	10 vuotta
Muut kevyet koneet	5 vuotta
Atk-laitteet	3–5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	3–5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	
Luonnonvarat	Käytön mukaan
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa
 Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa
 Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa
Pienhankintojen aktivointiraja 10.000 euroa.	

Liitteet

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUOSILLE 2025 -2027

(henkilötyövuosia)

	TA 2023	TA 2024	TA2025	TS 2026	TS 2027
YLEISPALVELUKESKUS					
Yleishallinto					
Kaupunginjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Hallinto- ja talousjohtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Taloussihteeri	1,00	1,25	1,00	1,00	1,00
Kaupunginjohtajan sihteeri	1,30	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistos sihteeri	1,80	1,80	2,10	2,10	2,10
Määräaikainen toimistos sihteeri	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00
Palkkasihteeri	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Arkistosihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Pääkirjanpitäjä	1,00	1,42	1,17	1,00	1,00
Laskentasihteeri	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Ruokapalvelupäällikkö	0,83	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleisten palvelujen päällikkö	0,00	0,83	0,35	0,83	0,83
Työsuojelupäällikkö	0,17	0,17	0,17	0,17	0,17
Harjoittelija	0,17	0,00	0,00	0,00	0,00
Laitoshuoltaja	0,00	0,03	0,03	0,03	0,03
<i>Yleishallinto yhteensä</i>	<i>14,27</i>	<i>14,50</i>	<i>12,82</i>	<i>13,13</i>	<i>13,13</i>
Elinkeinojen kehittäminen					
Yritysneuvoja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistos sihteeri	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
<i>Elinkeinojen kehittäminen yhteensä</i>	<i>1,20</i>	<i>1,20</i>	<i>1,20</i>	<i>1,20</i>	<i>1,20</i>
Maaseutuhallinto (yhteistoiminta-alue)					
Maataloussihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Maaseutus sihteeri	4,00	3,00	3,00	3,00	3,00
<i>Maaseutuhallinto yhteensä</i>	<i>5,00</i>	<i>4,00</i>	<i>4,00</i>	<i>4,00</i>	<i>4,00</i>
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen					
Hyvinvointikoordinaattori	0,00	0,00	0,30	0,30	0,30
<i>Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,30</i>	<i>0,30</i>	<i>0,30</i>
YLEISPALVELUKESKUS YHTEENSÄ	20,47	19,70	18,32	18,63	18,63

	TA 2023	TA2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
OPETUS- JA SIVISTYSPALV. KESKUS					
Varhaiskasvatus					
<i>Päivähoidon hallinto</i>					
Varhaiskasvatuksen johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistosihtööri	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
<i>Perhepäivähoito</i>					
Perhepäivähoidon ohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Perhepäivähoitaja (omassa kodissa)	12,00	14,00	14,00	14,00	14,00
Perhepäivähoitaja (perheessä/ työparina)	3,00	6,00	6,00	6,00	6,00
<i>Ryhmäperhepäivähoito</i>					
Ryhmäperhepäivähoitaja	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Lastenhoitaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Erityispäivähoito</i>					
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Ryhmäavustaja	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
<i>Kuorevirran päiväkotii</i>					
Päiväkodin johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Opettaja	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Lastenhoitaja	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Päiväkotiapulainen	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
<i>Satumetsän päiväkotii</i>					
Päiväkodin johtaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Opettaja	10,00	11,00	11,00	11,00	11,00
Lastenhoitaja	14,00	19,00	19,00	19,00	19,00
Päiväkotiapulainen	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Varhaiskasvatus yhteensä	66,20	77,20	77,20	77,20	77,20

	TA 2023 Lv 2022 - 2023	TA 2024 Lv 2023 - 2024	TA2025 Lv 2024 - 2025	TS 2026 Lv 2024 - 2025	TS 2027 Lv 2024 - 2025
Hallinto					
Sivistystoimen vastaava	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Toimistosiihteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Hallinto yhteensä	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40
Perusopetus					
<i>Hallinto</i>					
Rehtori	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
Koulusihteeri	1,70	1,70	1,70	1,70	1,70
<i>Esiopetus</i>					
Esiluokanopettaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Perusopetus</i>					
Luokanopettaja	26,00	24,50	24,00	23,00	23,00
Lehtori	13,51	13,41	13,41	13,00	13,00
Tuntiopettaja	4,76	5,62	5,62	5,00	5,00
Koulunkäynninohjaaja	6,84	6,37	6,37	6,00	6,00
<i>Erityisopetus</i>					
Rehtori	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Erityisluokanopettaja	6,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Erityisopettaja	2,75	2,80	2,80	2,80	2,80
Lehtori	0,71	0,97	0,97	0,97	0,97
Koulusihteeri	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Koulunkäynninohjaaja	7,11	6,06	6,06	5,00	5,00
<i>Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta</i>					
Koulunkäynninohjaaja	2,55	2,88	2,80	2,80	2,80
<i>Ammatillinen opetus</i>					
Koulukuraattori	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koulupsykologi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Perusopetus yhteensä	75,23	73,61	73,03	69,57	69,57
Lukiokoulutus					
<i>Hallinto</i>					
Rehtori	0,60	0,60	0,60	0,60	0,60
Koulusihteeri	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
<i>Lukio-opetus</i>					
Lehtori	9,70	9,00	9,00	9,00	9,00
Laaja-alainen erityisopettaja	0,20	0,20	0,20	0,20	0,20
Lukiokoulutus yhteensä	10,80	10,10	10,10	10,10	10,10
Kansalaisopisto					
Rehtori	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Tekstiilityönopettaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistosiihteeri	1,10	1,10	1,10	1,10	1,10
Kansalaisopisto yhteensä	3,10	3,10	3,10	3,10	3,10

	TA 2023	TA2024	TS 2025	TS 2026	TS 2026
<i>Kirjasto</i>					
Kirjastonjohtaja	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Kirjastonhoitaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kirjastosihtööri	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Informaatikko	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistosihtööri	0,30	0,30	0,20	0,20	0,20
<i>Kulttuuritoimi</i>					
Kulttuurisihtööri	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Toimistosihtööri	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70
<i>Sivistyspalvelut yhteensä</i>	6,00	6,00	5,90	5,90	5,90
Vapaa-aikapalvelut					
<i>Nuorisopalvelut</i>					
Nuorisosihtööri	1,00	1,00	0,10	0,10	0,10
Nuoriso-ohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yksilövalmentaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Työvalmentaja	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Etsivän nuorisotyön ohjaaja	2,00	2,00	1,90	1,90	1,90
<i>Vapaa-aikapalvelut yhteensä</i>	8,00	8,00	7,00	7,00	7,00
OPETUS- JA SIVISTYSPALV.KESKUS					
YHTEENSÄ	170,73	179,41	177,73	174,27	174,27

TEKNINEN PALVELUKESKUS	TA 2023	TA 2024	TA2025	TS 2026	TS 2027
Hallinto					
Tekninen johtaja	1,00	0,80	0,60	0,60	0,60
Toimistosihiteeri	2,00	1,70	1,40	1,40	1,40
<i>Hallinto yhteensä</i>	<i>3,00</i>	<i>2,50</i>	<i>2,00</i>	<i>2,00</i>	<i>2,00</i>
Rakennusvalvonta					
Rakennustarkastaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Toimistosihiteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
<i>Rakennusvalvonta yhteensä</i>	<i>2,00</i>	<i>2,00</i>	<i>2,00</i>	<i>2,00</i>	<i>2,00</i>
Tiet ja alueet					
Maanmittausinsinööri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Vihertyönjohtaja	1,00	1,00			
Yhdyskuntateknikko	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Tekninen johtaja	0,00	0,00	0,20	0,20	0,20
Koneenkuljettaja, puistotyöntekijä	6,50	6,50	6,50	6,50	6,50
<i>Tiet ja alueet yhteensä</i>	<i>9,50</i>	<i>9,50</i>	<i>8,70</i>	<i>8,70</i>	<i>8,70</i>
	TA 2023	TA 2024	TA2025	TS 2026	TS 2027
Kiinteistöt					
Kiinteistöpäällikkö	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Tilapäinen rakennustyönvalvoja	0,50	0,50	0,00	0,00	0,00
Kiinteistönhoidon esimies	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Kiinteistönhoitaja	5,00	6,00	6,00	6,00	6,00
Ruuanjakaja-kiinteistönhoitaja	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siivoustyönohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Laitoshuoltaja	12,00	12,00	12,00	12,00	12,00
<i>Kiinteistöt yhteensä</i>	<i>21,50</i>	<i>21,50</i>	<i>21,00</i>	<i>21,00</i>	<i>21,00</i>
Liikuntapalvelut					
Liikuntasihiteeri	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Erityisliikunnanohjaaja	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Liikunnanohjaaja	3,77	3,77	3,70	3,70	3,70
Liikuntapaikkamestari	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikuntapaikkahoitaja	1,30	3,30	3,33	3,30	3,30
<i>Vesi- ja viemärilaitos yhteensä</i>	<i>8,07</i>	<i>9,07</i>	<i>9,03</i>	<i>9,00</i>	<i>9,00</i>
Vesi- ja viemärilaitos					
Työmaamestari	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Ammattimies	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
Putkiasentaja	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Tekninen johtaja	0,00	0,20	0,20	0,20	0,20
Toimistosihiteeri	0,00	0,30	0,30	0,30	0,30
<i>Vesi- ja viemärilaitos yhteensä</i>	<i>7,00</i>	<i>6,50</i>	<i>6,50</i>	<i>6,50</i>	<i>6,50</i>
TEKNINEN PALVELUKESKUS					
YHTEENSÄ	51,1	51,1	49,2	49,2	49,2
KOKO KAUPUNGIN HENKILÖSTÖ					
YHTEENSÄ	242,27	250,18	245,99	242,50	242,50

KIINTEISTÖ OY KIURUVEDEN KIURUNKULMA

TALOUSARVIO 2025

1. YLEISTÄ YHTIÖSTÄ

Toiminta-ajatus

Kiinteistö Oy Kiuruveden Kiurunkulma on Kiuruveden kaupungin 100 % omistama vuokrataloyhtiö.

Yhtiön toimiala on rakennuttaa, omistaa, hallita ja isännöidä kiinteistöjä, ostaa ja vuokrata alueita ja rakennuksia sekä antaa vuokralle kiinteistöjä ja huoneistoja. Lisäksi yhtiö voi ostaa ja omistaa asuinhuoneistoja, sekä arvopapereita.

Rakennukset ovat valmistuneet vv. 1958–2014. Tavoitteena on tarjota terveellisiä ja turvallisia koteja hyvin hoidetussa ympäristössä.

Kiuruveden kaupunkistrategia

Kiuruveden kaupunkistrategian yksi osa-alue on meidän Kiuruvesi. Tämän osa alueen yksi tavoite on se, että Kiuruvesi tarjoaa viihtyisän ja turvallisen kasvu- ja elinympäristön asumiseen palvelujen lähellä.

2. TOIMINTASTRATEGIA 2025

- Asuntokannan hallittu pienentäminen
- Energian kulutuksen hillitseminen

3. TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET VUODELLE 2025

a) Vuosikorjaukset/investoinnit

Vuosikorjauksen määrärahoihin 446 010 € sisältyy kerrostalon Erätie 11:n purkamisesta johtuvia kustannuksia 215 000 €. (Purkaminen vähentää korjausinvestoinnin tarvetta siltä osin)

b) Energiatehokkuuden parantaminen

- Uusitaan ja korjataan remontin yhteydessä vesikalusteita
- Kiinnitetään huomiota veden ja energian käyttöön. Kustannukset kts. tunnusluku
- Uusitaan 1–2 kaukolämpövaihtimia matalalämpötilaiseen kaukolämpöön soveltuviksi

c) Kiertotalouden monipuolinen edistäminen

- Jätteiden lajittelun opastusta jatketaan sekä seurataan sen toteutumista. Kustannukset kts. tunnusluku
- Purkukohteessa pyritään kierrättämään purkujätteet mahdollisimman tehokkaasti.

d) Asiakastyytyväisyys/-kokemus

- Pitkäaikaisten asukkaiden palkitseminen yli 20 v ja 5 kpl/vuosi (jääkaappia tai sähköliesi jos yli viisi vuotta vanha tai joku alkuperäinen kaluste)
- Yhteisten tilojen kunnostamista jatketaan

e) Vuokra-asumisen hinta suhteessa muihin vastaaviin toimijoihin

Vertailu alueellisiin vastaaviin yhtiöihin. Käyttöaste kts. tunnusluku

Tunnusluvut vuodelle 2025 ja suunnitelmavuosille 2026–2027

TUNNUSLUVUT	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-% TA 2024-2025	TS 2026	TS 2027
Asuin/m ²	28 491	28 491	27 126	-4,79	25 052	25 052
Asuntoja	540	540	513	-5,00	501	491
Vuokratulot	2 867 708	2 936 840	2 892 024	-1,53	2 929 709	2 991 180
Henkilöstömäärä	4+1 osap.	4+1 osap.	4+1 osap.		4+1 osap.	4+1 osap.
Henkilöstö kustannukset	262 958	280 000	280 000	0,00	285 000	290 000
Vuosikorjaukset	428 890	211 536	446 010	110,84	281 574	236 759
Lämmitys	517 867	573 195	514 611	-10,22	527 006	539 700
Vesi ja jätevesi	195 698	214 541	199 986	-6,78	204 803	209 736
Sähkö	183 771	170 679	184 596	8,15	189 043	193 596
Jätehuolto	74 331	92 667	76 728	-17,20	78 577	80 469
Keskivuokra €/asm ²	8,9	9,14	9,47	3,61	9,67	9,86
Käyttöaste -%	94,11	93,96	94,31	0,37	94,18	94,18
Liikevoitto- %	11,97	15,44	15,87	2,78	17,52	19,53
Omavaraisuusaste -%						
Oman pääoman tuotto -%						
Sijoitetun pääoman tuotto -%						
Pääomakulut €/ m ²	2,87	3,51	2,33	-33,62	2,34	2,12
Lainojen pääoma	6 494 778	5 531 297	4 963 492	-10,27	4 386 444	3 840 296
Lämmitys MWh (kaukolämpö)	5 141	5 210	4 865	-6,62	4 748	4 748
Sähkö MWh	605	655	637	-2,75	578	578
Vesi m ³	37 139	40 400	37 000	-8,42	35 500	35 500
l/vrk/asukas	135	140	135	-3,57	135	135

Taloudelliset tavoitteet vuodelle 2025 ja suunnitelmavuosille 2026–2027

TULOSLASKELMA €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos-% TA 2024-2025	TA 2026	TA 2027
Liikevaihto	2 955 033	3 049 930	3 125 366	2,47	3 012 550	3 074 021
Muut tuotot	81 576					
Henkilöstökulut	-262 958	-280 000	-280 000	0,00	-285 000	-290 000
Poistot ja arvonalentumiset	-405 717	-383 962	-368 593	-4,00	-343 551	-328 790
Kiinteistön hoitokulut	-1 942 222	-1 906 085	-1 980 639	3,91	-1 856 077	-1 855 018
Luovutusvoitto/tappio	-65 724					
Luottotappiot ja oikaisuerät	-534					
Kiinteistön muut kulut	-5 616	-9 000	0	-100,00	0	0
Liikevoitto	353 839	470 883	496 134	5,36	527 922	600 213
Rahoitustuotot ja -kulut	-179 521	-246 244	-180 815	-26,57	-116 125	-78 431
Voitto/tappio ennen tp-siirtoja	174 318	224 640	315 319	40,37	411 796	521 781
Tilinpäätössierrot	-174 148	-224 640	-315 319	40,37	-411 796	-521 781
Tilikauden voitto/-tappio	170	0	0	0	0	0

RAHOITUSLASKELMA	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Ero %	TS 2026	TS 2027
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	580 035	608 602	683 912	12,4	755 348	880 572
SATUNNAISET ERÄT		0			0	0
TULORAAHOITUKSEN KORJAUSET	65 724	0			0	0
	645 759	608 602	683 912	12,4	755 348	880 572
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	0	-107 000			-125 000	
RAHOITUSOSUUEDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	200 000			0	0
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	29 861	0			0	0
	29 861	93 000			-125 000	0
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	675 620	701 602	683 912	-2,5	630 348	880 572
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	0			0	0
ANTOLAINASAAMISTEN VÄHENNYS		0			0	0
	0	0			0	0
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	0			0	0
PITKÄAJAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-800 857	-954 230	-577 048	-39,5	-677 048	-546 148
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	0					0
	-800 857	-954 230	-577 048	-39,5	-677 048	-546 148
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	0	0			0	0
SAAMISTEN MUUTOS	4 780	0			0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	55 778	0			0	0
	60 558	0			0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-740 299	-954 230	-577 048	-39,5	-677 048	-546 148
RAHAVAROJEN MUUTOS	-64 679	-252 628	106 864	-142,3	-46 700	334 424
RAHAVARAT 31.12.	505 955					
RAHAVARAT 1.1.	570 634	-64 679				

Lainantaja	Lainat 1.1.2025	Korot	Lyhennykset
Rahalaitoslainat	5 230 653	214 617	545 092
Kaupungin lainat	309 886	6 198	31 956
Yhteensä	5 540 539	220 815	577 048
Lainojen korot ja lyhennykset yhteensä			797 863

4. HAASTEET/NÄKYMÄT SUUNNITTELUVUOSINA 2026-2027

Väestön väheneminen asettaa haasteen pitää käyttöasteen riittävän korkeana.

Suunnitteluvuosien 2026–27 menoja on hankala tässä vaiheessa arvioida. (inflaatio voi olla enemmän kuin 2 % ja korot enemmän tai vähemmän kuin 2025)

Korkojen ja inflaation pysyminen maltillisen mahdollistaa rakennuskannan uusimista vuoden 2027 jälkeen.

KIURUNKULMAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT

Riski	Todennäköisyys	Merkitys/ Vaikutus	Nykyiset hallintakeinot	Nykyisen	Tulevat hallintakeinot	Yhteyshenkilö
Henkilökunnan äkillinen pitkä sairausloma	Epätodennäköinen	Suuri	Henkilökunta hallitsee osittain toisten	2- Kohtalainen	Yhteistyö samaa ohjelmitoa käyttävien kanssa	Toimitusjohtaja
Tulipalo	Epätodennäköinen	Suuri	Palomääräysten noudattaminen, vakuutukset, palo -ja pelastussuunnitelmat	3- Riittämätön	Käyttäjien opastus, riskikartoitus, palo ja pelastussuunnitelmien päivitys	Toimitusjohtaja
Vesivahinko	Todennäköinen	Pieni	Ei varauduttu, vakuutukset	3- Riittämätön	Kuntotutkimukset	Toimitusjohtaja
Katkos tietoliikenne-yhteyksissä	Epätodennäköinen	Suuri	Ei mahdollisuutta varautua	3- Riittämätön	Ulkopuolinen toimija, ei mahd. vaikuttaa	Toimitusjohtaja
Väkivalta asiakkaiden taholta kiinteistöissä ja toimistossa (henkilökunta)	Epätodennäköinen	Suuri	Henkilökohtaiset turvavälineet, varovaisuus	2- Kohtalainen	O pastus asiakkaan kohtaamiseen, koulutus väkivaltatilanteeseen	Toimitusjohtaja
Yleisavainten katoaminen	Epätodennäköinen	Suuri	Avainkaapit, avainkuiitaukset	2- Kohtalainen	Uudet sarjoi tukset	Toimitusjohtaja
Vuokralaisten muutto muualle	Todennäköinen	Suuri	Kohtuullinen vuokrataso	3- Riittämätön	Vaikea hallita, riippuu useasta tekijästä	Toimitusjohtaja